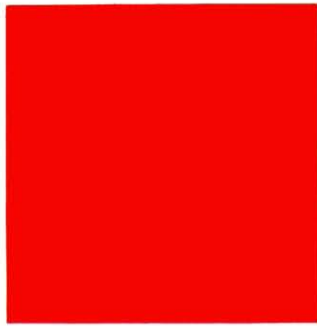

QUADERNS DE PASTORAL

JUNY 1973

24

Com reestructurar un bisbat
Cara i creu de Maritain
Fe i joventut rural
Per a una història de la JOC
«El fill del MarineHo»

PRIMERA PLANA

Al cap de deu anys de «Pau a la terra»	195
Moviment episcopal	198

QÜESTIONS

Com reestructurar un bisbat. - <i>Modest Reixach</i>	200
Cara i creu de la figura de Maritain. - <i>Casimir Martí</i>	214

OPINIONS

Fe i joventut rural. - <i>Carles Martí</i>	221
Una situació diocesana, judicada des de fora <i>Jaume Barallat</i>	227

TESTIMONI

Per a una història de la JOC. - <i>Josep Castaño</i>	240
--	-----

TERRA I POBLE

Català a l'escola a Santa Coloma de Gramenet. - <i>Josep Torrella</i>	260
--	-----

LECTURA

«Església i món escolar». - <i>Josep Bigordà</i>	267
«La llei de l'amor universal»	269

L'ESPECTADOR

L'ull i l'orella. - <i>Joan Argenté</i>	271
---	-----

CONTES I PARABOLES

«El fill del Marinello». - <i>Josep Junyent</i>	275
---	-----

QUATRE VENTS

Des de Girona, amb un pam de nas. - <i>P. Madrenys</i>	289
Crònica de Mallorca. - <i>P. Llabrés</i>	291
Solsona: «El meu país és un roc». - <i>C. Forner</i>	295
Urgell, a vol de colom. - <i>A. Fortuny</i>	297
València: conflicte a l'Escola Diocesana d'Assis- tents Socials. - <i>A. Signes</i>	300
Crònica de Vic. - <i>S. Bardulet</i>	303

D'ACÍ i D'ALLÀ

Barcelona, Menorca, Solsona, València	305
---------------------------------------	-----

PRIMERA PLANA

AL CAP DE DEU ANYS DE «PAU A LA TERRA»

En ocasió de complir-se els deu anys de l'encíclica *Pau a la terra*, el cardenal Roy, va dirigir una carta al Papa, que conté un conjunt molt elaborat de precisions sobre l'evolució de la problemàtica de la pau i la violència, a partir de la data en què es va publicar l'esmentat document.

Això de la forma epistolar com a via de diàleg intereclesial, a aquestes altures ens omple de records...; només per la quantitat de cartes que, amb desig de diàleg més o menys encertat, s'han escrit des de la base ens podem permetre la ingenuïtat de creure haver contribuït d'alguna manera a aquesta mena de diàleg interior de l'Església. No tot han de ser frustracions.

La publicació de *Pau a la terra* va ser una gran sorpresa; agradable per a uns i desagradable per a altres. Molts, mentre avançaven en la seva lectura anaven confirmant joiosament llur esperança; i aquesta joia sovint era com la d'haver aconseguit una victòria. En aquesta reacció, a deu anys vista, no s'hi pot deixar de reconèixer una bona dosi d'ingenuïtat, en sobrevalorar, per motius d'emotivitat ben explicables, el que realment era un primer pas, com a victòria definitiva.

També n'hi havia, però, que creien que costaria molt canviar les coses, i que caldria lluitar-hi. Aquests hi van veure més clar. Quines actituds han tingut tendència, a anar adoptant, uns i altres durant el transcurs d'aquests deu anys?

En canvi, els qui de paràgraf en paràgraf anaven confirmant la seva contrarietat, van ser conscients que per a ells la partida començava; calia desvetllar i posar en actiu tota la seva capacitat de resistència per tal de donar temps al temps. Afirmaven que era molt fàcil voler arreglar els problemes des d'un document estant, dient coses molt arrodonides, però que la realitat era tota una altra, i que la pràctica exigia unes actituds ben diferents a les propugnades per l'encíclica. Una variant d'aquesta actitud consistia a presentar el document com un desideratum, però que no volia dir amb això que fos possible ni, per tant, convenient, portar-ho tot a terme sempre i en tot lloc.

En definitiva es tractava de no voler entendre que la garantia bàsica per a la pau la constitueixen arreu i tothora, la justícia, la llibertat, l'amor, i el progrés autèntic. Es tractava, a despit de l'encíclica i adduint com a raó suprema llur experiència, de voler reafirmar-se en la convicció que la millor garantia per a la pau consisteix a preparar-se per a la guerra i a assegurar la multiplicació progressiva de la capacitat de consum. ¿Aquestes actituds han baixat de to o més aviat s'han radicalitzat?

¿Ens hem adonat prou, durant aquests deu anys, de la gran quantitat d'infants i de joves que ens envolten, que només poden realitzar-se d'una manera precària o deformada, per culpa d'un muntatge la resultant

del qual és el fet que uns puguin arreplegar molt i altres molt poc? ¿Ens adonem que la desigualtat d'oportunitats va contra el pla de Déu que és Pare de tots, i a favor del pla d'uns quants? ¿S'ha estès suficientment entre els cristians la consciència que la lluita per la justícia té també aquesta dimensió, que ens exigeix a través del compromís, el sacrifici, i en definitiva la creu que salva l'home i que fa present Jesucrist entre nosaltres? Aquests deu anys, més que fer envellir l'encíclica, més aviat no ens acusen?

Per altra banda, *Pau a la terra* dona a entendre que cal anar a la realització dels canvis necessaris sense fer recurs a la violència. Després Pau VI, tot afirmant que «la violència no és evangèlica, ni cristiana», descobreix junt a la violència revolucionària, «la violència institucionalitzada», i en el seu discurs del Primer de Maig d'aquest any reconeix que «el desenvolupament social ha dividit en classes els homes i ha fet de la societat no una família, sinó un inevitable camp de lluita».

Aquests deu anys, doncs, ens haurien també de forçar a la necessitat d'atendre a majors aprofundiments de la realitat, i dels canvis de situació, tal com la mateixa *Pau a la terra* propugnava en recomanar atenció als **signes dels temps**.

MOVIMENT EPISCOPAL

Mentre la diòcesi de Girona encara espera —després de divuit mesos— el nomenament del seu Pastor i s'ha d'acontentar amb l'Administració apostòlica del que havia tingut, Mallorca veu com el que n'havia estat Administrador és constituït, ara, Pastor propi: Ciutat ha entrat en la darrera combinació; no hi ha entrat, en canvi, la «grisa i negra» Girona.

La provisió de les Seus dins els confins de l'Estat espanyol ha esdevingut laboriosa, lenta i complexa. Les relacions Església-Estat —tema delicat, que travessa unes circumstàncies no fàcils, segons va dir el senyor Ministre de Justícia, en donar possessió al nou Director general d'affers eclesiàstics— deuen fer-hi sentir les seves conseqüències. No és estrany que el procés s'allargassi i que allò que hauria de ser un fet normal —que segueix la vida i les necessitats de les diòcesis a mesura que van sorgint— es converteixi en esdeveniment extraordinari —pel nombre, per la significació, per les interpretacions— que té lloc en avinenteses comptades: la resclosa s'obre, només, de tant en tant per deixar passar un nombre considerable i precis de peixos, ni més ni menys; en aquest cas, cinc.

Hom aprecia l'esforç de monsenyor Dadaglio, en aquesta conjuntura difícil per a treure'n el màxim partit en vista a la renovació del cos episcopal de les esglésies que viuen dintre els límits de l'Estat davant el govern del qual està acreditat. Però no sabem amagar, així i tot, el nostre desconcert. El cas de Mallorca sembla positiu: el bisbe Teodor ja havia tingut ocasió de conèixer l'església de l'illa; però i Eivissa, que perd el seu bisbe auxiliar? La promoció del bisbe Buxarraís a Màlaga pot considerar-se un encert; però, i l'església de Zamora, on ha passat a penes un any? Després dels diversos rumors que havien circulat, la seu atorgada a monsenyor Guerra pot semblar una sortida airosa; però si mirem no Santiago, València o Girona, sinó el poble de Déu que hi ha a Cuenca, què haurem de dir?

D'aquesta manera, l'estira i arronsa que s'endevina aconduïx a un joc diplomàtic en el qual hom tendeix a sacrificar les esglésies petites en benefici del conjunt del cos episcopal i de les esglésies grans. L'episcopat es converteix, així, en un cos mòbil, seguint una determinada estratègia de buits, ascensos, compromisos, places per a cobrir i persones per a col·locar, en comptes d'ésser realment un veritable servei —la *diakonia* del Nou Testament— a unes Esglésies concretes, pensant en les quals —en cada una d'elles— són nomenades, així que cal, unes persones determinades: aquelles que s'adiuen a aquesta funció. Si ens fixem que cap bisbe dels nomenats no ho ha estat per a la seva regió d'origen —exceptuat, fins a cert punt, el de Mallorca— s'enfortirà encara aquest convenciment.

La diplomàcia té les seves regles, la seva estratègia, els seus imperatius, cert. Hom es demana, tanmateix, si és bo que el nomenament del bisbe se sotmeti a aquest joc, per ben menat que sigui. És un problema massa vital per a cada Església. Qui sap si en comptes d'esforçar-se a treure'n el màxim partit, no valdria més de buscar un altre joc. Potser la fórmula dels administradors apostòlics —bisbes o no— amb plenitud de facultats permetria de nomenar per a cada Església la persona que cal. És veritat que, actuant així hom denunciaria, *de facto*, un procediment que ha envellit. Però el primer és el primer, tal com diu l'antic adagi: «*Salus animarum suprema lex*».

COM REESTRUCTURAR UN BISBAT

El present estudi aparegué al «Butlletí del Bisbat de Vic» (desembre, 1972). Nosaltres l'hem avaluat com d'extraordinari interès, més enllà del concret bisbat estudiat. L'estil de treball i les indicacions metodològiques que proposa haurien d'esdevenir patrimoni comú dels responsables de les diòcesis del nostre país. Donada la intenció constructiva, que vol caracteritzar els volums de «Quaderns de Pastoral», el que més ens plau és de poder divulgar semblants estudis.

Introducció

Per encàrrec d'aquest Consell Presbiteral em proposo parlar d'alguns aspectes de la realitat diocesana que podrien ser l'objecte d'una reorganització. Distribuiré la matèria en quatre apartats: territorial, ambiental-institucional, personal-funcional-orgànic, i econòmic. M'hauré de fixar en els aspectes més negatius de l'actual organització, cosa lògica ja que es tracta de cercar un millorament. Cada un dels quatre punts esmentats serà presentat i comentat partint de les característiques del món d'avui i de les necessitats de l'església diocesana. També intentaré assenyalar alguns camins possibles d'actuació.

Nexe amb l'informe anterior

Qualsevulla organització o reorganització seria vàcua i inoperant si no responia a un esperit i no tenia una finalitat. L'informe anterior elaborat pel Consell del Presbiteri i titulat «Alguns criteris pastorals per a una renovació i millorament de les estructures de la diòcesi» intenta donar un marc doctrinal i operatiu previs i necessaris a tota intervenció tècnica. En precisa l'esperit i la finalitat. Els trets fonamentals de la missió de l'Església han de presidir i encarrilar tota reforma. Seria absurd parlar de reestructuració eclesial des del punt de vista tècnic si s'oblidessin o no es precisessin els principis i finalitats als quals la tècnica ha de servir.

Justament una de les principals dificultats de la reorganització que es vol portar a terme radica en el fet que, en aquest moment històric, estan també en fase de revisió, aprofundiment i adaptació les línies mestres de la doctrina, de la missió i de l'esperit de l'Església.

ASPECTES TERRITORIALS

El bisbat de Vic passa lleugerament dels 300.000 habitants. Es reparteixen en un territori d'uns 4.000 quilòmetres quadrats.

Aquesta població situada en aquest territori està sotmesa a uns processos progressivament accelerats aquests darrers anys. Citem-ne alguns:

1. *Augment general de la població.* En 20 anys (de 1950 a 1970) el bisbat de Vic ha crescut de 76.000 habitants, població equivalent a la que, junts, tenen avui Manresa, Sallent, Sant Joan i Sant Martí de Torroella i Sant Vicenç de Castellet. Els 20 anys anteriors (de 1930 a 1950) l'increment fou de 16.000 habitants.

2. *Desplaçament i concentració.* Ensem que creix, la població diocesana es desplaça i es concentra. L'increment demogràfic només es produeix en alguns llocs. En altres, que són la majoria, la població disminueix. Dels 133 municipis inclosos íntegrament en el territori del bisbat, durant la dècada de 1960 a 1970, n'hi ha 82 (equivalent al 62 %) que no solament no han crescut sinó que han experimentat una pèrdua de població. Només 51 (38 %) han crescut. Això significa que gairebé dues terceres parts de la diòcesi s'estan despoblant, mentre que la tercera part del territori diocesà augmenta de població a un ritme superior a la pèrdua ara citada a causa de la immigració provinent de l'exterior.

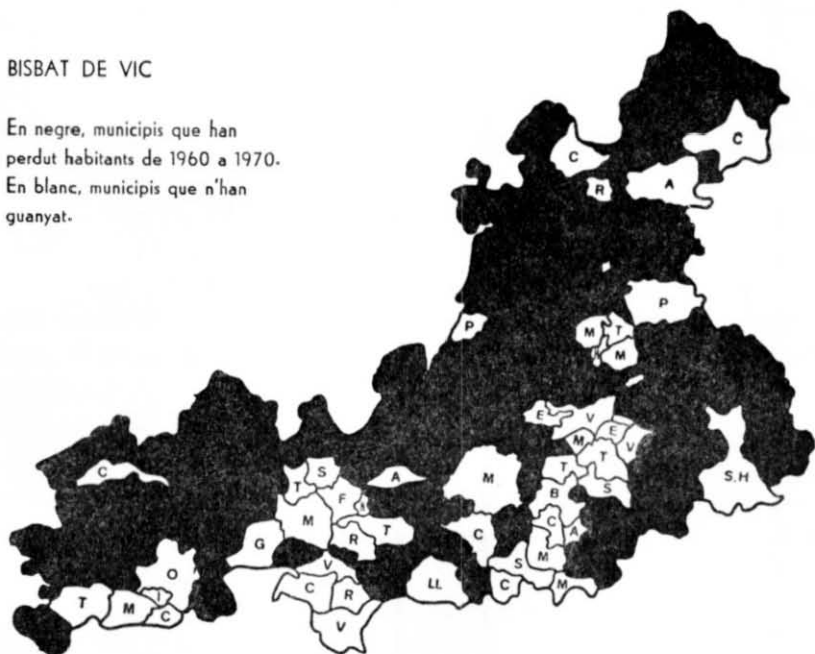
Aquest transvassament de població té una gran repercussió en la vida i eficiència de les divisions municipals i parroquials. Afecta més aquestes últimes com veurem després. També ha comportat un canvi sociocultural de gran interès religiós: si el bisbat de Vic, geogràficament, continua essent rural, ja no ho és demogràficament car la majoria de la seva població no viu de forma directa de l'agricultura sinó de la indústria i dels serveis.

El gràfic adjunt permet de veure que, al bisbat, hi ha tres àrees principals d'increment i concentració. Són les constituïdes per les ciutats de Vic, Manresa i Igualada i els entorns respectius. Fora d'aquests indrets, la població només ha augmentat (sovint amb poca força) en alguns enclaus o illots dispersos que coincideixen generalment amb els nuclis amb funció de capital subcomarcal (Calaf, Moià, Sant Hilari Sacalm, Prats i les viles principals del Ripollès). Planes, cursos de rius, carreteres principals i proximitat amb les comarques més dinàmiques del migdia (Vallès Orien-

tal i Occidental, Baix Llobregat i Alt Penedès) marquen els moviments i concentracions de població.

BISBAT DE VIC

En negre, municipis que han perdut habitants de 1960 a 1970.
En blanc, municipis que n'han guanyat.

3. Els processos demogràfics anteriors van acompanyats de dos més que també voldria fer remarcar. El primer és l'*eixamplament del radi geogràfic* de moviment i de vida de la població. Els mitjans, vies de comunicació i altres característiques de la vida d'avui, fan que la gent per motius de treball, família, comerç, esbargiment... no solament es desplacin amb més freqüència i a més llargues distàncies, sinó que la seva mateixa àrea quotidiana de vida sigui més àmplia. Aquesta circumstància contribueix a consolidar i ampliar el paper de *capitalitat, atracció i irradiació d'alguns nuclis*. És el segon procés que volia remarcar. Això és molt clar pel que fa a les capitals de comarca i subcomarca però es dona també en altres nuclis. Aquest fet va essent reconegut fins i tot a nivell de l'Administració estatal. En tenim recentment dos

exemples: el tercer Pla de Desenvolupament amb els projectes de potenciar, equipar i comunicar millor les capçaleres de comarca, i la Planificació escolar del Ministeri d'Educació i Ciència (concentracions escolars, ubicació de centres d'EGB, BUP i EP).

Situació pastoral

1. *La xarxa parroquial.* La tenim molt atomitzada. Es veu amb una simple comparació: la diòcesi comprèn 133 municipis i 242 parròquies. La diferència és molt considerable, sobretot si tenim en compte que, tret d'uns pocs, els municipis del bisbat són petits demogràficament. Exemples: Gurb, municipi de 1.630 habitants, comprèn 4 parròquies; Vilanova de Sau, de 637 habitants, 4 parròquies; Villalonga de Ter, de 51 habitants, 2 parròquies...

En conjunt la xarxa parroquial presenta símptomes evidents de dessagnament demogràfic, fossilització estructural i desconexió operativa pastoral.

Fixem-nos en la situació amb més detall: a la diòcesi hi ha 242 parròquies, doncs bé, el 63'2 % d'aquestes té menys de 500 habitants comprenent, només, un 7'8 % de tota la població diocesana i un 35'4 % de tot el clergat parroquial. Fixem-nos en l'altre extrem: un 5'7 % de totes les parròquies diocesanes passa de 5.000 feligresos; comprèn el 43'3 % de la població del bisbat i disposa del 17'8 per cent del clergat parroquial. Queden les parròquies de 500 a 5.000 habitants que són el 30'9 % del total; comprenen el 48'8 % de la població i disposen del 46'8 % del clergat parroquial. Aquestes xifres provenen d'un estudi de 1967 i demanen d'ésser matisades: les parròquies grans disposen, més que les petites, dels serveis del clergat no parroquial; alguns capellans de parròquies petites exerceixen funcions diverses en parròquies més grans. Això no obstant, el desequilibri existeix i de 1967 ençà la situació no ha pas canviat substancialment.

Una dada reveladora de la fossilització de la xarxa parroquial ens ve donada pel fet que una tercera part de les parròquies del

bisbat no té capellà resident, cosa lògica per altra part, però que demostra la inoperància de l'estructura.

També podríem parlar de la fuga o de la inactivitat dels capellans de parròquies petites. No pas com a crítica a les persones sinó com a conseqüència de l'estat de l'estructura.

La desconnexió entre parròquies és un fet que no necessita comentari.

2. *A les ciutats i viles grans* la implantació de noves parròquies s'ha fet partint d'una mentalitat rural tradicional que no valora com cal la unitat i la cohesió interna de tota aglomeració permanent. Crear noves parròquies, especialment allà on fins ara només n'hi havia una, sense posar simultàniament les bases d'una pastoral de conjunt, comporta un nou augment de dispersió en un lloc justament on es veu més clara la unitat sociològica de convivència com és el poble i la ciutat. El fet que la gent de ciutat, fins i tot en l'aspecte de pràctica religiosa, es mogui al marge de les divisions parroquials, indica que aquestes esdevenen compartiments essencialment administrats. Són necessaris com a tals?

3. *Arxiprestats*. L'arxiprestat és actualment una institució periclitada i inoperant, més per la deixadesa en què s'ha tingut i per l'autarquia regnant que per manca d'utilitat pastoral. La funció d'unió i coordinació de treball apostòlic, de foment d'accions i mètodes conjunts, de resposta col·lectiva a problemes i situacions homogènies, no es pot pas aconseguir amb els drets i deures, elementals i honorífics, que s'assignen avui a l'arxiprest i a l'arxiprestat.

Al bisbat n'hi ha 19, d'arxiprestats. Alguns podrien esdevenir, amb els retocs que calgués, sectors pastorals.

4. *Comarques o zones pastorals*. En aquest punt l'estructura eclesiàstica territorial ha fet un pas positiu, per més que tímid i parcial. La realitat comarcal és un fet a Catalunya que ningú no pot negar. La Generalitat va intentar definir-la i utilitzar-la. Després caigué en un oblit deliberat i absurd car continuava existint. Ara comença a ésser novament reconeguda i utilitzada fins per al-

guns organismes oficials. La seva utilitat com a demarcació pastoral és indiscutible.

La diòcesi de Vic té 46.000 habitants a l'Anoia, 121.000 al Bages, 106.000 a Osona i 27.000 al Ripollès. Tret d'Osona, les altres comarques esmentades no són íntegrament del bisbat. Hi pertanyen, en canvi, petites porcions del Vallès Oriental i Occidental, la Selva, el Berguedà i la Garrotxa.

Possibles camins de reorganització

—Completar i potenciar l'organització pastoral diocesana per comarques (equivalents al que en altres llocs en diuen zones).

—Dintre aquest marc comarcal, reajustar o crear els arxiprestats o sectors.

—Agrupar les parròquies, allà on sigui possible i convenient, en unitats pastorals bàsiques, inferiors al sector o arxiprestat però superiors a les petites parròquies rurals. Això no ha pas de comportar necessàriament la supressió de la seva entitat jurídica que es podria conservar, si hi ha motiu.

—Reconèixer el paper de capitalitat no solament de les capçaleres de comarca sinó de tot nucli expansiu i atractiu; equipar-lo pastoralment en funció del seu radi d'influència.

—Buscar fórmules de coordinar i entrelligar l'acció pastoral dintre aquestes divisions (vegeu la tercera part d'aquest informe).

ASPECTES AMBIENTALS I INSTITUCIONALS

La nostra diòcesi, a més del creixement i concentració de la població i de l'eixamplament del radi de vida, presenta un altre fenomen social propi del món d'avui. Es tracta de la sectorització progressiva dels seus habitants no solament en àrees territorials sinó també socials i culturals (jovent, ambients professionals, econòmics, intel·lectuals, esportius, ètnics...). L'esquema concèntric

de convivència de la societat tradicional s'eixampla i es sectoritza; s'especialitza. La proliferació de grups de tota mena n'és una prova.

Les necessitats bàsiques de tota societat, per altra part són ateses per les institucions i subinstitucions cada dia en més gran nombre i en constant evolució: educació, família, economia, política, esbargiment, informació... Aquestes institucions marquen fonamentalment la cultura i la vida d'un país.

Situació de l'Església

Predomina de forma absorbent l'organització atomitzada i concèntrica parroquial i la visió de campanar. La pastoral d'ambients, institucions i grups està molt poc present en l'ànim de molts, especialment si desborda les fronteres parroquials. Sovint és considerada com una dèria d'aficionats pel seu compte.

A nivell parroquial es fa difícil no ja tan solament l'acció sobre ambients, institucions i grups sinó la mateixa percepció de la seva necessitat. L'acció pastoral ambiental, ja difícil en si mateixa puix vol recolzar més en l'evangelització que en la sacramentalització, és ignorada o mal vista per molts, fins i tot en el cas de comptar amb el beneplàcit i impuls de la jerarquia. Les comunitats de base tenen mala premsa en força sectors de l'església diocesana i l'acció en institucions està deficientment organitzada i atesa. Pensem per altra part que la majoria de capellans no s'han especialitzat, per manca d'oportunitats, mitjans, iniciativa o estímul.

Línies possibles d'acció

—A nivell diocesà i comarcal, i fins potser a nivell d'arxipresat, caldria establir quins són els ambients, institucions i grups que mereixen una atenció preferent i una pastoral especialitzada (matrimoni-família, col·legis, ambients obrer i rural, beneficència,

informació, jovent...). La comarca i els seus responsables (figures que caldria potenciar i promoure) haurien de prendre iniciatives, organitzar-se, presentar al bisbat plans d'acció, preparar gent...

—Sense abandonar la territorialitat i la pastoral massiva, buscar la manera d'atendre les persones, els grups, els ambients i les institucions que requereixen una presència diferent del capellà, una acció pastoral més lliure i especialitzada.

ASPECTES PERSONALS, FUNCIONALS I ORGÀNICS

Aquest és indiscutiblement el punt més important de la reorganització que necessita el bisbat. Sense aquest, els altres aspectes de la reestructuració són poc viables i mancarien d'eficàcia.

Una diòcesi compta amb molt personal que directament o indirectament treballa en el seu marc: a la nostra, hi ha uns 400 sacerdots, més d'un centenar de religiosos, més d'un miler de religioses, cap a 5.000 laics actius i molts d'altres interessats i sensibles... Com a tota comunitat, al bisbat, se li plantegen problemes molt arduos d'integració, de coordinació, d'organització, d'informació, de participació, de promoció, de formació, de govern, d'estímul, de control...

Fins ara totes aquestes qüestions o bé no s'han plantejat o bé s'han resolt a base de bona voluntat amb l'ajuda de les directrius de Roma.

El món, però, ha fet avanços molt notables en el camp de les relacions humanes, de l'organització del personal i de la conducció d'homes. Aquests progressos cobreixen un camp amplíssim que gira entorn de la figura del dirigent, però s'ocupa des de les atencions a la persona individual i la definició i organització de tasques fins a les tècniques del treball en equip, l'organització i coordinació d'equips, la informació ascendent i descendent, la creació de línies d'execució i assessorament, els càrrecs o quadres intermedis, les formes d'exercici de l'autoritat, la delegació de poders, les tècniques de remuneració, etc.

Està demostrat que un dels principals factors de la bona marxa

de qualsevol institució, que es compongui d'un nombre considerable de persones, radica en l'organització i el *management* (gestió-direcció-ensemblatge). Una bona organització humana tendeix a integrar el personal disponible, de la forma més eficient, per tal que cada individu arribi al seu ple desenvolupament, exercint la funció per a la qual és més apte, en el lloc més escaient, dintre la *marxa del conjunt*.

Situació de l'Església

No dubto a qualificar-la de confusa i immetòdica a la nostra diòcesi, a la llum dels principis moderns d'organització humana: no hi ha pròpiament organigrama, ni n'hi pot haver, donada la dispersió actual, la manca de descripció de tasques, la multitud d'organismes i persones que no saben ben bé de qui depenen o no fan gairebé res, la marginació més o menys voluntària de molts, l'absència de rendiment de comptes i de control dels càrrecs exercits, la duplictat d'organismes, etc...

Malgrat la quantitat immensa de bona voluntat amb què compta, la diòcesi acusa un grau considerable de paralització, una de les causes de la qual deu ser la manca d'una organització humana més racional.

Hom dirà, amb tota raó, que l'Església no és una empresa com una altra. No es pot oblidar, però, que es compon d'homes que li dediquen bona part de les seves energies i les seves il·lusions, del seu temps i del seu treball; homes que poden sentir-se atesos o desatesos, integrats o desconnectats, centrats o descentrats en el seu lloc, estimulats o oblidats; homes que poden collaburar o anar sols, treballar o no treballar, ser governats d'una forma o d'una altra, sentir-se corresponsables o no. Per a molts d'ells, l'Església no solament és una empresa sinó que és l'única empresa de la seva vida.

Avui no són pocs els qui se senten decebuts. La desafecció actual per part de tants capellans pel que fa a la *marxa del bisbat*,

als organismes rectors i impulsors de la pastoral, a les normes donades tant des del mateix bisbat, com des de la Conferència Episcopal i de la mateixa Seu Apostòlica, és un símptoma alarmant. Culpar-ne només les persones, seria barrar el camí a les solucions que cal buscar també (principalment) a nivell d'estructures, d'alta organització, de plantejament i de finalitat.

No és pas cap tòpic que l'Església té unes estructures feudals i que no troba de moment la forma de sortir-ne, malgrat els intents positius que s'estan fent.

Línies possibles de reorganització

—Buscar l'assessorament seriós d'experts en alta organització humana. Avui hi ha laics molt preparats en aquest camp. També en política de personal i de relacions humanes.

—Crear figures jurídiques noves o, si més no, superar les velles: incardinació-excardinació, problemàtica de la jurisdicció i dels seus dipositaris, secularització, exempció.

—Buscar formes de prestar molta més atenció a les persones, procurar-los formació, més drets socials, més estímuls i més informació. Exigir més rendiment en contrapartida.

—Incorporació plena de laics, religiosos i religioses en càrrecs de responsabilitat i comandament.

—Supressió de càrrecs i organismes inútils o purament honorífics.

—No fer cap nomenament sense una bona descripció de tasques encomanades, precisió de dependències, fixació de remuneració; exigència ulterior de comptes...

—Fer taula rasa de les «peces eclesiàstiques» i elaborar un quadre racional de càrrecs, funcions i ministeris.

—Organització racional i eficient del govern i de la cúria diocesana en funció dels criteris del *management* modern.

—Previsions de personal de cara al futur i formació programada d'especialistes.

ASPECTES ECONÒMICS

Un símptoma palpable de l'estat i dinamisme d'una institució és la seva economia. No em refereixo tant al volum dels seus havers com a les formes emprades d'adquirir, utilitzar, distribuir, desprendre's o conservar els béns materials. El muntatge econòmic és un aspecte molt important de la bona organització. No se n'exclouen aquelles societats que no tenen una finalitat lucrativa, com és el cas de l'Església.

Seria molt interessant i profitós fer estudiar un balanç complert del bisbat per experts en alta comptabilitat. Però aquest balanç existeix? Com aconseguir un cop d'ull de conjunt de les economies parroquials? Quin profit s'ha tret d'un inventari dels béns immobles elaborat amb gran esforç temps enrera? Així com hi ha una gran dispersió pastoral, existeix també un estat general de desconexió econòmica. La solució no és pas el centralisme sinó la coordinació.

La comptabilitat del bisbat i, no cal dir, la de les parròquies i altres entitats diocesanes, és primitiva, desconeix no solament les tècniques de detall de l'administració sinó també els principis i l'esperit.

Exemples: Quants organismes diocesans i parroquials treballen amb pressupost? Quin és el cost real de la creació d'una nova parròquia o d'un nou càrrec? Quant costen anualment a la diòcesi la formació de capellans, els moviments especialitzats, el manteniment del patrimoni històric-monumental, la promoció de la catequesi? En el balanç general de la diòcesi, quina és la proporció real entre les partides referents al personal i les de despeses materials? Quina caldria que fos? Quant gasta el bisbat en informació del seu personal? Quant hauria de gastar? Quina relació s'estableix entre el capital circulat i l'immobilitzat?

Potser algunes d'aquestes preguntes semblaran peregrines i fantasioses. Només volen posar de relleu que l'economia pot i ha d'estar de forma més eficient al servei de l'Església diocesana, de la seva marxa i de la seva planificació. La comptabilitat d'una diòce-

si ni pot restar dispersa ni es pot portar a base d'entrades i sortides i sumes finals.

Un altre capítol molt important de reorganització econòmica (però que no és només econòmica) és la remuneració del personal en el doble aspecte de les fonts d'ingressos i dels sistemes de repartició. La petita reforma elaborada per la comissió econòmica de la clerecia ho ha posat de relleu.

L'Església, per començar, no s'autofinança sinó que viu pendent de l'Estat. Això afecta fonament la seva mateixa organització. Les famoses i fatals peces eclesiàstiques han contribuït a fer perdurar en les estructures i en la ment de tothom el sistema beneficial o de prebenda que segueix molt més vigent del que sembla a primera vista en el món eclesiàstic. La prebenda (el Fabra la defineix com una renda anexa a un canonicat i altres càrrecs eclesiàstics, o, també, com un ofici lucratiu i de poca feina). ¿Això no és un defecte d'organització? No és suficient esperar que la bona voluntat i vocació de les persones ja trobaran la manera d'omplir apostòlicament el temps que els sobra.

Una millora substancial en el sistema de remuneració dels sacerdots no es pot portar a terme sense una parallela redistribució de la feina i dels llocs de treball.

Línies possibles de reorganització

—Fer estudiar l'estat econòmic de la diòcesi per experts en finances.

—Confiar progressivament les qüestions econòmiques a mans seglars però integrades al govern del bisbat.

—Proporcionar instrucció i material als organismes diocesans i parròquies per a portar una bona comptabilitat, fer balanços complets...

—Buscar la forma de coordinar les múltiples administracions existents per tal de saber l'estat real de tota l'economia diocesana.

—Introduir progressivament el sistema de treballar amb pre-supost i, sempre que sigui possible, amb anàlisi de costos.

—Anar resoltament cap a una comptabilitat de portes obertes o d'empresa de cristall.

CONCLUSIÓ

Hem passat revista a quatre dels aspectes de la vida diocesana que necessiten nous plantejaments organitzatius. N'hi deuen haver d'altres...

Les consideracions i observacions que he fet no pretenen pas d'ésser un programa concret i operatiu, només intenten donar un cop d'ull general i mostrar una problemàtica.

Si hom vol seguir per aquí, el pròxim pas hauria d'ésser l'elaboració d'un pla operatiu concret: seleccionar una qüestió, triar la forma i mitjans de trobar una solució millor que l'actual i anar-hi decididament; pensant, això sí, que totes les solucions són millores.

Modest Reixach

CARA I CREU DE LA FIGURA DE MARITAIN

La mort de Maritain, el dia 28 d'abril, ha estat l'ocasió perquè diversos comentaristes insistissin en la marca que la il·lustre personalitat del difunt ha deixat en l'Església de la nostra època.

Pensem que aquest «cara i creu» ens ajudarà a comprendre el veritable abast d'aquesta figura dels nostres temps.

Sorprèn, efectivament, l'exactitud, quasi la literalitat, amb què la declaració conciliar sobre la llibertat religiosa recull en el seu número 2 la tesi maritainiana sobre les condicions de llibertat indispensables perquè l'home es pugui adherir a la veritat religiosa. Diu Maritain, a *L'homme et l'État*:¹ «La llibertat de la recerca, fins i tot amb el risc d'error, és la condició normal de l'accés a la veritat.»

Són igualment llocs comuns en les obres de Maritain els temes del pluralisme (*L'homme et l'État*,² *Humanisme intégral*),³ de l'autonomia de les realitats temporals (*Science et sagesse*,⁴ *Humanisme intégral*),⁵ la laïcitat (relativa) de l'Estat (*Humanisme intégral*),⁶ el recurs preferent de l'Església als «mitjans pobres» (*Religion et culture*,⁷ *Humanisme intégral*),⁸ etc.

En una Església majoritàriament previnguda contra el món modern, tancada sobre ella mateixa, i enlluernada encara per la imatge de la cristiandat medieval, la doctrina de Maritain no va deixar

1. París, 1953, p. 150.

2. o. c., p. 21.

3. París, 1936, pp. 160 i 176-178.

4. París, 1935, pp. 133-134.

5. o. c., p. 23.

6. o. c., pp. 189-191.

7. París, 1930, pp. 73-75.

8. o. c., p. 271.

de suscitar la contradicció. Per no eludir qüestions que ens toquen de prop, els estudis que aborden la guerra civil espanyola fan menció del debat apassionat que van suscitar les actituds de Maritain. Aquestes actituds van fer que, en l'ambient catòlic espanyol, Maritain constés durant molts anys com a figura suspecta, no sols en l'àmbit de les opinions polítiques, sinó en el camp de l'ortodòxia catòlica.

Amb tota seguretat, els bisbes espanyols signants de la Carta colectiva del primer de juliol de 1937, al·ludien, entre altres, Maritain quan deien: *«Nos consta por documentación copiosa que el pensamiento de un gran sector de opinión extranjera está disociado de la realidad de los hechos ocurridos en nuestro país.»*

Desarticular a l'estranger aquesta opinió pública hostil era precisament l'objectiu principal de l'esmentada carta colectiva de l'episcopat. El cardenal Gomà així ho consigna en el seu escrit del 8 de juny de 1937, dirigit al cardenal Pacelli, secretari d'Estat del Vaticà i futur Pius XII. En aquest document, el cardenal Gomà es refereix a la petició que *«le había hecho el Generalísimo Franco en orden a la difusión en el extranjero de un escrito colectivo del episcopado español, con el fin de desvirtuar la información falsa o tendenciosa que tanto daño ha hecho al buen nombre de España y de la Iglesia en ella.»*⁹

Nominalment, Maritain és interpellat des de la premsa espanyola de l'època, en un to que reflecteix la temperatura passional del moment. Des d'«ABC» de Sevilla (21-6-1938), Ramon Serrano Suñer, llavors ministre de l'interior, es referia a *«este judío converso, que comete la infamia de lanzar a los vientos del mundo la especie de las matanzas de Franco y la necedad inmensa de la legitimidad del gobierno de Barcelona»*. *«La sabiduría de Jaime Maritain tiene acentos que recuerdan la de los sabios de Israel y tiene las falsas maneras de los demócratas judíos. Nosotros sabemos que él está en trance de recibir, o recibe ya, el homenaje de las logias y de las sinagogas. Y tenemos derecho a dudar de la sinceri-*

9. A. GRANADOS GARCÍA, *El cardenal Gomà, primado de España*, Madrid, 1969, p. 172.

dad de su conversión, y ante el mundo católico denunciamos este peligro tremendo de traición.»

Maritain, exactament, no era jueu. Era, en canvi, jueva la seva muller, Raïssa. Judicis similars als que hem transcrit els emetien «La Voz de España» (Bilbao, 21-6-1938), «El Diario de Navarra» (24-7-1938) i «El Correo Español-El Pueblo Vasco» (30-7-1938).

De signe de contradicció ho va ser també Maritain dins de l'Església catòlica, al marge de les vicissituds de la història d'Espanya. El capítol XIII de *Raison et raisons*¹⁰ reuneix les principals crítiques que li van ser dirigides des del camp catòlic, i les consecutives justificacions de l'interessat: que rebutjava la idea d'una religió de l'Estat, defensada pel *Syllabus* de Pius IX; que queia en l'heretgia de liberalisme teològic, en reconèixer un dret igual a totes les religions, i fins i tot a la irreligió; que proposava com a ideal una societat religiosament dividida; que creia en el progrés, i que queia, per tant, en les il·lusions racionalistes del segle XVIII; i que era un satèl·lit de Lamennais.

Quant al marc ideològic del que, encara al 1961, denominava fray Justo Pérez de Urbel «la herejía maritainiana» («La guerra como cruzada religiosa», a *La guerra de liberación nacional*¹¹), no crec que cometi cap injustícia si subratlla com a característics del pensament de Maritain, en l'àmbit en el qual tracto de situar-lo, els següents trets: Maritain aixeca acta del desmantellament definitiu i irreversible de la cristiandat sacral de l'Edat Mitjana, descriu els seus ingredients essencials relativitzant-los convenientment, i tracta de recuperar-los fins on ell creu possible en una nova utopia social que ell denomina la «nova cristiandat». A més, aquest intent de «restauració» el verifica Maritain no sols en el terreny esmentat —que, en part, pertany a la filosofia social, i en part a l'ecclesiologia i al dret públic eclesial— sinó també en el camp del que és pròpiament la filosofia: «restauració» del tomisme en el clima de profanització que caracteritza tant la vida política moderna, com el pensament modern en general.

10. París, 1948.

11. Saragossa, 1961, p. 71.

Amb quatre pinzellades descriu Maritain la cristiandat sacral de l'Edat Mitjana, el Sacre Imperi que —com ell mateix recorda— no va ser mai una realitat, sinó un ideal històric concret, una «imatge lírica». Aquest ideal polític-cultural-religiós comportava «per una part, la idea o el mite (...) de la força al servei de Déu, i, per l'altra, el fet concret que la civilització temporal era, en certa manera, una funció del sagrat, i implicava imperiosament la unitat de la religió».¹²

En aquest plantejament, les coses humanes protegien les coses de Déu. Les croades i la inquisició representaven situacions límit de força defensora dels drets divins.

L'època moderna, que duu a un món profà i secular, constitueix per a Maritain un procés de diferenciació, en virtut del qual la cultura se separa de la fe, la societat i l'Estat se separen de l'Església. En aquest procés, les realitats d'aquest món deixen de ser considerades simplement com a «mitjans» orientats a la vida eterna, i adquireixen consistència pròpia:¹³ les realitats temporals aconseguen la seva autonomia.

Maritain no veu aquest procés de profanització com un procés de signe negatiu. Per ell, la desgràcia de la civilització moderna no consisteix a haver assolit la majoria d'edat, sinó a haver realitzat la seva emancipació sota la forma d'una ruptura amb les fonts transcendents de la naturalesa, que són les mateixes que les de la gràcia. Per exemple, l'error tràgic de les concepcions que han inspirat les democràcies modernes ha estat «el de voler ser excel·lentment humanes, essent pràcticament atees».¹⁴ I, referint-se a l'experiència de la classe obrera, diu anàlogament: «El creixement del socialisme ha activat, encobert i deformat certes adquisicions històriques normals i bones en elles mateixes»,¹⁵ en el sentit que el socialisme ha canviat el sentit de l'experiència de la classe obrera: la classe obrera s'ha adonat de la seva dignitat (aquesta és la

12. *Humanisme intégral*, o. c., p. 156.

13. *Id.*, o. c., p. 162.

14. *Principes d'une politique humaniste*, París, 1945, p. 50.

15. *Humanisme intégral*, o. c., p. 245.

veritat), però s'ha adonat d'això com d'una alliberació de la tirania cristiana i com d'una missió messiànica (això és la deformació).

Les aspiracions a la justícia, a la llibertat, al respecte a la persona humana, a la igualtat, a la fraternitat, a la democràcia, són per a Maritain aspiracions radicalment cristianes, dislocades per la civilització moderna del context sacral en el qual, almenys en germen, s'havien presentat en l'etapa medieval, i capaces de ser constituïdes en pilars d'allò que el mateix Maritain denomina «la nova cristiandat». En la «nova cristiandat», ja no es tractarà de reunir els cristians en una unitat sociocultural i política, sinó d'escampar la llavor cristiana a través del món. La comunitat dels cristians, en la «nova cristiandat», la imagina líricament Maritain com una disseminació d'estrelles, en una nova «diàspora»: ¹⁶ «Per comptes d'una fortificació aixecada enmig de les terres, s'hauria de pensar més aviat en l'exèrcit de les estrelles disseminades en el firmament.» ¹⁷

La qüestió ja no és, doncs, que «les coses humanes protegeixin les coses divines», sinó que, a la inversa, «les coses divines protegeixin les humanes»: per a Maritain, les realitats divines estimulen, en l'àmbit d'allò que és temporal i en la línia de les finalitats pròpies de l'esfera temporal, una filosofia, un art, una política, etc., d'essència profana, i cristianament inspirats. D'aquí que, per a Maritain, no hi ha res més inapropiat per a l'estat actual de l'Església que una «guerra santa». ¹⁸ I són, en canvi, els «mitjans pobres», ¹⁹ destituïts del poder que dona la política i el diner, els que estan cridats a encarnar aquí el Regne de Déu. I per això, afinant, Maritain denuncia fins i tot els catòlics que pretenen fer, de les encícliques pontifícies, el programa immediat d'una reconstrucció política o social: no respecten —diu— la «lenta maduració de les forces històriques», i cauen, conseqüentment, en la temptació d'una im-

16. *Humanisme intégral*, o. c., p. 271.

17. *Le Docteur Angèlique*, París, 1930, pp. 83-84; *Religion et culture*, París, 1930, pp. 48-49.

18. *Humanisme intégral*, o. c., p. 157.

19. *Religion et culture*, o. c., pp. 73-75; *Humanisme intégral*, o. c., p. 271.

plantació autoritària, dictatorial, de la doctrina social de l'Església.²⁰

El «no» de Maritain a la «guerra santa» és un «no» al ressentiment integrista, per al qual el canvi social modern, que invalida el paper assumit per l'Església en la cristiandat medieval, ha de ser interpretat com una obra demoníaca i ha de ser contrarestat fins i tot amb el recurs a la violència.

En canvi, el «sí» a l'ideal de la «nova cristiandat», a la inspiració cristiana de les realitats temporals en el marc d'aquest ideal, no sembla que pugui evitar fàcilment l'escull que preveia el mateix Maritain: que el catolicisme pugui ser utilitzat «com un mitjà de suplir un ideal polític pròpiament temporal i un principi de reunió i d'unitat pròpiament temporal».²¹

És el que Alvarez Bolado ha tipificat com a actitud restauracionista, els ingredients principals de la qual són: la secreta impotència «per a trobar la identitat de la fe en una nova figura històrica de l'Església», i la inclinació a prendre, del canvi social, «només aquelles dosis que permeten de presentar la fesomia de l'Església com un rostre rejuenit».²²

Davant la imatge de la «nova cristiandat», ens podem preguntar, amb Alvarez Bolado, per una banda, si és precís «abandonar decididament la nostàlgia del vell i fins a cert punt venerable temple sociocultural de la cristiandat», i, per l'altra, si, encara que sigui lamentable, «no és aquest edifici, pràcticament, l'única imatge concreta que tenim darrera nostre», que explica la temptativa reiterada «de reconstruir al més aviat possible quelcom de semblant».²³

Maritain, amb el seu «no» a l'integrisme, va contribuir que molts de nosaltres ens sentíssim alliberats, dins de l'Església, de la tirania d'una concepció del cristianisme i de la mateixa Església, que, a la llarga, no es podia sostenir enmig del món contemporani si no era per mitjà de la força, de la «guerra santa», i amb el recolzament d'allò que el pensador francès va denominar «els mitjans rics».

20. *Raison et raisons*, París, 1948, pp. 308-309.

21. Id., o. c., pp. 308-309.

22. *¿Una institució que desapareix, o una institució que es transforma?* a «Qüestions de vida cristiana», núm. 59 (1971), pp. 16-17.

23. Ibid., pp. 17-18.

Però la utopia de la «nova cristiandat» ha resultat excessivament equívoca. Hi ha un text que, llegit avui, fa posar la pell de gallina, en el qual Maritain creu veure gèrmens de l'ideal somniat als Estats Units d'Amèrica: «Amèrica és actualment la regió del món en la qual, a pesar de forces i de corrents contraris molt poderosos, la noció d'una civilització cristianament inspirada forma part, més que en qualsevol altre lloc de la terra, de l'herència nacional.»²⁴

Seria un abús ironitzar, a la llum de la ferocitat de les guerres del Vietnam o de l'escàndol de Watergate, sobre la dificultat que tindriem avui dia davant de qualsevol tipus de pretensió que sonés al «*God is american*». Deixant de banda la ironia, l'equívoc que sembla certament engendrat a l'ombra de la utopia de la «nova cristiandat» es manifesta en la crisi de por que ha gravitat sobre Maritain, i sobre les altes jerarquies catòliques que, conscientment o inconscientment, l'han seguit, en l'època postconciliar. *Le paysan de la Garonne*, i reaccions similars, es conceben en els qui han promogut una revisió restauradora de l'Església, i perceben, nerviosos, com el moviment desencadenat desborda els esquemes que prèviament s'havien establert. Però és lícit preguntar-se: ¿és que, perquè «les coses divines protegeixin les coses humanes», Déu ha de passar necessàriament pels canals previstos de la «nova cristianitat»?; ¿és que, si no és precís que Déu sigui «americà», l'hauem d'obligar que s'inscrigui com a «nou cristià»?

Casimir Martí

24. *Pour une philosophie de l'histoire*, París, 1959, p. 170.

FE I JOVENTUT RURAL

Amics de «Quaderns»:

Recollint la vostra crida als subscriptors, m'ha semblat que des de comarques podríem aportar punts de vista sobre el tema de què s'ocupa Josep M. Balcells en el número passat.

1. Per mica que es conegui de prop la problemàtica de les diverses comarques, salta a la vista la seva diversitat. Fóra ser molt curt de vista comparar el Baix Llobregat amb les Garrigues o bé Gavà o Sant Boi amb Riudoms o Vilaplana. ¿I no es cau en quelcom semblant quan, amb motlles barcelonins, se'ns parla del «món rural català»?

Sense voler negar que tots els «móns rurals» participen d'unes

determinades constants ni que el procés de desenvolupament econòmic, irreversible, anirà afectant totes les comarques, no es pot deixar de mirar la realitat tal com és *avui*. Sovint sense fer aquesta anàlisi realista s'intenta de justificar, simplement, el propi programa i, aleshores, al malalt no se li ha endevinat la malaltia.

No es tracta de defensar «la pretesa immunitat del món rural», trampa per a evadir-se dels problemes, com assenyala Josep M. Balcells. Però, ¿no creieu que les comparacions poden constituir-ne una altra, de trampa? La dinàmica pròpia del món rural no es pot mesurar comparant-lo amb el món obrer o urbà.

2. Acostar-nos al món rural pressuposa, doncs, una penetració realista, ajudada per les ciències humanes: sociologia, economia, ecologia, demografia, etc. Un bon nombre d'estudis comarcals i sectorials ja fets ens aporten dades valuoses.

Ens diuen, per exemple, que a Catalunya coexisteixen tres tipus de comarques: comarques rurals amb un grau molt fort de desenvolupament industrial (totes les del cinturó de Barcelona); comarques més o menys estancades que comencen a industrialitzar-se, per bé que la seva base sigui encara avui l'agricultura, la qual no deixa de patir de la manera com s'industrialitzen (comarques del litoral tarragoní, Lleida, etc.); i comarques clarament endarrerides (com les del Pirineu i algunes del centre).

Les primeres tenen un alt grau de concentració demogràfica i una classe obrera molt nombrosa; els pagesos constitueixen la majoria dels habitants de les segones; a les darreres només hi queda la gent més gran. Les primeres són socialment conflictives; les altres lluiten per la industrialització (moltes vegades al preu que sigui) i per la millora de la situació de l'agricultura.

Les relacions entre la gent també són diferents: el poble industrialitzat i ben comunicat amb nuclis urbans importants va perdent el sentit tradicional de poble i pren el caire més diversificat que caracteritza la vida urbana; els pobles netament agrícoles o més distants dels nuclis urbans són encara un «microcosmos», on les relacions són fortament marcades pel pes d'unes institucions i d'un *status* de vida.

3. Un segon pas consisteix a edificar una línia pedagògico-pastoral vàlida; i per a això cal copsar els problemes i les aspiracions més fonamentals.

Aquí tot varia segons els pressupostos ideològics de què es parteixi (anàlisi marxista, desenrotllament capitalista, posició intermitja) i la finalitat directament perseguida.

L'article de què he partit sembla inclinar-se per una «pastoral que acusa la realitat classista d'una societat que progressa per l'explotació d'uns sobre els altres, que són majoria, sobre el poble». Es tracta, certament, d'una opció molt realista, clara i radical.

Però, feta l'opció en la línia de fons, resta encara una qüestió molt important en l'ordre de la pedagogia: com posar-la en solfa de manera que trobi ressò en el jovent del poble.

Aquí compta l'acció educativa dia rera dia, any rera any, tan diferent del foc d'encenalls dels radicalismes verbals més o menys engrescadors de moment, però ineficaços a la llarga.

La història de les esclavituds del món rural és plena de «messies» que han instrumentalitzat les aspiracions del poble com a plataforma d'interessos egoistes. Fixem-nos, sinó, en la típica desconfiança del pagès: ell sap que poques vegades ha estat el protagonista i beneficiari de la seva lluita. També la història religiosa és plena d'organitzacions i pies associacions que han vingut a «convertir» la gent del camp. Els resultats estan a la vista.

Només una línia pedagògica que parteixi de la situació real on es troba una comarca, un poble i la seva gent concreta té garanties de tirar endavant. Calen plantejaments radicals; però cal veure on i com s'apliquen i aquestes variants difereixen segons les comarques, com difereixen els punts i els aspectes conflictius.

4. Si volem analitzar el lloc i la responsabilitat de l'Església en el món rural català, cal distingir comarques i àdhuc pobles. I adonar-se que la posició històrica i l'actual són diferents.

L'Església ha tingut un pes molt important com a protagonista de les frustracions del món rural. Val a dir, però, que la responsabilitat històrica és compartida i que no va ser una variable independent. Desaparegut el seu pes, els antics aliats —cacics i terratinents— no l'han pas necessitada per a continuar.

5. Passant a l'etapa actual, diu l'articulista que «en els nostres pobles, no en tots ni molt menys, però sí en algunes comarques més que en altres, en aquelles on precisament s'ha portat un treball més constant de realisme i acció, sorgeix un altre tipus de jove...». És la mateixa evidència.

Però no surten tots iguals, aquests joves. Per això, més que no pas «polititzats», jo els anomenaria «compromesos»: cadascun d'ells va agafant un grau diferent de compromís.

Més encara, aquests joves són fruit d'una acció realista i constant, feta amb unes persones concretes, per a unes persones concretes, en unes circumstàncies concretes i amb uns procediments concrets, amb un treball d'anys i amb la mirada posada a fer-los lliures i responsables. Els qui ara arriben —i n'hi ha que hi desembarquen, als nostres pobles— recullen doncs uns fruits que altres han sembrat i conreat.

6. Aquesta pedagogia realista ha donat el que ha donat; els fruits són diversos: el cent, el setanta, el trenta per cent.

Però la tasca educativa no s'improvisa ni és com la producció en sèrie; i demana un respecte realista per les aptituds i les limitacions de cadascú. D'aquí que no crec que sigui lícit —en bona pedagogia— posar tothom en situacions límit: és cadascú que ha d'obrir els ulls i s'hi ha de llançar, en tot cas, ben conscient del que aquest pas comporta.

Per això tampoc no creuria —com sembla indicar l'articulista— que el que ell anomena «els típics joves dels centres parroquials» estiguin sistemàticament autolimitats per ells mateixos, ni rebutjaria com a coses superades les «típiques accions» —cinefòrums, setmanes de joventut, etc.—. Caldria anar a pams i adonar-se que és a partir d'aquí —sovint d'unes accions ben petites— que molts noies i noies dels nostres pobles han començat a sensibilitzar-se i a trobar camins de compromís.

Els qui havíem treballat de joves en la JAC, fa només deu anys, som testimonis de la lenta i diversa maduració de les persones, en vistes a la qual elaboràvem tota una pedagogia de reflexió sobre l'acció; i sabem que tot un lent procés educatiu ha estat necessari perquè, aquí i allà, en els pobles de les nostres comarques, anes-

sin sortint joves inquiets, conscients i responsables: joves d'aquest tipus que Josep M. Balcells assenyala amb justa lloança.

6. Per això em sembla que hauríem d'anar a poc a poc abans de classificar i etiquetar els intents pastorals que es fan als nostres pobles com a «modernistes», «conciliadors», «intraeclesials», que «fan soroll». A no ser que hom cregui que sempre que no es comença per dur el jovent a uns plantejaments «polítics» radicals que posin en qüestió la situació establerta ja no hi pot haver acció educativa seriosa. Però aleshores es tracta d'una opció ideològica prèvia que impedeix de mirar objectivament la realitat d'un procés educatiu del jovent i va a implantar la pròpia recepta, per estimable que sigui.

Si aquesta pastoral travessa o no les parets dels temples o dels locals, ja són figues d'un altre paner. En tot cas, l'acusació no li és exclusiva: més d'una vegada, la pastoral que es vol radical no va més enllà de «verbalismes purs i simples».

7. D'aquí que la pol·lització política em sembli perillosa en el moment en què esdevé obsessiva.

No crec que passar al nivell de l'acció directament política sigui l'objectiu a assolir per tothom, de manera que aquells que no hi passin quedin endarrerits en la nostra classificació. I, sobre tot, no crec que la política ho sigui tot: hi ha tota una gamma d'oportunitats que constitueixen un entramat necessari.

Reduir-ho tot a la política és oblidar: a) que no tothom hi està preparat o s'hi sent cridat, en aquesta situació concreta i amb aquestes sortides concretes; b) que és exposar-se a cremar les ales de moltes persones, que així queden socarrimades per sempre i deixades a la cuneta; c) que aquesta acció no tindrà ressò ni base, si manca aquell entrellat, i es trobarà reduïda, fàcilment, a uns cercles tancats i verbalistes; d) que aquests cercles —que parteixen d'un jovent ja sensibilitzat— no tindran continuadors, així que se'ls acabi la pedrera, per manca d'un moviment que afavoreixi lentament la maduració de les generacions que van pujant.

7. Des del punt de vista de l'Església jugar-s'ho tot a l'opció que es trasllueix de l'article de mossèn Balcells em sembla enor-

mement arriscat i àdhuc creuria que fóra abandonar el camp: el camp d'un treball lent i pacient, d'una educació adaptada i realista. Tots sabem quin ha estat el camí del nostre desplegament i quines fites han tingut un pes important per a desvetllar-nos i fer-nos arribar on som.

L'antiga JAC donava molta importància a la seva dimensió de moviment de joventut, als elements pedagògics, a les accions i les campanyes: tot això venia a donar-li cos i base. La JAC actual tendeix a considerar-ho «infantil» i «superat». Però caldrà veure si aquesta puresa no resultarà, d'aquí a no gaire, suïcida: qui s'en-carregarà d'anar treballant el món juvenil dels nostres pobles, perquè sorgeixin aquests joves conscients i responsables als quals tothom va a parar?

8. No voldria acabar sense recordar (i recordar-m'ho a mi mateix) que, per damunt de tot, hi ha un Evangeli, una Bona Nova per a transmetre, la mateixa per a cada programa pastoral. I que Crist ha vingut per a salvar-nos a tots: els explotats, perquè s'adonin del seu jou, i els explotadors, perquè ho deixin de ser. I que és ben probable que la ciència, d'aquí a uns quants anys, descobrirà altres elements d'una anàlisi científica de la realitat i que el que ara ens sembla dogmàtic, total i indiscutible podrà esdevenir discutible, parcial i àdhuc fals. Des de la lluita compromesa i alliberadora de cadascú tot això és relatiu. L'únic que per als cristians no ho és ens ho diu Crist a l'Evangeli: «En veritat, en veritat t'ho dic, li respongué Jesús: qui no neix de l'aigua i de l'Esperit no pot entrar al Regne del cel» (Jo 3, 5).

Atentament us saluda el vostre amic

Carles Martí

UNA SITUACIÓ DIOCESANA

JUDICADA DES DE FORA

El contingut de l'article que segueix és substancialment crític. I, a la vegada, criticable. Tota crítica ha de comportar sempre la possibilitat d'autocrítica i de la crítica dels altres.

En l'estil del diàleg i de la intercomunicació, de factura encara recent en l'Església —ho hem de reconèixer—, no estem massa avesats als tons una mica pujats i lliures de la contestació, de l'exercici de l'autoritat i de les estructures.

Hi ha, a més a més, una qüestió de llenguatge. El llenguatge que ens és ja prou familiar en les reunions, no ho acaba de ser encara en els escrits.

D'altra banda, passa que quan es produeix una presa de consciència molt aguda d'un problema, hi ha qui fa ús d'esquematismes en la seva expressió —sense distingir massa entre les estructures i els responsables que exerceixen la seva funció dintre de les estructures—, perquè creu, potser inconscientment, que el bisturí és més efectiu que no pas el cotó fluix. Tot són maneres de ser, de fer, de pensar, de parlar i d'escriure.

Hem d'admetre, doncs, la possibilitat d'una expressió com la que segueix. I no oblidar que és un article polèmic, opinatiu, crític... I, per tant, criticable. I exposat a la rèplica, evidentment.

Des de fora, distant també en el temps, i més o menys objectiu —no hi ha ningú que sigui totalment objectiu—, no puc deixar de jutjar la marxa d'una diòcesi en la qual he estat ordenat, on hi ha uns companys sacerdots que estimo, uns grups d'homes, dones, nois i noies que conec i que viuen l'aventura de la fe —o que l'han perduda. Per això, si comunico aquest judici meu sobre la situa-

ció de la diòcesi de Lleida, és per si pot servir d'alguna cosa per a clarificar, ben conscient que solament podrà ésser útil en la mesura en què es basi en unes dades objectives i, també, en la mesura en què el qui ho escolti superi la pròpia subjectivitat.

Començaré per dir que fa un any i mig que sóc al bisbat de Barcelona, concretament a la parròquia de Sant Gregori Taumaturg, i també que em guanyo la vida treballant, donant classes. Quinzenalment faig una escapada a Lleida i parlo amb els amics, sacerdots i laics.

Avanço d'entrada en una sola frase el meu diagnòstic: Hi ha una progressiva desmoralització del Poble de Déu, a causa, en gran part, de la manca de confiança en els actuals dirigents de la pastoral i, si indagues el perquè, et diuen que aquesta desesperança és fruit d'un fet i un altre fet, d'un dia i un altre dia, d'unes paraules i unes altres paraules, d'una «punyeteta» i una altra «punyeteta». I que l'aplanament crea aplanament.

COM HAN EVOLUCIONAT LES COSES FINS AQUÍ

La Setmana de Pastoral

Fa tres anys —era quasi al començament del pontificat de l'actual senyor Bisbe—, es va viure un moment d'eufòria pastoral que va durar exactament una setmana: la Setmana Pastoral de Lleida (s'explica així que, en alguns ambients conservadors, s'anomenés «Setmana Tràgica»).

Passada aquella setmana, les coses van tornar a la seva «normalitat»: la normalitat del pontificat anterior, del doctor del Pino. Sinó que ara la victòria de les tendències conservadores —que això ha estat la normalitat a Lleida— no era un fruit d'una política pastoral determinada, sinó de la pura inèrcia anàrquica, de la inexistència de qualsevol tipus de política pastoral.

D'aquella Setmana —anomenada «de renovació pastoral»— seguint la recensió oficiosa que va fer-ne el Vicari de Pastoral del

Bisbat,¹ «podem destacar, i en lloc molt important, la resposta entusiasta i responsable del laicat, manifestada a través de totes les seves actuacions i intervencions, que algú potser podria creure exagerada»... «Era positiu de veure que els sacerdots seculars i religiosos treballaven junts, convençuts que tots plegats formen el presbiteri que ha d'ajudar el Bisbe en la seva labor santificadora i evangelitzadora.» «...De totes les quals coses es dedueix que, avui, l'acció pastoral de l'Església ni pot ni ha de plantejar-se sense tenir compte de tots els estaments que componen el Poble de Déu, si no volem realitzar accions incompletes i ineficaces.»

En aquesta mateixa recensió es reconeixia l'existència en l'ambient del dubte i del temor de si aquella Setmana quedaria en simples converses erudites sense repercussió de cara al futur: «Sí, ens cal reconèixer-ho: existeix el dubte de si quallaran els principis i les orientacions de la Setmana, el temor que restin reduïts a simples converses erudites o a propòsits formulats amb bona voluntat, però amb poca repercussió de cara al futur. ¿Tindran raó els qui dubten i els qui temen? Seria una pena, una gran pena, si en tenien. Perquè suposaria haver defraudat les esperances i les il·lusions de tants cristians —pensem sobretot en els laics— a qui va caldre de fer autèntics sacrificis, que aquelles nits van dormir poques hores, que van recórrer cada dia distàncies considerables. Seria una pena perquè indicaria que els animadors d'aquest Poble de Déu no volen o no saben exercir dignament el seu paper.»

Doncs bé, malauradament els fets de després han donat la raó als qui dubtaven i temien i que allegaven un motiu d'aquest temor: el caràcter prematur d'unes resolucions que es volien proclamar amb ben poques garanties.² Realment tot havien d'ésser focs artificials. I d'ésser així, la conclusió es veu ben clara —repetim-la en la frase de la mateixa recensió—: «*seria una gran pena perquè indicaria que els animadors d'aquest Poble de Déu no volen o no saben exercir dignament el seu paper.*»

Això no obstant, llavors, l'articulista continuava: «Ens resistim

1. Vegeu «Quaderns de Pastoral», 5 (abril 1970), pp. 16-27.

2. Vegeu a «Quaderns de Pastoral», 6 (juny 1970), pp. 42-46, el meu article «Més sobre la Setmana Pastoral de Lleida».

a admetre que així sigui. Creiem que abans d'un any —termini assenyalat per a fer una revisió dels passos donats i per a projectar en vistes al futur— s'hauran celebrat Setmanes o jornades de Pastoral semblants a aquesta a les distintes zones, arxiprestats i parròquies.» I els fets, per contra, són que «abans d'un any, termini assenyalat per a fer una revisió dels passos donats»... *no hi va haver la tal revisió a l'Assemblea plenària*, ja que tot al més que es va fer va ésser una petita reunió d'un grupet de gent inquieta i després que aquesta havia fet moltes pressions, quan ja era passat el temps de termini de l'Assemblea Plenària promesa. No es va complir, doncs, la segona resolució de la Setmana, que deia textualment així: «...Proposem la celebració, a escala de comunitat local, arxiprestal, o de zona, d'unes jornades de reflexió que tractin bàsicament el mateix temari que ha estat exposat durant la Setmana, i la revisió en el termini d'un any i en Assemblea plenària, com aquesta, de les directrius aprovades.»

Però no sols no es va complir la segona resolució, sinó gairebé totes les restants. Concretament, la tercera començava dient: «Sentim la necessitat de prestar una especial atenció a la joventut...» Però on és, a tres anys vista, aquell «equip de sacerdots, religiosos, religioses i laics especialitzats, preparats degudament i amb dedicació especial», a què es refereix la resolució? Realment no hi ha res de tot això.

Quant a la quarta resolució, parlava d'aquell «equip de formació teològica, bíblica i social» que s'havia de crear..., però que no solament no es va crear, sinó que la política oficial del bisbat va cercar —i assolir— un objectiu més contrari encara: decapitar un equip de formació teològica que ja funcionava a nivell d'un grup espontani de sacerdots (n'hi ha proves objectives que no són del cas citar ara, aquí).

Cal adonar-se que totes aquestes coses van ésser resolucions formals proclamades solemnement pels Dirigents del Bisbat en aquella Assemblea del Poble de Déu de Lleida del voltant d'un miler de persones, i que, aquestes promeses, després de tres anys, no s'han complert. Com tampoc no s'ha mantingut la promesa feta als setmanistes que se'ls donarien els resultats íntegres de l'enques-

ta inicial: les respostes que feien referència als «tres obstacles concrets que s'oposen a la marxa de la nostra església diocesana» encara avui no s'han donat mai.³

El record de fets així i d'altres de similars afloren de tant en tant a la consciència col·lectiva. Valgui com a mostra, la següent reacció del clergat, segons dades extretes d'aquesta mateixa revista:⁴ «Les reunions previstes es van fer efectivament a tot el bisbat entre els dies 19 i 23 de juny amb una assistència molt nombrosa; es pot dir que hi foren presents del 80 al 90 % dels sacerdots dedicats a la pastoral, i a totes les trobades hi assistiren el senyor Bisbe i el Vicari de Pastoral...» I continua amb molta perspicàcia la relació de la revista: «El resultat de les votacions va ser molt curiós: No va sortir cap dels delegats nomenats anteriorment, i provisionalment, pel senyor Bisbe, prèvia consulta al Consell Presbiteral, i gairebé cap dels arxiprestos del trienni precedent. Aquest resultat fa pensar: ¿És com una protesta pels nomenaments fets des de dalt, sense consultar la base?» ¿No podria ser també —ens preguntem ara nosaltres— com el resultat natural d'una impressió generalitzada entre el clergat que, en efecte, els animadors d'aquest Poble de Déu no volen o no saben exercir dignament el seu paper?

L'Assemblea Conjunta

La Setmana Pastoral va omplir l'any 1970. L'any 1971 té un altre nom: Assemblea de Bisbes i Capellans i la seva preparació.

El desengany del 1970 havia estat gran. Seria estrany —havia d'ésser difícil— que el clergat no perdés del tot l'esperança.⁵ I això

3. L'incompliment d'aquella promesa ja venia citat al cap de pocs mesos com una fallada greu. Vegeu «Quaderns de Pastoral», 6 (juny 1970), p. 46.

4. Vegeu «Quaderns de Pastoral», 21 (desembre de 1972), p. 688.

5. Tinguem present que el desengany del 1970 venia precedit de prop de vint anys del pontificat de del Pino, que suposa vint anys d'espera pacient d'un canvi de coses per part del clergat i del poble creient, als quals no era fàcil que veiessin en Bisbe i Capítol els representants autèntics de Jesús de Natzaret.

no obstant, malgrat tot, els sacerdots van continuar esperant i el clergat va participar massivament en una altra campanya, la preparació de l'Assemblea Bisbes-Sacerdots.

La cosa va començar així:

Com que a nivell peninsular urgia que es posessin en marxa a tots els bisbats —després de l'enquesta dirigida al clergat— els mecanismes de preparació del gran diàleg de l'Assemblea conjunta i a nivell espanyol, es van oferir uns curssets de tipus tècnico-sociològic que facilitessin aquest objectiu, el senyor Bisbe va enviar-hi el Vicari de Pastoral i dos sacerdots de confiança. Els altres ens en vam assabentar després.

En un segon temps, i per a vèncer l'apatia del clergat, tan natural, es va fer votar un representant per part de cada un dels dotze o tretze arxiprestats, per tal que el diàleg tingués interlocutors vàlids sortits de la base.

Aquests dotze o tretze votats ens vam reunir junt amb el Vicari de Pastoral i els altres dos sacerdots que havien assistit al curset de Comillas. En aquesta reunió se'ns va dir que es projectava nomenar un comitè d'acció més reduït capaç de dirigir l'acció de mobilitzar tot el clergat en aquest diàleg i que d'aquest comitè d'acció, necessàriament n'havia de formar part el mateix Vicari de Pastoral i que també era de desitjar que hi fossin els altres dos sacerdots que havien anat a Comillas.⁶ En conjunt els dotze o tretze votats havien de votar tres noms que, junt amb els tres indicats, formarien el dit comitè d'acció, cosa que vam arribar a fer. Aquest comitè s'hauria de tornar a trobar periòdicament amb l'Assemblea dels tretze representants dels arxiprestats per a donar compte del treball fet i rebre possibles suggeriments de la base. Però aquesta promesa de fet no es va complir mai.

Dels tres que novament vam sortir votats, un ja no va voler

6. A més del curset de Comillas, n'hi va haver un altre a Madrid, al qual el senyor Bisbe va enviar el delegat del Clergat, mossèn Mateu Freixes; però és un fet curiós que el mateix senyor Bisbe el va invitar a dimitir de tal càrrec justament en tornar d'aquell curset, és a dir, en el precís moment en què era tant de desitjar per part del clergat una informació objectiva donada pel seu delegat sobre com s'havia de «coure» l'Assemblea Conjunta de Bisbes i Sacerdots; que tal era el tema del curset de Madrid.

venir a cap reunió; o sia que el comitè el vam formar, des del començament, cinc membres. Ben aviat els cinc vam iniciar la confecció d'uns qüestionaris als quals anava responent el clergat en les reunions arxiprestals, reunions a les quals assistia regularment el senyor Bisbe i el Vicari de Pastoral. Les reunions van començar essent bastant concorregudes i en moltes d'elles es van dir coses molt fortes. És clar que les preguntes es prestaven que es digués el que es portava al pap.

Però ja he dit que aquest comitè va «iniciar» la confecció d'aquests qüestionaris. De fet, ben aviat havien de canviar les coses. Se seguí un procediment ben simple: alguns membres d'aquest petit comitè vam deixar d'ésser convocats mentre els nous qüestionaris anaven sortint igualment i s'anaven enviant com a procedents de la mateixa font. Totes les protestes a nivell de membres del comitè van ésser inútils, i tampoc no es va voler convocar de nou l'assemblea dels tretze representants. No és doncs d'estranyar que la major part del clergat no estiguessin encara assabentats del canvi introduït, ja que l'única pista era la mateixa orientació dels qüestionaris. El primer qüestionari falsejat tractaria de la vida espiritual del clergat i del que aquest havia de fer per a convertir-se.

No ha de tenir massa interès allargar l'explicació del que va passar a partir d'aquell moment en què ni el comitè d'acció ni l'assemblea dels tretze portaven ja la marxa de les coses. Però per acabar aquest tema, sí que es pot dir que totes les coses es van orientar de cara a la celebració, a nivell diocesà, de l'anomenada «Primera Part de l'Assemblea Conjunta Diocesana», amb la promesa que, passada l'«Asamblea Nacional», se celebraria, a Lleida, la Segona Part de la dita Assemblea, que s'assegurava que seria la més interessant. Efectivament, la Primera Part va ésser de ben poc al·licient ja que es va reduir a aspectes més aviat formals i organitzatius, encara que s'aconseguís potser en bastants la impressió que s'havia treballat molt i d'una forma molt organitzada. Tot acabaria amb la votació per part de la gent que quedava al final, del Vicari de Pastoral, que, de fet, representava el senyor Bisbe, i d'un altre sacerdot com a representants del clergat a l'«Asamblea Nacional».

El senyor Bisbe en un acte posterior va reconèixer públicament que aquesta primera part de l'assemblea diocesana no estava d'acord amb les directrius oficials sobre assemblees conjuntes diocesanes i que, per tant, no va ésser una tal assemblea.

I, per no perdre els costums en qüestió de promeses, aquella segona part de l'assemblea conjunta diocesana, que s'entenia que seria la de més interès, mai no es va celebrar, ni mai més, en tants comunicats, no se n'ha tornat a parlar.

Unes breus pinzellades més de la mostra

Un problema greu és l'administració anòmala dels béns del bisbat. No consten els béns de les parròquies, i menys encara l'ús que es fa d'aquests béns i a favor de qui. És clar que es fa difícil d'exigir l'aclariment de comptes de béns parroquials mentre es continua mantenint el misteri en l'administració de béns de canonges i beneficiats i altres. La pressió popular —que hi ha estat, i ben ventilada en la premsa— per a la dilucidació d'aquest misteri solament ha conduït a la venda en condicions desfavorables d'alguns d'aquests béns, cosa que, de fet, ha funcionat objectivament com una malversació de fondos qualsevol. Encara que potser —almenys així pensa l'home corrent— la venda haurà resultat rendable a curt termini, és a dir, pels qui avui en són usufructuaris: els senyors canonges i beneficiats. A Lleida, com a tot arreu, la mentalitat de l'home corrent acostuma a pensar que si una administració no dóna comptes, és que hi ha negocis bruts.

Certament que es va concedir per part del Capítol i els beneficiats una quantitat de 1.500 ptes. mensuals a cada un dels sacerdots amb cura pastoral a Lleida.⁷ Els dirigents de la pastoral diocesana van assegurar endemés que aquest seria el primer pas i que, després, es farien d'altres passos; però fins ara s'ha quedat tot en promeses. Tampoc no sabem, d'altra banda, els qui vam renunciar a aquella quantitat, a què es dedica la suma.

7. Vegeu «Quaderns de Pastoral», 11 (abril 1971).

Un altre fet simptomàtic és que els membres del Consell Presbiteral tenen una edat mitjana de 57 anys, i que la representació dels vicaris no hi és. Ben pocs arriben a assabentar-se del que es parla al Consell Presbiteral, i poquíssims dels seus membres consulten el clergat que representen; de totes formes és aquest un organisme que pesa ben poc. És allò de fer l'esforç perquè no sigui dit que a Lleida no es tenen tots els organismes conciliaris: existeixen, però com que s'han creat sense interessar a la base —que és la que, en definitiva, ha d'executar—, són solament lletra escrita —i morta— ja que li falta la vida i, amb la vida, la participació de la base. Destaca en canvi el verticalisme i el juridicisme. I què és això si no un procés d'asfíxia?

Més greu és la situació de provisionalitat en què actualment es troben en general els sacerdots: viuen en una atmosfera de canvis i nomenaments. Penso ara en un sacerdot que en tres anys ha estat nomenat per a tres coses diferents successives. Caldria encara poder saber veure quins són realment els criteris que orienten els nomenaments; per què a un quan passa ben bé dels quaranta anys se l'envia «a estudiar», per exemple? I no es parli ara de càrrecs com el d'arxiprest: el que subscriu va rebre fa uns anys el nomenament d'arxiprest d'Ager per un any, i no va rebre més que una sola convocatòria —com tots els altres, per la resta—, al final del termini per a tractar de... la reiteració del nomenament per un altre any. Recentment potser es pot suposar que aquest càrrec no és tan purament decoratiu, encara que, fa pocs mesos, s'ha donat el cas curiós del rector d'Alfarràs que, després de tres mesos d'ésser nomenat per tres anys arxiprest escollit pel senyor Bisbe, entre una terna votada per la base, ha estat ja canviat a un altre poble d'un altre arxiprestat (Tamarit), i ha donat com a resultat la vacant de l'arxiprest. Alguns ara es pregunten: «Per què votàvem?» Es veu ben clar que no existeixen objectius definits per a ésser assolits. Més aviat es tracta d'anar tapant forats ara ací, ara allà; resoldre problemets amb estil de Cúria.

En la política dels nomenaments s'ha posat de moda el *nomenament d'equips*, però sense respectar per a res l'espontaneïtat dels equips naturals; més encara, negant i tallant de forma siste-

màtica la formació de grups espontanis i dispersant a cop de nomenaments tots els grups naturals contra la voluntat dels mateixos interessats. Cada vegada un es pregunta amb enorme sorpresa: «Per què?» Aquest fet reiterat ha influït poderosament en la pèrdua general d'illusió entre el clergat i en la consegüent tendència a vegetar i a enfocar el viure com un pur passar el temps passivament a l'aguait sempre de possibles noves coses que ni et van ni et vénen, que des de dalt les han posades en òrbita i que tu t'hi trobes de cop: D'ací la sensació de buidor de la teva vida i que no res no mereix la pena perquè fas coses que ni et neixen de tu mateix ni de les necessitats sentides solidàriament amb els companys de la base. Et sents «utilitzat». Els nomenaments per a «coses» abunden.

Ara es vota també per a una altra cosa, encara que potser ningú no sap massa què és, pels Delegats de Zona. No vull dir que no se sàpiga què és una zona, encara que es podria parlar bastant dels criteris que han servit per a la delimitació de les zones. Vull dir saber quina és la funció real que tenen ara a Lleida aquests delegats de zona, si tenim en compte, per exemple, que no se'ls consulten els nomenaments dels sacerdots de la pròpia zona. En què quedarà, doncs, la figura i la funció del Delegat de Zona?

Una última paraula

En iniciar l'article fèiem un diagnòstic: Lleida és un bisbat en avançat procés d'asfíxia. Potser es tracta només d'un judici pessimista? Ho seria, si per pessimisme entenem exclusivament un especial estat d'esperit o d'humor en què es prescindeix que els fets siguin uns o altres. Ací no es tracta d'optimisme o pessimisme d'humor; es tracta d'uns fets i uns comportaments que mereixen una valoració. El títol quedava en interrogant. Invito el lector a treure l'interrogant i a decidir-se per un judici. El que compta, en definitiva, no són les frases assenyades —o asèptiques— sinó la justa apreciació dels fets.

L'únic fet que, a mi, personalment, em portaria a introduir una

variant notable en el judici, és el fet de tantes persones senzilles i bones de la base, especialment laics, que no entenen tot el que són tramoies i maniobres de gent de palau; nois i noies, homes i dones que són normals, que treballen en un treball productiu per a la societat, que s'estimen, que segurament creuen en Jesucrist —encara que sovint, cada vegada més, els sentis dir que, aquesta Fe, l'han perduda o que ja no creuen en l'Església. Si tots aquests no se senten psicològicament encara marginats de l'Església, aleshores hauríem de dir que aquesta és viva;⁸ o, potser, que a Lleida, d'Esglésies, n'hi ha dues: aquesta última, viva i més o menys subterrània, i l'altra que ja comença el seu procés de momificació.

Així les coses, alguns dels sacerdots entrevistats em diuen que els actuals Dirigents també deuen patir per tota aquesta marxa de les coses; però es pregunten: No hi hauria una altra solució millor que la del patiment inútil?

No fóra ja un primer pas de solució fer un esforç de clarificació per saber què ens passa? Què és el que, com a Església, volem i cap on anem? Vers quina imatge d'Església dirigim els esforços?

Una Església que simplement coexisteix amb el món, però sense informar-lo ni donar llum als problemes reals que es presenten, no es pot mantenir. Seria fomentar un tipus de religiositat angelista que funciona psicològicament com un mecanisme de defensa alienat a nivell individual i col·lectiu i que porta els seus adeptes, el dia que en prenen consciència, a perdre la fe.

Una organització replegada sobre ella mateixa, preocupada per la defensa dels seus «sacrosants drets», entre els quals s'inclou camufladament un cert imperialisme clerical o almenys la defensa d'un *status* privilegiat i crea de forma conscient o inconscient

8. Realment aquella «resposta entusiasta i responsable del laicat» de l'any 1970, ja no l'hem tornada a veure a Lleida. Cal, però, exceptuar la multitud inquieta —en gran part d'antics militants laics— que va acudir periòdicament en número d'uns 250 durant cinc o sis nits consecutives a les xerrades dirigides aquest desembre passat per mossèn Ventura Pelegrí, sacerdot lleidetà amb càrrec internacional en moviments d'avançada pastoral. Però s'ha de dir què ho va fer després de moltes pressions de la base, i no precisament invitat pels dirigents del bisbat.

en els adeptes un esperit de «ghetto» correlatiu al culte a la personalitat tributat als seus jerarques, no pot correspondre a l'Església de Jesús de l'Evangeli.

¿Serà, potser un grup minoritari encarnat en els problemes que viu la gent i que se sent germà de tot home que viu en el món, entestar a tirar endavant el Regne de Déu que hem començat a construir en aquesta terra? I si es creu en aquesta imatge d'Església, ¿no cal, llavors, jugar el tot pel tot a favor dels Drets Humans? ¿Pot ésser honest parlar del propòsit de testimoni de pobresa d'actitud preferent pels pobres i indefensos (setena resolució de la Setmana Pastoral), i alhora seguir la política de no comprometre's en res i voler ésser solidari indiscriminadament amb totes les tendències sovint ben contradictòries? ¿No s'està, de fet, llavors, en una política de conservadorisme a favor de l'ordre social substancialment injust?

Quin serà el tipus d'Església? No hi ha dubte que donar resposta amb una imatge o altra d'Església, condiciona tot el treball. Però el pitjor de tot és no tenir-ne cap d'imatge d'Església, actuar amb la manca d'uns objectius concrets a curt i a llarg termini, sense una línia pastoral vàlida. Això últim sembla que és el que passa una mica a tot arreu, però d'una manera declarada al bisbat de Lleida. El resultat és l'escepticisme, la pèrdua progressiva de la il·lusió en la vida i en l'amistat i una situació general d'anomia en tot i en tots els nivells.

¿Potser estic demanant la imposició d'una concepció determinada d'una forma autoritària? De cap manera. Entre altres coses, perquè en algunes d'aquestes possibles imatges d'Església molts ja no hi creiem en el sentit d'una Fe i, per tant, ens veuríem obligats en consciència a sortir d'un tal gremi. Però sí que vull dir que convindria que les persones —laics i sacerdots, i més encara els bisbes— explicitéssim de tant en tant la imatge que ens fem de l'Església, exposant-nos a fer que sigui sotmesa a crítica i, sobretot, que tractéssim d'ajustar-nos-hi amb els nostres fets i amb les nostres omissions.

Certament que si sabéssim quina serà la direcció de l'Església del futur, seria bo d'anar elegint models d'acció d'aquell tipus

d'Església i no pas models d'un altre tipus destinat a desaparèixer de la consciència col·lectiva i morir.

És clar que aquesta explicitació o presa de consciència de la imatge d'Església que ens oferim a servir no ens estalviarà, de totes formes, de les dificultats inherents a la vida. No tot sortirà com nosaltres voldríem i ens adonarem que hem de ser possibilistes, ja que el bé químicament pur no existeix. Però aquesta presa de consciència, si no ens treu les dificultats de la vida, almenys sí que ens ajudarà a viure i a treballar amb il·lusió. I ¿no és aquesta una cosa ben necessària en un temps d'anomia i de crisi col·lectiva?

Jaume Barallat

PER A UNA HISTÒRIA DE LA JOC

III. La dècada dels 50

En el número 23 (novembre-desembre 1972) de la revista «Sentit» va sortir la primera part d'aquests apunts per a una història de la JOC de Barcelona, que ja va ser enviada a tots els subscriptors de «Quaderns».

Ara Josep Castaño ens ofereix els primers resultats de la seva recollida de materials entorn de la J.O.C., entre 1950 i 1960. Ell invita els lectors, informats del tema, a fer-nos arribar llurs col·laboracions. Així es podrà completar i aprofundir aquest capítol tan interessant de l'Església entre nosaltres.

Contactes oficials amb l'A. C.

Als començaments de 1951, la JOC va arribar a un acord amb el Consell dels Joves d'A. C. i vàrem ocupar una saleta en el seu pis. Quan ja portava uns dies pel local del Secretariat de la JOC (que els jocistes acceptàvem que es digués oficialment JOAC) em varen abordar uns nois del Consell per fer-me la targeta de membre de l'A. C. (jo mai no n'havia estat) i cobrar la meua quota. Va sorgir un problema: jo no portava la insígnia d'A. C. Però el doctor Cunill, aleshores consiliari diocesà, va dir que en la pròxima solemnitat religiosa se m'imposaria oficialment la insígnia verda dels Joves. Jo vaig demanar que es fes en la intimitat i, que per descomptat, esperéssim una mica. Però al cap de pocs mesos el doctor Ernest Ros va rellevar el doctor Cunill, i ja no es va parlar més de la insígnia.

L'octubre de 1951 va entrar de president dels Joves en Josep M. Tubau, i aleshores em va arribar el nomenament de president diocesà de la JOAC, signat pel canonge doctor Vilaseca, crec que com a delegat episcopal per a l'A. C. Al mateix temps el Consell dels Joves em lliurà una segona credencial com a vocal del Consell, president de la vocalia obrera (la tramesa d'aquestes credencials era aleshores un ritus, però desaparegué pocs anys després). També mossèn Cases rebé unes credencials similars però com a consiliari diocesà de la JOAC. Jo vaig explicar que a la JOC els càrrecs eren decidits per votació entre els jocistes, i que en el meu cas havia coincidit la votació jocista amb el nomenament «oficial», però que seria bo que, en endavant, coincidís sempre.

La meua col·laboració amb el Consell fou prudent, a voltes reservada, però sempre sincera. Els altres companys de la JOC no en volien saber res, però els vaig convèncer que calia acceptar les circumstàncies. Vaig continuar al Consell fins a l'any 1954, quan cada branca especialitzada (JOAC, JURAC, centres de ciutat, JIC, JUMAC) va guanyar prou autonomia i les relacions entre una i altra eren més cordials i menys reglamentàries. El Consell de l'A. C. unitària va deixar d'existir.

Sembla que era pel juny de 1953 que mossèn Joan Batlles subs-

tituí el doctor Ros, com a consiliari diocesà dels Joves. I en Ferran Llopis prengué el relleu de president a en Josep M. Tubau que va entrar al Seminari. En aquell pis de Lauria hi hagué ja aleshores un aire molt més natural i posat al dia en qüestió de pastoral. Feia algun temps que s'havia hagut de suprimir una revista mensual anomenada «JACE», que no comprava ningú i s'havia desat la bandera...

Desenvolupament de la JOC a Barcelona

El mètode jocista de formació per l'acció en la mateixa vida, va promoure des del 1950 gran quantitat de militants i dirigents fermes a tots els barris. Als dirigents ja esmentats en el capítol segon se n'hi afegiren molts d'altres: l'Enric Aparicio de Sants, en Manuel Rigual del Poble Nou, en Manuel Pons del Paral·lel, en Josep Pisa del Clot, en Ramon Puiggròs i en Daniel Abella de Terrassa, en Jordi Colom del centre de Barcelona, en Josep Sànchez Bosch de la Sagrada Família, en Fernando Estivill de Sants, en Florenci Esquius de Gràcia, en Jaume Ribas de Sants; ja cap al 1955 en Josep Ramírez del Clot, l'Ayala de la Barceloneta i el 1956 en Rafael Hinojosa del Somorrostro, etc. És possible que me'n deixi algun, i em sabia greu de debò, però és impossible de recordar-los tots. Cal remarcar que parlo solament dels dirigents que varen participar efectivament en l'extensió de la JOC, o sigui que varen exercir tasques pròpiament dirigents. Hi va haver gran quantitat de militants fermes a gairebé tots els barris populars de Barcelona, però per situacions circumstancials mai no varen assumir tasques de responsabilitat.

El comitè federal va suscitar gran nombre de seccions jocistes noves: a la Bonanova - Sant Gervasi que portava mossèn Cases; a Gràcia, de la qual era responsable en Xavier Pujol, i en fou consiliari mossèn Vidal Aunós; al Clot, que inicià en Pere Gratacòs i en fou consiliari mossèn Masats; a la Barceloneta, que duia en Manuel Rigual i en fou consiliari mossèn Martí Canal, i, més tard, una al-

tra amb mossèn Carrera; una altra al Paral·lel, i a les cases barates de Santa Coloma, que duia l'Ignasi Carvajal, i a les barraques de Montjuïc que duia en Pons; al barri del Ninot (prop del Clínic) i a les barraques del Somorrostro, que vaig engegar jo mateix. A Terrassa, a més a més de la secció de la Sagrada Família, de la qual era consiliari mossèn Joaquim Rua, a la parròquia de Sant Pere va començar una altra secció que portaven en Ramon Puiggròs i en Daniel Abella. A l'Escola Tècnica del Clot començaren també alguns grups jocistes amb el pare Torres Gasset, jesuïta. Al Paral·lel (al carrer Vila Vilà) començaren també una altra secció amb el pare Losada, jesuïta; a Sabadell, una altra amb mossèn Fàbregas... Mossèn Cortinas i mossèn Cabré en tornaren a engegar una altra a la seva parròquia del Bon Pastor amb nois immigrants de feia poc; més tard la continuà mossèn Solé Duch.

Els membres del comitè federal ens atipàvem de visitar barriades, parròquies, les poblacions del voltant de Barcelona (Mataró, Cornellà, Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès, Terrassa, Sabadell, Sant Feliu del Llobregat, etc.) per fer-hi néixer noves seccions jocistes, i dirigir-hi cursets de cultura popular; per donar-hi xerrades sobre els problemes del món obrer, per sensibilitzar els joves davant la vida i el seu ambient. Moltes vegades sobrepassàvem els límits del bisbat: Sant Vicenç de Castellet, Manresa, Girona, Tarragona, etc., etc.

Encara que a mi no m'agradava, vaig parlar tres vegades a l'Associació Catòlica Nacional de Propagandistes de Barcelona, sobre els problemes dels joves treballadors (la manca d'escoles de formació professional, l'entrada prematura al treball, etc., etc.). També, l'any 1952 mossèn Ventosa, director de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials em va demanar de participar, junt amb mossèn Cases, en unes converses socials; pels patrons cristians va parlar el senyor Joan Vidal Gironella, president de l'Associació Catòlica de Dirigents, i va dir concretament que els patrons tenien importants responsabilitats perquè, a més de dirigir la seva família, dirigien una empresa de la qual depenia el pa de molts treballadors, i, a més a més, estaven cridats a assumir funcions en la vida pública, mentre que els treballadors només ens havíem de preocupar de com-

plir amb la feina i amb la família. Jo em vaig aixecar en plena reunió, vaig dir que no estava d'acord amb el criteri d'aquest senyor, i me'n vaig anar. A la JOC no vàrem voler saber mai més res de l'I. C. E. S. a causa d'aquest incident. Però no ens espantàvem; defensàvem el dret dels obrers a la vida cívica com podíem. En aquells temps vàrem tenir molts intercanvis amb estudiants del Servei Universitari del Treball, i els seus punts de vista ja eren més oberts. També vàrem tenir intercanvis, com a cristians oberts al món, amb molta gent que el temps i l'espai no permeten detallar però que responen a un esperit de reconciliació.

Cap al 1951 vàrem iniciar un petit servei de llibreria, amb el qual procuràvem tots els llibres d'interès per als jocistes, editats a Espanya o a l'Argentina (com *Espigas jocistas*, *El coraje de vivir*, *Misioneros jocistas*, *Carlos Bouchard*, *El alma de un militante obrero*, *Un militante jocista*, *Fundamentos de la JOC*, *Manual de la JOC*, *La mentalidad obrera*, *El movimiento obrero* de monsenyor Ancel; les novel·les d'en Van der Meersch, pastorals i encícliques de caràcter social, els llibrets de l'Evangeli o del Nou Testament, o la Bíblia, etc., etc.). També per aquells temps vàrem editar un petit recull de deu cançons jocistes en català, traduïdes del francès per mossèn Jarque uns anys enrera, i que cantàvem en les nostres reunions i jornades d'estudi. En el llançament d'aquest servei de llibreria, i també en la creació d'una secció JOC a Santa Coloma, ens va ajudar en Joan Rión, antic congregant marià i professor adjunt de Química a la Universitat.

El butlletí de militants, «Responsables», s'edità en ciclostil puntualment cada mes, escrit en castellà, fins al juny de 1956, que es va acordar en el Comitè diocesà l'adopció del butlletí nacional, que havia millorat molt i tenia ja un to plenament jocista. Cobràvem cinc pessetes de cada número, i pel juny de 1956 ja se n'editaven 350 exemplars, distribuïts únicament entre els militants i consiliaris, i un nombre molt petit a d'altres punts d'Espanya que ens el demanaven amb una certa avidesa.

El calendari

L'octubre del 1952 es va acordar publicar el calendari jocista del 1953. Vàrem imprimir 3.000 exemplars amb text castellà i 1.000 exemplars amb text català, els quals varen ser totalment venuts pels barris de Sants, Gràcia, el Clot i Sarrià, i també a les viles de Terrassa i Sabadell. L'edició del calendari era un treball que preparàvem amb gran unció cada any: triàvem una collecció de fotografies en què poguéssim trobar un sentit (tant en Jordi Colom com en Lleonard Ramírez hi tenien un ull fantàstic). Després, el poeta de l'equip —en Miquel Juncadella— hi posava unes reflexions sobre el treball, l'orgull obrer, el respecte a la noia obrera, l'amor a les mares, la cultura obrera, la solidaritat del món del treball, la grandesa del miiltant obrer... Finalment, jo m'encarregava de fer el muntatge, juntament amb en Lleonard Ramírez, i de seguir els treballs d'impressió, així com de tota la distribució; cap a l'any 1958 s'afegiren a l'equip alguns membres de l'ACO com en Josep Comas i en Josep M. Artigal. Aquest calendari, imprès a tot color i amb una pàgina per a cada mes, va assolir tanta categoria que l'any 1957 la Comissió Nacional de la JOC se'l va fer seu i va encarregar a l'equip de Barcelona (que per aquelles dates estàvem ja engegant el que després seria l'Editorial Nova Terra) que el continuéssim pensant i imprimint, però en col·laboració amb ella. Això va durar fins a l'any 1960, en què es varen editar 175.000 exemplars en castellà, 25.000 en català i 6.000 en euskera. Després d'aquell any, el calendari jocista sempre més es va editar a Madrid, fins i tot l'edició catalana.

La festa de germanor pasqual

Un acte massiu molt simpàtic que realitzàvem cada any era la festa de germanor pasqual. Es basava en un costum religiós no gaire en ús a Barcelona: el del compliment pasqual. El seu origen ve de l'antic precepte eclesial: «Combregaràs i confessaràs almenys una vegada l'any.» Tenint en compte que els jocistes con-

vivíem amb molts companys que mai no s'acostaven a l'Església, calia fer els possibles perquè almenys els indiferents o els mig adormits s'entusiasmassin de nou per Crist, i així, després de moltes converses els invitàvem a confessar i combregar per Pasqua. Potser aquest costum era bastant arrelat a Bèlgica i a França, i la JOC d'aquests països en va fer ús amb tota la serietat que calia. A Barcelona ens va agradar i també vàrem fer el mateix, encara que aquí no existís l'esmentat costum. Però mentre en moltes associacions pietoses es preparava una Quaresma trista, a la JOC s'organitzava una campanya pasqual que culminava en un diumenge entre les dues pasques (període del compliment pasqual), que anomenàvem la «Diada de germanor pasqual», i allà brollava l'alegria i l'amistat entre tots els joves treballadors. Després de la missa, esmorzàvem tots plegats, i en una sala d'actes realitzàvem una vetllada festiva a base de cants, acudits, números còmics, cançons, entre nosaltres mateixos. Cada any un jocista i també una jocista, al final de la festa explicaven als assistents per què eren cristians i per què lluitaven en el món obrer. Es va fer bastants anys a la parròquia de Sant Isidre (a Sants, prop d'Hospitalet), altres anys a l'Escola Tècnica del Clot; l'any 1957 es va fer a l'Escola Nacional «Collazo y Gil» al carrer de Sant Pau i hi va assistir el doctor Jubany, bisbe auxiliar de Barcelona. Els darrers dos o tres anys, a l'Escola dels Salesians a Sarrià, que tenia una sala amb una capacitat per a més de dues mil persones. L'any 1959 s'hi va representar, dins de la vetllada recreativa, una bonica escenificació del món del treball. Aquesta festa era preparada juntament amb la JOC femenina. L'any 1963 es va suprimir, perquè s'estava entrant en l'etapa conciliar i els dirigents varen pensar que en endavant la influència religiosa es faria més aviat per mitjà del testimoni i el contacte personal.

Dos bons amics de la JOC

Un, era certament sor Maria Victòria, monja de l'hospital de la Creu Roja, al carrer Dos de Maig. Allà anaven a parar molts accidentats de treball tant de Barcelona com de pertot arreu d'Es-

panya. Quan hi havia joves, sor Maria Victòria ens cridava perquè poguéssim fer-los companyia i tenir xerrades amb ells. D'aquest servei de malalts se'n va encarregar l'Ignasi Carvajal, dintre de la JOC, però gairebé tots els jocistes vàrem anar desfilant per l'hospital de la Creu Roja. Els malalts passaven dos o tres mesos a l'hospital, segons el tipus d'accident; quasi sempre ens els guanyàvem com a amics i en bastants casos com a jocistes del barri on vivien. Sor Maria Victòria era madrilenya cent per cent, filla d'uns treballadors arreglats, i s'estimava la JOC barcelonina amb bogeria.

Una altra persona que ens va donar un ajut de primer ordre fou el germà Adriano, director del Col·legi Lasalle de la Barceloneta. En aquest barri tots els rectors ens tancaven les portes dels locals i el germà Adriano sempre tenia una classe o un despatx lliure per a reunir-se els jocistes a qualsevol hora del vespre. En tot moment va estar al costat del jocistes de la Barceloneta. La seva escola era molt pobra i es mantenia de les engrunes que sobraven del Col·legi Lasalle de la Bonanova, però de vegades les engrunes eren poques i més d'un Nadal el va passar amb una mica de menjar que algun conegut li portava a última hora, sabedor de la situació precària en què es trobava. El germà Adriano compartia amb els jocistes l'esperit de pobresa i de lluita per la justícia.

Noves perspectives

Cada any el Comitè Federal de Barcelona s'anava renovant amb l'entrada de nous membres i amb la sortida d'alguns dels més antics. El 1954 jo vaig deixar la secretaria general, i em va prendre el relleu en Fernando Estivill. Va ser aleshores que vaig pensar en el llançament d'una editorial jocista. Per altra banda, el gener del 1954, el Secretariat internacional de la JOC (amb el qual manteníem contacte regular des de feia uns cinc anys) em va demanar d'encarregar-me de l'edició castellana i de la distribució del Butlletí de la JOC internacional. Sortia cada dos mesos, es feia imprès, i em donava la seva feina, a la qual m'ajudaven els altres

companys del Secretariat. L'abril del 1956, la Marguerite Fiévez (secretària internacional), em va proposar d'integrar-me a l'equip internacional per preparar especialment l'Assemblea Mundial a Roma l'any següent, però també per ajudar-los a les diverses tasques a nivell internacional. L'equip nacional hi havia donat la seva conformitat, i el 12 de juny del 1956 vaig deixar la feina, la família i els amics per anar-me'n a Brusselles, on vaig estar fins a començaments del 1959.

Per altra banda, en Miquel Juncadella i en Lleonard Ramírez (que feia ja alguns anys que havien deixat la JOC però la seguien de prop en algunes seccions de Sants), amb l'ajut càlid d'alguns sacerdots (Cuspinera, Carrera, Canal, Cabré, García Clavel, etc.) es varen dedicar cap al 1955 a llançar l'ACO, o sigui el moviment d'adults. Amb ex-jocistes ja casats o solters, i matrimonis de diferents barriades que lligaven amb la línia jocista es varen constituir els primers grups d'ACO de Barcelona, integrats per homes i dones, i un consiliari.

A causa de l'escassa salut, en Fernando Estivill va haver de dimetir de secretari general, però va continuar a l'equip diocesà fins que es va casar, l'octubre del 1957. En Josep Pisa el va succeir l'any 1956.

En aquella època anaven multiplicant-se les seccions jocistes pels barris, les viles i els pobles, fins i tot pels bisbats veïns. A Vic, hi havien ja uns quants grups; a Girona, hi havia també brots, igual que a Tarragona i a Lleida. En Josep Pisa passà a ser membre de la Comissió Nacional, responsable regional de Catalunya, i així es va dedicar a fons a seguir tots els nous grups, per animar-los, relacionar-los i ajudar-se mútuament...

Després d'en Pisa, a Barcelona, continuà en Josep Ramírez com a president diocesà, i de secretari, en Villalobos, tots dos del Clot.

L'agost del 1957 hi hagué la gran Assemblea Mundial de la JOC a Roma, on es varen trobar 30.000 jocistes de tot el món. De la JOC d'Espanya hi varen anar 2.000 nois i noies, amb dos trens: un que va sortir de Barcelona i l'altre d'Irun. La JOC de Barcelona es va ocupar de rebre els jocistes del primer tren, uns 1.200. La participació de Barcelona fou de prop d'un centenar entre nois i noies,

i el doctor Jubany va tenir la deferència d'assistir a l'Assemblea de Roma i de sopar un dia amb els jocistes de Barcelona a la residència on s'allotjaven.

El gener del 1958, l'Enric Aparicio ja havia deixat la JOC, però juntament amb en Lleonard Ramírez i l'Angelina Surroca varen crear l'Institut de Cultura Obrera (ICO).

Cap a l'any 1959 en Josep Pisa va deixar la seva funció de responsable regional de Catalunya i membre de la Comissió nacional de la JOC, per dedicar-se a la creació i animació del Centre de Cultura Popular, de caràcter nacional. El va rellevar en Rafael Hinojosa fins que va anar al servei militar el 1960. Aleshores entrà en Crespo, dels grups jocistes del Paral·lel.

Cap als anys 1958 i següents la JOC nasqué i s'estengué per Badalona, de la qual fou un magnífic dirigent en Miquel Soto, forjador. Hi contribuí seriosament la dedicació de mossèn Jordi Bertran. Aleshores hi havia també a Sabadell gran quantitat de grups gràcies a la vàlua i l'entusiasme d'en Jordi Marminyà. Tots aquests grups creixien molt sovint fora de les parròquies: en els barris, entre els companys d'una mateixa empresa, dins d'una colla d'amics...

Era magnífic veure com el mètode d'enquesta despertava per tot els barris entre els joves treballadors gran quantitat de vocacions per a la lluita.

Relacions amb la jerarquia

Durant tots aquests anys, els dirigents jocistes visitaren el doctor Modrego d'una a dues vegades per any. A partir del 1956, les visites es feren més aviat al doctor Jubany, bisbe auxiliar, però també alguna vegada al doctor Modrego. Els jocistes no volien visites protocolàries, sinó unes trobades amb el pastor. Cada vegada que s'hi anava presentaven els resultats d'una enquesta o d'una campanya, els explicaven accions, feien suggeriments sobre problemes generals...

No vull pas afirmar que aquestes relacions fossin sempre molt cordials, perquè, sobretot el doctor Modrego, era molt expeditiu i ens havíem d'armar de valor per dir-li que també nosaltres teníem coses per dir, però cal destacar que sempre tingueren una certa naturalitat, molt al contrari del que ocorregué uns quants anys després, perquè almenys el doctor Modrego tenia alegria en veure'ns i ens defensava quan algú li parlava malament de nosaltres. També el doctor Jubany rebia amb afecte les visites de la JOC.

Neix la JOC femenina

El mètode de la pedagogia activa que suposava la JOC, va incitar també les noies treballadores a crear uns grups de JOC. Algunes havien estat ja en patronats d'obreres, però allà eren tractades amb paternalisme i amb una certa humiliació per les senyores o les monges que dirigien aquestes entitats. No negarem l'ocasió d'amistat i d'acollida que oferien, però l'esperit que les presidia sovint ofenia les noies treballadores amb ganes d'assumir responsabilitats en la vida.

L'any 1950 va començar una secció de JOC femenina en un patronat de Sants, i fins i tot varen fer alguns butlletins en cíclos-títol. El mateix any, el doctor Jubany també va iniciar un grup de JOCF al Patronat de Gràcia, al carrer de Francisco Giner, però aquest era un grup isolat, sense gairebé cap connexió amb l'exterior. També ell era consiliari del centre de noies d'A. C. de Sant Francesc de Paula, on hi havia un patronat però aquest amb més obertura. D'aquests llocs havien de sortir algunes noies que més endavant varen engegar uns grups de JOC més combatius. També cap al 1950 mossèn Francesc Vergés, dintre del Patronat de Sarrià, havia creat un grup de JOCF; les noies varen mostrar un gran interès per establir relacions a fora i així conegueren altres grups femenins. Ja cap al 1952, mossèn Joaquim Rua fundà a la parròquia de la Sagrada Família de Terrassa un altre grup, del qual fou presidenta la Montserrat Puig.

Per altra banda, les germanes d'alguns jocistes (la Teresa Juncadella, la Remei Ramírez, la Montserrat Castaño, les germanes Lolita i Maria Martínez), una noia de classe mitjà però molt entusiasta de la JOC —la Maria Antònia Segalà— i gran quantitat d'amigues i companyes treballadores totes elles (Angelina Surroca, Carme Ribera, Montserrat Forés, Maria Pérez, Rosita Brioso, Rosa Surribas, Pilar Martínez, i moltes d'altres), juntament amb les noies de can Tunis, crearen uns grups missioners. La majoria de les noies no tenien local per a reunir-se i les reunions setmanals es feien en cases particulars, als terrats en arribar el bon temps, els diumenges pel matí a les places o al carrer.

La relació entre els grups s'anà augmentant i així les experiències bones o dolentes de cada un servien a tots els altres. A la primavera del 1952 iniciaren la publicació mensual d'un butlletí de la JOCF, en ciclostil, i en el qual es donaven els temes d'estudi i reflexió en els grups.

La primera campanya de treball, el curs 1952-53, fou «Amistat i Solidaritat», i la seguiren els grups de Sant Francesc de Paula, Sants, can Tunis, Sarrià, Gràcia, Terrassa i Poble Sec. Dins de la campanya es va fer una enquesta, finalment una assemblea general a la qual es va convidar totes les noies que hi participaren; i allà es varen donar els resultats constatats i unes conclusions. Aquesta assemblea es va fer al local de Sarrià, i sembla que va agrupar prop de 200 noies. L'èxit va entusiasmar les jocistes, i continuaren engegant nous grups a can Tunis, a la Barceloneta, al Poble Nou, al Clot, etc.

Les dificultats de tota mena les va unir totes molt fortament, i sobretot les va espavilar en gran manera per a estudiar a fons tant el Nou Testament per descobrir-hi la paraula de Déu, com el mateix moviment jocista a través de publicacions belgues o franceses que arribaven esporàdicament, com també la vida obrera i les forces que hi intervenien...

L'any 1953 varen arribar a constituir un Comitè Federal, que fou elegit per votació entre tots els grups, i quedà constituït per Lolita Martínez, Angelina Surroca, Rosa Surribas, Antònia Guitérrer, Lolita Peydró i Montserrat Castaño, aquesta última com

a responsable; mossèn Cuspinera va acceptar-ne la funció de consiliari.

Un problema real que tenien els grups era la manca de consiliaris. Els grups anaven augmentant i els sacerdots que haguessin pogut actuar de consiliaris tenien por de ser amonestats pel bisbat, perquè la JOCF no era un moviment reconegut. Per aquesta raó el Comitè desitjava una trobada amb el pastor, però hi havia pocs camins. La JOCF continuà la seva acció en diferents barris i cap al 1956 eren ja més de 60 les militants fermament convençudes, amb un radi d'influència de prop de 500 noies. Sembla que més d'un sacerdot es va escandalitzar algunes vegades perquè les jocistes es reunien regularment sense consiliaris i sense l'autorització de l'arquebisbe. Avui dia, gràcies a Déu, aquest criteri ja ha canviat, però aquells anys era gran el tancament de moltes persones en aquesta qüestió. El criteri seguit tant per les noies com pels nois en la JOC era que a causa de la seva condició de cristians se sentien amb vocació a l'apostolat entre els companys, després ja vindrien les trobades amb el pastor per a explicar-li el que feien i sentir-se vinculats a la seva pastoral. Hi havia milers de nois i noies abandonats a si mateixos, que acollien amb afany l'amistat i l'acció jocista amb ells i això era per si sol un estímul.

Cap al 1954 es va desenvolupar bastant la vocalia obrera o JOFAC dintre el Consell de les noies d'A.C. La portava la Montserrat Colomer, de visió molt àmplia. El Comitè de la JOCF es va entendre força bé amb ella, i a mossèn Vergés, consiliari diocesà de les noies d'A.C., li va demanar de proposar una visita del Comitè de la JOCF a l'arquebisbe, però ell no hi va accedir, potser perquè no ho va trobar oportú. La JOCF desitjava una entesa amb la JOFAC, i sobretot una entesa sincera; de vegades ho va frenar potser la impetuositat d'algunes jocistes.

Pel maig del 1956 el doctor Modrego va nomenar consiliari diocesà de les noies d'A.C. mossèn Muñoz, que durant molts anys havia estat familiar seu, i això els va caure com un cabell a la sopa. Les jocistes anaven mantenint contactes amb la vocalia obrera del Consell, de cara a una integració i amb el pensament que se les reconeixeria com a moviment especialitzat gaudint d'una

certa autonomia. Mossèn Muñoz era també consiliari de la JOFAC, i justament —a partir del juny del 1956— la jerarquia havia acceptat ja la denominació de JOC i de JOCF en lloc de JOAC i de JOFAC. Les jocistes no podien comprendre que un sacerdot que no havia estat mai en un grup de base arribés a ser el consiliari de la JOCF. El consiliari tampoc no comprenia aquesta positura d'oposició quan pertot arreu era quasi venerat vingués d'on vingués. Aquesta actitud de desacord de les noies era interpretada com una actitud de rebellia i va produir situacions molt enutjoses.

Entre els esforços que mossèn Muñoz va fer per ser un consiliari competent hi va haver un viatge de tres setmanes a Bèlgica, juntament amb mossèn Daumal (aleshores rector de la Puríssima de Sabadell, i avui bisbe auxiliar de Barcelona). Jo era ja al Secretariat internacional de la JOC, a Brussel·les i els vaig rebre i acompanyar en nombroses visites a la JOC femenina tant nacional com local, i a més, vàrem tenir tots junts algunes converses sobre la situació de la joventut treballadora a Espanya, i en concret a Barcelona.

Malgrat tot, les dificultats continuaven. Les jocistes s'havien acostumat a dirigir el seu propi moviment i no toleraven que un sacerdot ocupés el lloc d'un laic. Per altra banda ja feien força reunions amb les noies del Consell diocesà. Les discussions eren constants, les enrabiades freqüents... El local de la Rambla de Catalunya (on radicava el Consell de l'A.C. femenina) era poc atraient per a les jocistes a causa del barri on estava situat... Mossèn Muñoz es posava nerviós amb alguns articles que sortien al «Butlletí de Militants» de la JOCF redactat per les mateixes noies; ell hauria volgut rectificar molts articles, llançar un nou butlletí on es donés més importància a la pregària, a la vida espiritual... però les noies veien més aviat els problemes del món del treball, de la noia... La impetuositat d'algunes dirigents dificultava el diàleg.

A l'octubre de 1956 les jocistes pogueren parlar per fi amb l'arquebisbe. Era una visita facilitada per mossèn Muñoz, i això era un gest que calia agrair. Les jocistes li parlaren d'algunes enquestes realitzades, de l'acció que havien realitzat entre les noies treballadores, de les seves ganes de viure Crist dins el seu ambient.

El doctor Modrego les va felicitar per la seva convicció i pels seus sentiments cristians tan fermes, i finalment ell els va parlar d'allò que era la nineta dels seus ulls: l'obra de les *Viviendas del Congreso*. Va acabar amb les següents paraules: «*Quiero que se construyan pisos para los pobres, pero que también viva con ellos gente de otros ambientes sociales, a fin de que conviviendo en un mismo barrio se amen y aprendan a vivir en armonía todos juntos...*», i les va acomiadar amb la benedicció episcopal, com era costum.

A l'octubre del 1957 la Montserrat Castaño es va casar i la substituï com a responsable del Comitè la Conxita Prats, del Poble Sec.

Aquells anys nasqueren noves seccions al Poble Sec, a la Barceloneta, a Mollet, a Vilanova i la Geltrú, a Sabadell, a Terrassa...

El desembre del 1958 el Comitè de la JOCF visità de nou el doctor Modrego, li presentà el problema de la manca de consiliaris i se li va queixar que un que tenien ben a prop els l'havien pres i l'havien enviat lluny. De seguit els va contestar: «*Ya está; me venís a hablar de mosén Cuspinera. Me consuela ver el afecto que le tenéis, pero no os preocupéis porque yo ya pienso en vosotras, y os daré consiliarios muy preparados. Tengo cuatro que terminan sus estudios en Roma, y cuando lleguen los dedicaré a los obreros.*» Les noies li van respondre que això ja estava bé, però que era llàstima que havent-n'hi un a la base, que coneixia la problemàtica obrera, que els el prenguessin d'aquella manera. La resposta fou:

«*Lo sé, pero había estado ya demasiados años en Nuestra Señora del Port y ahora conviene que se prepare para otra cosa, tal vez para volver a los obreros dentro de unos años.*

»—*Pero, señor arzobispo, esto ha producido una impresión muy mala entre la gente de la barriada... Le querían.*

»—*Yo soy el Obispo y dispongo de mis sacerdotes. Yo me preocupo de los obreros lo mismo que de los otros ambientes sociales, y no tenéis porque censurar a quien así obra. Estoy preparando sacerdotes que estudian mucho para dirigir con inteligencia los movimientos obreros apostólicos...*

«—Pero, señor arzobispo, la Iglesia está separada cada vez más de la clase obrera...»

Aquesta entrevista fou certament aspra. Un mes després mossèn Guix fou nomenat consiliari diocesà de la JOCF. Ell havia estudiat a Roma i a Madrid a l'Institut Social Lleó XIII. El Comitè de la JOCF va tenir diverses converses amb ell, li va exposar la situació de les noies treballadores a Barcelona, li va suggerir camins, plans de treball... però no es va poder tirar endavant. Una cosa era fer classes en una escola, o en un Institut, o en un Seminari... i una altra de ben diferent era viure i comprendre les situacions de la joventut treballadora, per il·luminar-les amb l'Evangeli. Sembla que el senyor arquebisbe li va manar que continués un temps, per provar si s'hi adaptava i en treia l'aigua clara; ell no va poder dir que no, però al cap de pocs mesos va exposar clarament el seu problema al doctor Modrego.

Davant d'aquesta situació, l'arquebisbe es va començar a preocupar, i decidí que ja que mossèn Ramon Torrella estava començant a reeixir amb el moviment masculí de la JOC, que es fes càrrec també del moviment femení. També a mossèn Torrella se'l va rebre amb reserva, però en favor seu val a dir que fou molt humil per escoltar coses dures, i que a la llarga es va saber guanyar les noies igual com s'estava guanyant els nois.

La Conxita Prats es va casar l'any 1959, i la va succeir com a presidenta l'Angelina Surroca, la qual assumí aquesta responsabilitat fins al 1963. Cap a l'any 1959 hi havia també al Comitè la Dolors Cerdanya de Sant Andreu, la Pilar Linares de les cases de la SEAT, la Llúcia Rectu de Mataró, la Conxita Puigarnau del Paral·lel...

Els consiliaris

Mossèn Cases trobà els primers anys poques adhesions entre els seus companys sacerdots. En això hi va influir potser el fet que ell personalment no tenia una gran facilitat d'oratòria, i les seves

temporades de mal de cap intens li donaven una aparença de persona distreta. Però els qui el vàrem tractar al llarg dels anys podem assegurar que l'Ignasi Cases fou sempre un excellent company i un bon consiliari jocista.

En aquells temps es valorava molt el líder tant entre els laics com entre els capellans (recordem com mossèn Ricart era vivament admirat en molts ambients perquè un dia essent vicari de can Tunis es va arremangar la sotana i va anar a pinyes amb uns delegats governamentals que volien aterrar unes barraques de la barriada; després fou consiliari diocesà de l'HOAC i féu moltes homilies amb cops de puny sobre la trona). La gent s'entusiasmava pels qui parlaven amb eloqüència, deien coses gruixudes i picaven fort sobre una taula. Mossèn Cases mai no fou d'aquests, però sempre va estar entre nosaltres com un més, tant per a dirigir com per a patir i sofrir davant les desfetes. La seva família, més aviat acomodada com a classe mitjana procedent de la ruralia, mai no va posar obstacles perquè poguéssim veure'l amb freqüència a casa seva; el seu germà advocat va defensar jocistes i amics a la Magistratura del Treball.

Tant mossèn Cases com mossèn Cuspinera varen aguantar durant mols anys a la JOC. Mossèn Cuspinera fou de la promoció de seminaristes entrats el 1939 (o sigui la primera fornada entrada després de la guerra) i sortiren ordenats el 1950, i va demanar per anar a una parròquia obrera i així fou nomenat vicari a Nostra Senyora del Port, a can Tunis, succeint a mossèn Ricart. Bona part de les seves trifulgues es poden llegir de passada en algunes novel·les d'en Francisco Candel (especialment *Donde la ciudad cambia de nombre* i *La parroquia*, editades per Plaza i Janés, en les quals en Candel l'anomena mossèn Lloveras). La misèria material, espiritual i moral en què vivien molta gent de la barriada el varen portar a ocupar-se'n força i va fins i tot interessar-hi a advocats, metges, infermeres, sociòlegs, estudiants, etc., que hi anaven de diferents barris de Barcelona. De bon començament creà una secció jocista de nois, més endavant una de noies, les quals es posaren aviat en contacte amb els altres grups de Barcelona. Els dirigents diocesans vàrem trobar en ell un bon company i un bon con-

siliari en les hores més difícils. L'any 1958 fou destituït de vicari. Un grup prop de 200 persones de la parròquia i també d'antics jocistes, varen anar al bisbat a manifestar el seu disgust per aquesta destitució, presentada segons costum de l'època com un nomenament per a una funció superior: la de rector d'un poblet de muntanya. Estant ja a Sant Pere de Vilamajor, obrí la casa rectoral a tota la gent del poble i a tots els amics de Barcelona, i durant molts anys s'hi succeïren les visites sovint nombroses per a estar amb ell i no deixar-lo isolat, i moltes vegades per a demanar-li consell.

Tornant a l'any 1951, un cop cantaren missa, en Joan Jarque, en Ricard Pedrals i en Pere Oliveras varen mantenir contacte amb la JOC durant ben bé dos o tres anys, però després la vida els portà per altres camins. En Jarque, des de la parròquia de Pontons va tenir força contactes amb la JOCF els anys 1957 i següents... En Ricard Pedrals passà a consiliar de la D. D. E.

Els anys 1953 i 1954 uns nous sacerdots es varen interessar per la JOC: Joan Carrera i Martí Canal, Jordi García Clavel, Joaquim Rua, Jordi Bertran, Lluçia Garreta, Salvador Cabré, Antoni Solé Duch... i també els jesuïtes Torres Gasset (avui provincial de Catalunya), Losada, etc.

Bona part d'ells es reunia regularment amb l'Ignasi Cases i en Jaume Cuspinera, i constituïren un equip de consiliaris molt dinàmic, donant d'aquesta manera inici a l'etapa que històricament podríem dir-ne dels consiliaris. Pel desembre del 1955 varen engegar un butlletí ciclostilat anomenat «Carta dels consiliaris», que sortí de forma molt intermitent fins al 1958; arribaren a sortir 9 números. A causa d'uns articles, en Joan Carrera i en Martí Canal foren cridats al bisbat i amonestats seriosament pel doctor Pech, perquè aquests articles tenien un to marxista i herètic. No cal dir que el seu contingut era similar a allò que declararia uns anys després el Concili Vaticà II.

Cap als anys 1958 i 1959 hi hagueren noves incorporacions a l'equip de consiliaris: en Pepe Martínez (antic jocista), en Sebastià Heredia, Oleguer Bellavista, Lluís Bonet, Josep M. Galbany i d'altres.

Pel setembre de 1958 mossèn Ramon Torrella tornava de Roma, on s'havia doctorat en Teologia i Sociologia a la Universitat Gregoriana. Havia entrat de gran al Seminari, quan ja havia acabat la carrera d'enginyer industrial.

Un dia mossèn Cases fou cridat al bisbat i l'arquebisbe li comunicà que en endavant seria substituït per mossèn Torrella. Amb la pena que cal suposar i unes llàgrimes empassades, mossèn Cases s'acomiadà dels jocistes. Uns dies després els presentava mossèn Torrella. Aquest fou rebut amb fortes reserves, a causa de la forma en què havia estat nomenat consiliari d'un moviment de laics que solament coneixia pels llibres. Aleshores les coses es feien així.

Entre els dirigents diocesans hi havia en Josep Ramírez, en Rafael Hinojosa, en Villalobos, en Ramon Puiggròs, en Manuel Murcia, en Crespo i d'altres.

Un mínim de consideració al laicat hauria hagut de portar el pastor a una consulta prèvia; si més no, hauria estat interessant que almenys mossèn Torrella hagués fet d'aprenent de consiliari en alguns grups de base. Al laicat, se'l tractava realment com a menor d'edat. ¿Com podia estar compenetrat l'equip diocesà si el consiliari hi aterrava com si hagués caigut del cel, perquè el seu bisbe l'havia de posar en algun lloc? L'Hinojosa m'explicà: «Recordo que quan mossèn Cases ens va presentar a mossèn Torrella com a successor seu, jo li vaig dir que el que necessitàvem eren sacerdots que es donessin als joves treballadors amb veritable vocació i dedicació, i no pas sacerdots savis.»

Afortunadament, mossèn Torrella va estimar força els jocistes i aviat es va guanyar un lloc entre tots. A més d'ocupar-se de la consiliaria diocesana, feia de consiliari de bastants grups de base pertot arreu; visitava rectors, convencia els recalcitrants, escrivia articles, participava en les reunions nacionals de la JOC... A l'antic edifici del Convictori de les Corts tenia un despatxet modest, farcit de llibres i revistes... i allà rebia els amics.

Als començaments del 1959 es presentà un petit problema. En Josep Ramírez plegava de president diocesà de la JOC, i bona part dels dirigents volien que en Rafael Hinojosa fos el seu successor.

A la JOC ja feia molts anys que els càrrecs eren nomenats per votació. Això no obstant, mossèn Torrella va pensar que aquest noi de 19 anys era molt jove i es va manegar per fer-li comprendre que el doctor Modrego no voldria un noi tan jove per president. Al cap d'uns quants dies mossèn Torrella visità l'arquebisbe i aquest no l'acceptà com a president, però sí com a vice-president. Aleshores mossèn Torrella sense consultar ningú va donar el nom d'en Ramon Puiggròs, de Terrassa, i aquest fou aprovat com a president diocesà. Els dirigents li van censurar el seu gest. Ell va confessar que en realitat no tenia predilecció per a ningú en especial, però que pel bé de la mateixa JOC convenia una persona més gran com a president diocesà.

En Puiggròs fou un president dinàmic i amb molta eloqüència davant un auditori; assumí aquesta responsabilitat ben bé durant tres anys. El seu testimoniatge de militant lluitador en la indústria tèxtil fou convincent.

Aquest incident fou ben acceptat tant per l'Hinojosa com pels altres dirigents i en això penso que mossèn Torrella va saber descobrir la grandesa d'esperit d'aquests nois. Ell es va donar i va esmerçar moltes hores en la causa de la joventut treballadora, per la qual cosa penso que la JOC de Barcelona va guanyar molt amb la seva incorporació.

Josep Castaño

CATALÀ A L'ESCOLA, A SANTA COLOMA DE GRAMENET

6.000 nens castellano-parlants aprenen català¹

Fa un any que tocàvem en aquesta mateixa secció el problema de l'ensenyament del català en els INEM. Avui presentem, a través d'una entrevista amb Maria Lluïsa Corominas i Joaquim Arenas, una experiència de l'ensenyament de la llengua en un altre nivell que considerem d'un abast amplísim.

Ho hem fet, gairebé mig descobrint un secret, ja que els realitzadors de l'experiència l'avenen fent amb la major discreció possible i amb una abstenció intencionada de publicitat.

1. Santa Coloma, ciutat del Barcelonès, ha passat, en poc més de 30 anys, de 3.000 habitants a la xifra aproximada actual de 150.000. Té, doncs, un índex elevadíssim de famílies immigrades.

Com ha nascut

«Deu anar al primer primera, oi?», em féu la portera que no em coneixia de res ni estava avisada de la meua visita. («Es veu que en aquesta escala el pis de la M. Lluïsa deu sobresortir per l'acolliment de gent i de grups de treball», vaig pensar.)

Un cop asseguts tots tres —en un dia mitger entre Sant Jordi i la festa de Montserrat— comencem romancejant: «A tu, Joaquim, com t'ha anat per Cuenca?», «Heu vist quines novetats hi ha aquest any per Sant Jordi?»... Per fi, encetem.

Mira, la cosa va néixer d'aquesta manera: Ja fa cinc anys que fem classes de català per a tothom a la Biblioteca Valls i Taberner de Santa Coloma de Gramenet. Els darrers anys s'ha donat el fenomen d'un augment força important dels assistents, sobretot nens, els quals demanaven classes especials per a ells. També ens venien alguns pares demanant classes de català per als fills «perquè puguin arribar a ser uns homes el dia de demà» i «poder arribar a ocupar llocs de treball importants a Barcelona». D'aquí vam arribar a la conclusió que calia ensenyar català a les escoles de Santa Coloma. És en aquest sentit que nosaltres creiem que les classes de català que ara es fan a tot Santa Coloma no han estat imposades, sinó demandades pels pares; és a dir, que han partit de la gent del lloc on estàvem treballant.

A en Joaquim tanmateix se'l veu segur, sempre a punt de fer alguna ironia i amb el cigar a la boca. Té un aire de mestre popular (de fet, viu a Hostafrancs). La Maria Lluïsa, la faríeu una barcelonina de tota la vida; sempre la trobareu disposada; té un parlar clar i amb el convenciment d'aquell qui fa uns quants anys que s'està especialitzant en una cosa: en aquest cas la didàctica del català. (Viu al barri de la Sagrada Família.) Tant l'un com l'altre apareixen com mestres de debò i no us els sabríeu imaginar fent un curset erudit sobre l'ús del «per» i el «per a» segons el darrer llibre de no sé quin filòleg, per exemple. La Maria Lluïsa a més de fer classes de català tot lo dia a l'escola ha treballat en el *Gresol* (llibre de lectura i llenguatge per a l'ensenyament), en l'elaboració del *Vocabu-*

lari bàsic infantil i d'adults,¹ en la direcció de seminaris de didàctica del català de Rosa Sensat, etc. En Joaquim és responsable d'un curs d'E. G. B. a una escola de Barcelona i fa classes de català a batxillerat i a COU i a la biblioteca de Santa Coloma i ha col·laborat a «Presència», a «Pont», en la prologació d'algun llibre, etc.

Novetat i característiques

De fet, aquests últims temps ja s'han fet classes per a castellano-parlants al Camp de la Bota, a Terrassa o a Sabadell, per exemple. Aleshores...

Fixa't. La novetat de l'experiència de Santa Coloma consisteix en aquestes tres coses: Primer, que es fa dins l'horari escolar; segon, que es dediquen dues hores cada setmana a cada nivell; i tercer, que es fa per a tots els nens de la classe llevat d'aquells que portin una sol·licitud d'exempció signada pel pare (cosa que encara no ha succeït). El fet d'incloure-ho dins l'horari escolar ha estat, ben cert, la pedra filosofal d'aquest treball a Santa Coloma. La tercera qüestió ens va resultar força més complicada perquè, d'una banda, no es podia obligar a rebre una classe de català ja que tot-hom se'ns hauria tirat a sobre, i, de l'altra, si s'hagués presentat com a voluntari ens exposàvem que no hi vingués ningú. Per tot això vam escollir el camí exposat i, de fet, de mica en mica els nens han anat quedant obligats a la classe sense adonar-se'n, la qual cosa li dona efectivitat.

(La xifra total de nens que prenen part en l'experiència és de sis mil —la majoria castellano-parlants— sobre una població total en edat escolar de divuit mil nens.)

L'acolliment

«Santa Coloma té una població complexa», m'ho han dit peda-

1. Vocabulari que s'estableix a partir d'una taula de freqüències. Es tracta, doncs, del d'ús més general en tots els medis i, per tant, el més necessari.

gogs seriosos. Per alt, té la categoria de barri però, de fet, té un nivell de suburbi; com és ara, el nivell intel·lectual dels nens està per sota del normal. A més Santa Coloma té un desnivell social terrible. Atès això, hom s'encurioseix immediatament sobre l'acolliment que s'ha donat a les classes de català. La M. Lluïsa i en Joaquim em responen tots dos amb eufòria:

L'acolliment, totalment favorable. Has de pensar que els nens en parlen bé i van dient: «Jo també en sé, de català» —i en saben molt poc, evidentment—, «a la meua escola tenim classe de català», «això es diu així, allò es diu aixà». El millor rendiment, però, s'aconsegueix en el cinquè nivell d'EGB, període apte per a una bona assimilació i en què encara no han aparegut les «normes de protesta», etc.

I encara amb eufòria:

Els pares ho han aollit molt bé: n'estan contents. La majoria consideren que si els nens han d'aconseguir una bona col·locació el dia de demà ha de ser a través del català.

A Santa Coloma predominen les escoles privades, això no obstant, es fan més classes de català a les escoles nacionals...

Mira: els ensenyants —directors i altres mestres— no podien posar-hi dificultats ja que els afavoríem, els facilitàvem hores lliures. Les primeres visites exposant la idea —aquí sobretot parla la Lluïsa— les vàrem fer encongits, amb molta por ja que sabíem que tocàvem un terreny gairebé prohibit. Però ens vàrem anar animant, animant perquè gairebé no vàrem tenir cap no. Aquella aollida tan favorable, no l'esperàvem... Al principi els professors de català eren vistos una mica com rara avis —la llatinada és del Joaquim— o com uns «convidats» però, de fet, ens han anat posant tota la confiança. A més, sobre la marxa ha resultat que el fet d'ensenyar català donava prestigi a l'escola.

L'Ajuntament —afegeixen— hi ha col·laborat sempre.

No sé si mai us heu deixat caure per Santa Coloma. Doncs bé, a la que us decanteu una mica del centre teniu una gran sensació de trobar-vos en plena serralada litoral i en un reducte anàrquic: perquè comencen a aparèixer grans desnivells, carrers sense asfaltar, blocs de cases «esgarriposament» encimallats, bassals, manca

de llums. D'aquí que alguns de més sensibilitzats de cara a aquests problemes ciutadans i a les estructures vigents que els provoquen hagin insinuat: «Aquí el que cal són llums i clavegueres, i no...»

Ningú no diu —fan enèrgicament els dos entrevistats— que tots aquests problemes que has dit no siguin importants, però a més de tot això hi ha problemes d'altres ordres i el del català n'és un. Nosaltres hem fet una aportació allà on érem capaços de fer-la. A més, potser ja fóra hora que s'aclarissin les idees d'aquells qui diuen que el català és la llengua de la burgesia.

Equip de treball i mètode

Són vint-i-tres professors, la majoria universitaris per tal d'assegurar un nivell no tancat només a la classe de català. Dos cops al més s'apleguen per fer treball de seminari.

El fet de comptar amb un equip de professors conscient i molt dedicat ens ho ha salvat, entens? Perquè, de control, no n'hi ha. Vàrem buscar gent que «volgués fer català» no que «únicament volgués fer classe» o intentés de resoldre el problema econòmic. Atès aquest nivell no és estrany que en força moments els professors hagin aconseguit de captar l'interès i la simpatia dels nens.

Si us atanseau a algun grup escolar nacional dels més grans podreu veure a prop d'un miler de nens amb el *Català àudio-visual*² a la mà o a la cartera. A les classes es treballa d'acord amb la dinàmica pròpia de les classes de llenguatge.

Pròpiament no hi ha mètode, saps? Hi ha l'esperit de l'escola nova, de la classe viscuda pels nens. Es treballa d'acord amb els sistemes àudio-visuals moderns a base de fotografies, dibuixos, etc., i donant només vocabulari bàsic. El llibre que has esmentat serveix amb tal que s'hi afegeixi el que cal... A part de la classe hauríem volgut arribar a d'altres activitats: espectacles, visites culturals, etc., però ens ho ha impedit la manca de recursos econòmics.

2. N. Escudé, A. Grau, J. Sucarrats, P. Vives, *Català àudio-visual. Llibre primer*. Terrassa, 1970.

Suport jurídic i econòmic

La base jurídica és l'article 17 de la Llei General d'Educació interpretat segons el Dictamen jurídic elaborat per l'il·lustre Col·legi d'Advocats de Vic sobre l'idioma a les escoles de Catalunya. Diu el Dictamen:

«En aquest segon nivell es torna sobre el mateix tema: En l'article 17 es diu: *“Las áreas de actividades educativas en este nivel comprenden: el dominio del lenguaje mediante el estudio de la lengua nacional, el aprendizaje de una lengua extranjera y el cultivo, en su caso, de la lengua nativa.”*

»Cal observar que en els dos nivells es parla de *“en su caso”*, frase que indubtablement vol dir, en el cas que l'escola sigui en un lloc on es parla una llengua que no sigui la castellana. Resulta, doncs, ben clar, que a Catalunya l'activitat educativa en aquest segon nivell, exigeix el conreu de la llengua catalana.

...

»El subjecte passiu d'aquest conreu és la ment dels escolars i el subjecte actiu és el mestre. Aquest ha de sembrar, adobar, regar, treure les males herbes i obtenir, en fi, els fruits normals de tot cultiu. En el nostre cas, el fruit ha d'ésser el coneixement perfecte de l'idioma català, tant en la seva expressió oral, com en l'escrita.»

Quant a la base econòmica és Òmnium Cultural qui es fa càrrec del tot de les despeses de les classes.

A tall de balanç i perspectives

Sens dubte la major part d'aquests alumnes es passen i es passaran els dies sentint parlar només castellà llevat de les dues hores setmanals que els teniu a classe de català. Aquesta és la realitat. Però és més: els objectius més importants encara no s'han assolit, o sigui, una premsa, una ràdio i una televisió en català i, sobretot, el català a l'escola. Per tant, voleu dir que...?

La integració és lentíssima, però hi és.

El català, l'entendran? l'aprendran? el parlaran? Això és una

incògnita que no es resoldrà fins d'aquí a sis anys, que és el període que es necessita per assimilar una llengua. Però el sol fet de la presència a l'escola del català com a llengua de la terra que actualment acull aquests nens ja és important. El sol fet que prenguin consciència que hi ha una cultura pròpia d'aquesta terra la qual es manifesta de moltes maneres i que a més a Catalunya hi ha un problema lingüístic, ja és vàlid. Si no anéssim a l'escola de tot això en quedarien a les capsas.

Ho repetim: de català, els alumnes, n'aprenen. És més: encara que aquest aprenentatge fos interromput ens fa l'efecte que sempre recordarien que durant uns cursos van tenir uns professors de català que els van ensenyar això i allò altre.

A més, amb la llengua hauran rebut uns elements d'història i de geografia de Santa Coloma, coses que haurien hagut de rebre a través dels professors de l'àrea corresponent.

«Segons com», pensa un, «tot això té un to com de flors i violes. Sens dubte que això són les grans línies, però després, a petita escala, deuen haver-hi els problemes quotidians. Què sé jo...: el d'aquell professor a qui es fa difícil d'aguantar a cinquanta galifardeus, el d'aquella professora "contestada" per una classe de noies pre-adolescents, el pes de la peresa, de l'enigma de la subnormalitat, el fred de peus d'algun tutor que tem per l'intrusisme dins els seus reductes...» Tot això no deuen ser només càbales sinó petites realitats comprensibles.

Després els entrevistats comuniquen que pel curs vinent s'està preparant una experiència semblant a un sector de Barcelona.

Pren-ne nota! En aquest país cal afermar la confiança que només unint els esforços podrem fer treballs eficaços. Com és ara, urgeix el llançament de publicacions populars en llengua bàsica, llançament de puzzers, jocs en català, etc., etc. Amb tot, topem amb la manca de temps i d'ajut econòmic.

I tornem a romancejar sobre els «santjordis» d'enguany, sobre les classes que tornen a començar l'endemà i sobre la brevetat d'aquest darrer «trimestre»...

Josep Torrella

«ESGLÉSIA I MÓN ESCOLAR»

El llibre de Josep M. Totosaus sobre *Església i món escolar*¹ és un estudi indiscutiblement pastoral: el tema és pastoral, d'anàlisi pastoral està afaïçonada la seva perspectiva, i d'abast pastoral és el seu valor.

El tema del llibre és la presència de l'Església en el món escolar. No cal dir que els conceptes de «presència» i d'«Església» re-

flecteixen al llarg de l'estudi el significat que tradueix sobre ells la consciència teològica i pastoral d'avui, i que la realitat del «món escolar» és ben bé la realitat del «món escolar» del nostre país, amb una aproximació més notable, com és de suposar, a la circumstància barcelonina d'aquest món.

Per dir-ho amb poques paraules: l'estudi de Josep M. Totosaus constitueix una reflexió pastoral sobre la relació Església-món, realitzada en l'àmbit de la relació ca-

1. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1973.

tequesi-escola, dins la conjuntura concreta de la nostra societat.

L'ordre del llibre ressegueix una lògica perfecta: la primera part dóna un emmarcament actual del tema; la segona recull els problemes que emergeixen dintre d'aquest quadre i assenyala les opcions que se'n deriven. El marc que condiciona la visió dels problemes i el senyalament d'unes opcions concretes és triple: el marc legal, amb les seves incidències jurídiques i confessionals en totes les escoles i en les més específicament confessionals; el marc socioeclesial actual, afectat per la secularització, el pluralisme, la societat de consum, les crisis de les congregacions religioses d'ensenyament, etc.; i el marc de la nova llei general d'educació, que configura els diversos aspectes i les diverses relacions que intervenen en l'activitat i en l'estructuració de l'ensenyament en el nostre país.

Aquesta descripció permet a l'autor del llibre de delimitar els camps i d'apuntar cap a unes solucions. Aquí és on precisament Josep M. Totosa, al costat de testimoniar les contradiccions manifestes en l'actual comportament pastoral de l'Església, amb una claredat, quasi agressiva, utilitza el seu instrumental teològicopastoral, i evidencia el pensament que forma internament l'eix de les seves posicions. I així, de manera progressiva, va distingint els camps autònoms i desenreda les confusions creades per una concepció inadequada o bé per una pràctica anacrònica.

Vegeu, sumàriament, el fil del seu pensament:

1. Escola i catequesi són dues institucions diferents. Cal, doncs, tractar-les diferentment, sense voler lligar l'una a l'altra a través de la «classe de religió» (o la «catequesi escolar»).

2. Superat aquest confusionisme, l'Escola emergirà als nostres ulls com allò que és: una activitat —i una institució— que pertany a l'àmbit de la ciutat i que té importància i consistència per ella mateixa. Serà, doncs, mereixedora, com a tal, de l'atenció de l'Església i esdevindrà no lloc de catequesi, sinó d'una presència missionera que no podrà oblidar cap de les seves dimensions: alumnes, mestres, estructures educatives...

3. També emergirà als nostres ulls la Catequesi com allò que és: missió pròpia de l'Església de cara a la reflexió i la vertebració de la fe dels seus fills —no de cara a la totalitat de la població estudiant— en les circumstàncies reals en què viuen. Haurà de ser assumida i organitzada directament per l'Església; haurà de passar del marc escolar a l'àmbit de la comunitat de fe...

4. Traslladada la Catequesi al seu àmbit natural —la comunitat de fe— apareix el nostre dèficit —les comunitats adultes— i es fa vistent la necessitat de reorientar-la: la Catequesi i tota la Pastoral...

La superació de l'escolarització de la Catequesi porta naturalment a la superació de la infanti-

lització i a la superació de la cristiandat. «La cristiandat ha mort —diu—: ja no hi ha simbiosi —pràcticament a cap nivell— entre els membres de la comunitat humana i els de la comunitat cristiana. Ens cal encaminar-nos cap a un nou tipus d'Església.»

Hi ha dos apartats que, a manera de reflexions imposades per la lògica mateixa del plantejament del llibre, són dignes d'una atenció forta —potser polèmica— en el moment actual. Al meu entendre, amb una capacitat d'orientació molt notable. Són els apartats referents a la reconversió de les congregacions religioses d'ensenyament i a les perspectives actuals de les escoles cristianes.

El llibre, a més a més, recull una documentació molt interessant sobre la temàtica exposada i que els lectors agrairan de trobar-la reunida: són nou apèndixs de caràcter documental.

Allò que de vegades es diu que es tracta d'un llibre imprescindible per a tots aquells qui segueixen amb interès aquest tema, en aquest cas és ben veritat. D'altra banda, aquells qui en la seva dedicació pastoral no incideixen tan directament sobre aquest tema, trobaran en el llibre una pauta paradigmàtica per a realitzar una anàlisi semblant de qüestions pastorals similars i descobriran la força d'un eix de pensament que s'oculta en aquesta reflexió.

Josep Bigordà

«LA LLEI DE L'AMOR UNIVERSAL»

Ara fa poc més d'un any, ens arribava un llibre ple de records del passat i d'elements de crítica per al procés de la pastoral moderna catalana: «La Federació de Joves cristians de Catalunya. Contribució a la seva història». El signava un equip d'antics fejo-cistes. Però les seves planes traspuaven els trets d'una personalitat vigorosa: la de mossèn Albert Bonet.

Avui tenim a les mans una

obra del mateix mossèn Bonet: «La llei de l'amor universal».

Ja abans d'obrir-lo, ens alegra i reconforta la presència del pensament de mossèn Albert entre nosaltres a través d'un llibre. Hem vist tantes coses estroncades, tantes iniciatives deixades o asfixiades, tanta invertebració... que el fet que el doctor Bonet, en la seva lúcida maduresa, ens brin-

di una obra, ens comunica, ja d'antuvi, una sensació de continuïtat, de tasca acomplerta, de fidelitat.

Després, ens endinsem en els catorze capítols del llibre, d'una prosa clara i vigorosa, i ens adonem de la solidesa i vigor del seu pensament. Es tracta d'una exposició de caient clàssic. A partir del Nou Testament, perfila el concepte d'amor al proïsme i ens en fa seguir el reflex en la consciència de l'Església i de la humanitat, al llarg de la història. Acostumats a la fúria, a vegades inconsiderada, de l'autocrítica eclesial, el discurs del doctor Bonet, erudit, ple de sentit comú i, de tant en tant, esburnejant, ens porta a reflexions complementàries de les habituals. En arribar als temps moderns, a mesura que la cons-

ciència de la igualtat entre els homes va creixent, el pensament de mossèn Bonet es va enriqueixint. Es mostra sensible als corrents més actuals. Sap baixar al detall i a l'anècdota. I la seva visió de l'amor cristià arriba al concepte actual de compromís. Sense esdevenir, naturalment, un propagandista dels darrers corrents en el camp dels cristians i la política, sap esmentar-los amb dignitat i sense tancar cap camí. Més aviat el contrari: escampa llavors de futur. Així reconeixem, en aquesta obra, el fundador de la Federació de Joves Cristians, el primer divulgador a Espanya de l'experiència dels sacerdots obrers francesos, el defensor, en la difícil post-guerra, de l'acció catòlica especialitzada..., és a dir, l'home que mira sempre endavant.

L'ULL I L'ORELLA

Al número 21 de «Quaderns de Pastoral» deia una veritat ben suada: que el nostre món de l'espectacle resulta ben migrat i nyèbit si el comparem amb aquells altres que es poden trobar més enllà de La Jonquera, «nord enllà», com ha precisat amb una perdurable definició Salvador Espriu. Però afegia, també, una altra evidència: que Salvador Espriu ens ha donat el testimoniatge del qui es queda. Perquè el nostre temple és aquí i és aquí on

hem d'assajar els cants i provar d'afinar la nostra veu.

I és aquí on hi ha, ben sovint a contracorrent, uns homes i unes dones que s'esforcen a afinar, a nivell independent i també a nivell comercial, la nostra veu contra tota ronquera i que, per això, elaboren uns espectacles perfectament vàlids més enllà de La Jonquera, perfectament passaportables, o bé, La Jonquera ençà, n'introdueixen d'altres provinents del Nord.

És aquí, doncs, on ens ha estat donada plaça, encara que sigui «a cadires que són coixes» com diu el mateix Salvador Espriu al llibre de poemes *Mrs. Death*, i és en aquesta plaça on cal triar entre fer petar la becaina i obrir l'ull i parar l'orella. Si obres l'ull podràs llegir les cartelleres dels espectacles, si pares l'orella podràs assabentar-te d'altres espectacles que no s'anuncien a diaris ni a revistes però que tenen, malgrat aquest silenci, un alt interès.

Tot obrint l'ull, tot parant l'orella, hem pogut presenciar darrerament espectacles teatrals com: *La comèdia dels errors*, *Descens a la superfície interior*, *tres i Berenàveu a les fosques*, i cinematogràfics com: *L'atemptat*, *L'encant discret de la burgesia* i *La febre puja*, a *El Pao*.

Parlem-ne, doncs, una miqueta.

La defensa dels palaus amb roses. — Al cinema Alexandra es projecta la impressionant pel·lícula que el director francès Yves Bosset, comptant amb la valuosa col·laboració de Jorge Semprún, ha elaborat amb el títol de *L'atemptat* i amb el canemàs verídica i recent de la violenta desaparició del polític marroquí de l'oposició, Mahdí Ben Barka.

No és aquesta una pel·lícula, a diferència d'*El cas Mattei* de Francesco Rosi, projectada fa ben poc, que pretengui d'inquirir, per acumulació de dades, la veritat sobre un fet confús i brut. Al contrari, *L'atemptat* estructura coherentment dades, hipòtesis i, fins i tot, fantasia a fi d'oferir a l'espectador una tesi i una lliçó po-

lítiques, diguem-ne d'esquerra, vàlides per elles mateixes i enlairades —i, per tant, en certa manera despreses i deslligades— dels concrets fets del rapte i mort de Ben Barka: que les forces reaccionàries sempre s'alien, ben intel·ligentment, eficaçment i cruelment, per cert, a fi d'eliminar aquelles altres forces que volen «palaus amb roses» per a una majoria.

La bellesa és rialla i és tristesa. — L'Escola de Teatre de l'Orfeó de Sants, que dirigeix aquest gran home català de teatre que és Josep Anton Codina, presenta en forma itinerant —cicle «Cavall Fort» per a nois i noies, Escola d'Enginyers Industrials, Teatre Romea, etc.— el muntatge que l'esmentat director ha fet, amb els alumnes de l'Escola com a intèrprets, de *La comèdia dels errors* de William Shakespeare, versió catalana de Josep M. de Sagarra.

Josep Anton Codina ha aconseguit desplegar un dinàmic moviment teatral fet de paraules saboroses i de formes i colors que es componen i es descomponen, fet d'acceleracions i d'alentiments, que s'enduu l'espectador a aquella zona inefable on l'adversitat i la comicitat són les dues cares d'una mateixa i total realitat.

No us perdéssiu pas aquest espectacle: estigueu atents al seu recorregut itinerant.

Saber dissimular és encantar. — Retalladeta per allò de la discreció amb què cal tractar les figures tradicionalment respectables, llegiu bisbes, al cinema

Aquitània es projecta l'última pel·lícula de Luis Buñuel, la que ha guanyat l'Oscar d'aquest any al millor film que no sigui nord-americà.

El mateix i genial Luis Buñuel ens deia a *L'àngel exterminador* que la burgesia és immobiliària, incapaç de donar un pas endavant i de progressar i ens ho deia per mitjà d'una situació-límit, és a dir, per mitjà d'una configuració estàtica.

Ara, amb *L'encant discret de la burgesia* fa una extraordinària figuereta i arriba a dir-nos el mateix però amb la imatge invertida: la burgesia no para mai de moure's, però no arriba enlloc. Ens diu Luis Buñuel que la burgesia porta la contradicció en ella mateixa i que, per això, és incapaç de connectar amb la realitat. Els personatges de la pel·lícula tenen sempre un sopar, però no aconsegueixen mai d'arribar a sopar. Això sí, l'encant de la burgesia consisteix a tapar sempre deliciosament la realitat manca. Les formes queden perfectament salvades.

És després, ens diu Luis Buñuel, a l'hora profunda, a l'hora que els somnis són reveladors i expressius perquè la dissimulació —la bella dorment— no actua, quan apareix el veritable rostre de la frustració: sang, mort, fartaneria i vergonya del ridícul.

Condemnats a cadena perpètua. — El «Grup A-71 de la Sala Gaudí» ha representat a La Garriga, amb el títol general de *Descens a la superfície interior, tres*

i amb motiu de les commemoracions que se celebren en homenatge al peoner del teatre català Adrià Gual, tres obres teatrals, d'un acte cada una, de Manuel de Pedrolo: *Pell vella al fons del pou*, *Acompanyo qualsevol cos* i *Bones notícies de Síster*, totes elles escrites fa uns deu anys i encara inèdites. Un compacte grup d'actors, alguns d'ells ben coneguts i d'altres no, ha dut a terme la representació sota la intelligent direcció de Joan Maria Gual, nét d'Adrià Gual, i dins un savi espai escènic ideat i realitzat per Frederic Amat.

A les tres obres, Manuel de Pedrolo ens fa evident la sordidesa del fet de viure regit per la por a la llibertat o per la impossibilitat de la llibertat. Dir això, però, és dir molt poc d'aquestes obres manifestades en l'esmentat espectacle. Perquè cal afegir com Manuel de Pedrolo, revelat per Joan Maria Gual i tot l'equip d'actuant, sap posar l'espectador en una constant tensió on la presència dels objectes esdevé dramàtica companyia dels personatges i els diàlegs d'aquests, fràgils ponts de comunicació que s'estimben i que laboriosament es redrecen. La situació conflictiva —estàtica a *Pell vella al fons del pou*, dinàmica a *Bones notícies de Síster*, equidistant entre una i altra a *Acompanyo qualsevol cos*— és un aiguabarreig d'esperances i de desesperances que torna els defalliments en rialles i les rialles en espasmes. Un impressionant espectacle.

La política no té entranyes. —

... si és dictatorial, precisa Luis Buñuel, amb Gabriel Figueroa per *cameraman* i Gérard Philipe i María Félix per protagonistes, a la pel·lícula *La febre puja, a El Pao*. La dictadura, corromp tot el que toca.

A Barcelona, després del racionament. — Al teatre Capsa s'ha estat representant *Berenàveu a les fosques* de Josep M. Benet i

Jornet, direcció de Josep M. Segarra. L'autor projecta en el temps, com en una pantalla, les penes i treballs dels barcelonins de tercera categoria a fi d'objectivar, a la manera d'un fris, tota una època. I el director, amb l'ajuda dels artistes plàstics Fabià Puigserver i Yago Pericot, reforça aquesta objectivació o distanciament amb subtil saviesa.

Joan Argenté

CONTES i PARÀBOLES

EL FILL DEL MARINEL-LO

I

Canyiula i carabroc, el fill del Marinello anava fet un esperducer. Els nois de la vila li havien tret de sobrenom el «Cua rasa». I, de fet, d'un casc fins als ulls i les orelles de pèl ferruginós i mal esquilat, li emergia un morret pigat i astut.

Però el Marinello xic era un noi amenós i ensenyat, bon tros javaloies.

—Tu, musellot, que vas a ses barques? Porta'm es senatxo as llanut des meu homo.

—Ui! —deia el Marinello xic. Però agafava «es senatxo» i cap

a «ses» barques s'és dit, tot punt per randa com li ho havia encomanat la rogenta comare galtuda i cellosa davant l'emparrat d'una de les casetes del carrer baix de Puiget.

Més avall l'escridassava la Quitèria que feia punta al coixí, mal estintolat a un tamboret el seu cul de pruna:

—Jo fos de sa teua mare, que les mesuraria sovint ses secanelles de ses teues pernes! I què has de fer, rodant com un bou sense esquella, sense anar a s'escola?

—Ui! —deia el Marinello xic, apressant el pas un poquet, gambús i amb l'esquena corbella, fent cruixir la sorra.

El dit gros del seu peu dret sortia a prendre el sol per la clivella de l'espardenya.

—Ui! —deia axiomàticament el Marinello xic. I es mirava el dit gros del seu peu dret mentre caminava per la sorra tèbia.

La Quima, una morenassa de nas rom, s'estava d'esquena i tenia massa dèria de gratar-se el monyo com per dir-li res al Marinello xic mentre passava per davant la blanca estesa de la seva bugada. El Marinello xic la mirà de reüll i tombà arran dels amples llençols que, a sol i a ressol de la calç, bategaven enlluernats de clarors marineres.

Es deixà anar per un xòrrec mig viarany que, entre les figueres de moro amb quatre flors grogues, davallava pels marges escrotonats i sorrejats amb vetes sangonoses. Passà amb quatre salts irregulars les roques que flanquegen el carrer de marina i fou a les envistes de la masia envoltada de garrofers i de cara a mar, amb els conreus en davallada com una falda. Seguí encara un bell tret i, en un punt que ningú no hauria reconegut, però que ell se sabia de cor, es portà les mans a la boca fent-ne botzina i engegà tot el seu espinguet de veu encara infantívola.

—Moon!!! 'queeela!!

Una rafagada d'aire mariner tornà la resposta:

—Eo!!! Eo!!!

El Marinello xic caminava de pressa amb un somriure fi i una espurna, als ulls, de blanc d'Espanya. Tenia els aires esquerdí-

vols dels infants que creixen massa de pressa o que el pa no hi abasta. Els seus amics l'esperaven amb els caps drets, i la Miquela del Mas li feia senyals amb una cosa lluenta a les mans, que enviava un estrany missatge amb vives llanternades.

El matí era delitós i, al fons, la mar plena de llampurnetes.

—Què és això, Quela?

—Mira. —I la noia allargava la mà amb un pot de llauna, dintre el qual es bellugaven quatre o cinc sargantanes que provaven d'enfilar-se, però que relliscaven.

—Coses de noies —va dir en Segimon amb aire displicent que havia après dels xicotets més grans que ell. I, en un instant, havia donat cop a la mà de la noia i la llauna havia rodat enlaire i havia anat a caure trabocada al mig del camí.

Ara en Segimon, amb grans riallades, ballava donant cops de peu ençà i enllà del pot. Cridà tot d'una:

—Eh Mira. Mira es ball des dimoni. Eh? Com renega sa malleïda.

Una cua de sargantana amputada es caragolava sangonosa damunt la pols del camí.

—Ecs! Mira, quina gràcia. Sí, home, sí: Això t'ensenya es teu senyor mestre!

—Ui! —digué el Marinello xic, sense saber a qui desplaure.

—No et fa gràcia a tu tampoc, oi, mitja femella?

—Ui! —digué el Marinello xic, veient-se embolicat sense pensar-s'ho.

—Què vols, tu? Què? Què? —anava dient en Segimon amb el pit sortit i inflat com un perdigot i amb el nas a tocar del Marinello que reculava amb els ulls esverats i la boca entreoberta. En Segimon li etzibà empenta i el Marinello xic caigué rodant pel mig del camí. S'encongiré tot ell. Després començà a incorporar-se.

La Miquela deixà anar un xisclet. El Marinello xic tombà el rostre cap a ella, rajant sang del llavi: S'havia tallat amb el pot de les sargantanes. Dintre «es senatxo» tot estava regirat i aixà-

fat. El vi escampat per la pols semblava una gran taca de sang mig glevada que creixia encara.

Dalt d'una feixa ressonà la veu del pagès del Mas que brandava una mà estesa amenaçadora:

—Segimon, si vinc!

En Segimon, mirant cara a cara al Marinello, responia:

—Pare, es Cua rasa; volia pegar sa Miquela.

—Tots es dos cap a casa!

Els dos germans començaren a caminar cap a casa. El Marinello xic els veia allunyar-se, allunyar-se. La Miquela no es va girar mai; el noi ho feia cada quatre o cinc passes.

II

Recordo el tancament d'atmosfera opressiu. El vent calent apioltava els núvols empentejant-los de tots cantons. Una ratlla vermella marcava de cinabri el ponent i en tacava el mar, però els núvols, massa baixos sobre els arbres, no n'acollien ni un reflex en els seus ventres d'acer, en les seves aletes d'argent.

El fill del Marinello aturà el pas. Escoltava. Pujaven pel camí del cementiri. Era estrany. Tots set eren desconeguts. Però... no; sí que l'era. Era mossèn Aleix, el rector de la vila. Però anava sense sotana, amb pantalons de vellut i camisa blanca. Estava blanc! Anava escabellat! Plorava? El jove Marinello no entenia res, gairebé no respirava. Giraven el revolt.

S'apropen. La petita comitiva passa i el jove Marinello fa dues passes enrera.

—Salut.

El Marinello es mira l'home de la cara gravada, però no respon. Es mira mossèn Aleix, però té els ulls baixos. No plora.

—Vine. Acompanya'ns.

El jove Marinello no es mou. Un li dóna un cop de culata a les costelles per darrera. El Marinello veu que tots van armats. Camina com un autòmat. Camina, només camina. No res més que caminar.

S'ha girat vent. Ara, plou.

—Mecagumcony! La pluja.

Arriben a la tàpia del cementiri. La segueixen cap a l'esquerra. Tomben. Els arbustos destorben el pas. Un home dóna una empenta a mossèn Aleix.

—Deixa'l estar —el de la cara gravada mana.

Encara avancen sis passes més.

—De cara a la paret.

Mossèn Aleix no es gira. Té tota la part alta de la camisa ben molla. L'aigua li regala per la cara. Té els dits de les mans serrats davant el pit.

L'home de la cara gravada li etziba cop de puny a l'estómac. El pren pels colzes i el gira.

—I amb aquesta merda de pluja, recony! Va. Preparats... Foc! Mossèn Aleix cau. Crida. Es retorç. El rematen.

El Marinello jove està eixordat dels trets. No veu res; només la blancor de la camisa de mossèn Aleix fosforescent entre dues llums del capvespre.

—Treu-li el rellotge. Què ets sord? No som lladres nosaltres.

El jove Marinello no es mou. Està esfereït. Una mà d'acer li serra el colze, l'empeny endavant:

—Treu-li el rellotge de polsera.

—Ui! Jo?

—Sí. Tu. Tu, cony! —i la mà d'acer l'estreny més fort i el fa caminar. Ja sobre mateix del mort, la mà d'acer s'afluixa. Ell es troba malament. Vomita. Ha de posar una mà a terra per aguantar-se. L'aixequen.

—Et donarem blat de moro, a tu.

Retornen. A la carretera hi ha un cotxe. Hi pugen els sis homes.

—Té. Agafa el rellotge i porta'l als del Comitè. Digue'ls que ja els hem mort les cuques. I sense processons que les matem, nosaltres.

El Marinello es troba la mà llefiscosa. Es mira la part alta dels pantalons. Al cuixal dret, hi té una taca i és sang. Sembla que li hagin vessat vi a la butxaca.

El cotxe arrenca.

El Comitè estava mig desert. A la llum d'una sola bombeta pol-sosa, tres homes seien al voltant d'una taula, crispats, emmurriats. Un altre feinejava en un racó. Asseguda en una cadira mitjana de boga, la Quitèria plorava en silenci, amb un cistell als peus.

El jove Marinello s'adreça en silenci a la Quitèria, blanc com un paper, i li allarga el rellotge de mossèn Aleix.

—No!!!

—Mecagum! Es trets que hem sentit.

—Què? —es gira el que feinejava.

—Han mort mossèn Aleix.

—Pitjor per ell.

—I per nosatrus, què? Mos han fet un bon servei, aquestos bèsties! Anar per feina s'ha de fer. Endegar ses coses des poble.

I la Quitèria:

—M'havieu promès que no li passaria res. Ja no m'ho acabava de creure. Jo ho sé es que feu: Tots, tots es matareu. Però per què, Déu meu, per què? —i la Quitèria plorava sense contenció, però alhora mirava els homes desafiadorament—: En donareu comptes. En donareu comptes.

—I quins comptes n'hem de donar nosaltres? Què hi tenim a veure?

—Està aviat dit que no hi tenim res a veure. Vés-ho a explicar a tot es poble, tu, que no hi tenim res a veure. Com hi ha món. Quina merda!

—T'esveres molt de pressa, tu. Hi ha coses més importants. Algun escarment s'ha de fer. Que ho vegin que tenim força i que no afluixarem. ¿Et penses que és tan fàcil fer esquitxar els diners als escanyapobres, tu?

—Em fas fàstic.

—Au, ara no us barallareu per una dona. Vinga, va, fot el camp d'aquí, tu. Va, Quitèria. Nosaltres no l'hem mort; però tampoc no tenim per què plorar-lo. Va, a plorar-lo amb les de la teva sagristia. Cony! Què vols que hi fem, ara?

—I tu, Cua-rasa, què hi foties en aquestes hores? Que hi tens alguna mosca amagada al cementiri?

—Ui! Jo... jo...

—Merda! Va, Quiterieta, ho sentim com tu mateixa. Però ara ja no li fa cap falta sa teua cistella, caretona. Va, t'acompanyo a casa. Tu, Cua-rasa, agafa es fusell i fes guàrdia a sa porta.

—No, home, no, és igual: No se n'ha pas de saber. Vinga'ns. Posa't a la porta, que ja torna. Si hi haguéssim tingut algú, a la porta, ens hauríem estalviat l'escena.

—Escolta. No; que no hi torni a sa rectoria. Aquestos brètols encara tornaran a cremar sa iglésia. Vés-hi tu. Porta-la a casa meua, que sa meua dona també ho és de parenostres.

El jove Marineho, moll, era a la porta amb l'arma en braços, amb el mateix mal estre amb què hauria bressolat una criatura.

De primer alguns passos furtius esquivant les gotes; després, res. Hi havia un silenci angoixós. Ja tota la vila sabia els fets d'aquell vespre. Només els de dins seguien discutint. Ara arribava la veu opaca de l'home de la Quima:

—És maco això: «Es Poble!», «Es Poble!» A hores d'ara ja li tenim tot es poble en contra, nosatrus. Ara demana'ls que col·laborin.

Pel fons dels carrers arribava la remor fosca del mar. Tenia mala jeia.

III

I sempre aquell rerafons de canonades! Cada vegada més lluny, però. I aquell silenci tens, trencat només a intervals per la veu una mica histèrica de la Quitèria:

—«Sant Déu, Sant Fort, Sant Immortal, deslliureu-nos, Senyor, de tot mal.» —i per les protestes consegüents—: Calieu, que ens poden sentir i fer-nos evacuar tots plegats.

I, tot d'una, el galop d'un cavall pel mig del carrer, i crits i veus. Finestrons que s'entreobren. Més trots de cavalls. I la gent que van sortint dels seus encauaments.

—Els «nacionals» ja han arribat: Obriu!

En Segimon del Mas ha estat el primer d'entrar a la vila a galop del seu cavall i cridant, amb el seu uniforme d'alferes. Ara ja

són molts els cavalls que han entrat i que es van concentrant a la plaça de l'església. També han entrat dos camions amb tropes d'infanteria. Porten tabac i xocolata. Feia tant de temps que no se'n menjava de xocolata, que és una festa per a la quixalla: La festa de l'«alliberació».

A la plaça de l'església la Quitèria amb els seus ulls grisos multiplicats rera les ulleres gruixudes, malaguantant-se en les seves cames massa enterques, tusta la bota de l'alferes flamant.

—Quitèria, hola!!!

La dona el mira gairebé amb devoció. Només amb el cap va fent que sí, que sí, que sí, al peu de la gallarda figura de cavall i cavaller, i les darreres llums del dia i els focs dels soldats aureolen la pulcra tofa grisa dels seus cabells cada dia més candis.

Ara, en Segimon es quadra i saluda. S'excusa. Anirà fins a casa a veure si tots estan bé. Dóna volada al cavall i surt, galopant a l'anglesa, enduent-se les mirades de tota la vila. Avui, en Segimon del Mas és un heroi de llegenda.

Queden al mig de la plaça oficials i soldats, tots forasters. Les criatures hi corretegen entremig. Els vilatans fan rotllana a distància; s'apiloten pel cantó del portal.

S'avença un oficial de graduació superior:

—*¿Quiénes son los rojos del pueblo?*

S'ha imposat un silenci gran, feréstec. N'hi ha que es van retirant.

Els qui se'n tornaven avall veren pujar pel carrer de marina l'home de la Quima entre quatre soldats.

—Què??? Però... qui?

—Ai, Mare de Déu! Passa cap a casa, de seguida.

Però l'estupor arriba al comble en veure portar el jove Marinello mig arrossegat, perquè es resistia.

És al mateix local que tenien els del Comitè. Sota la bombeta polsosa ara hi seuen quatre oficials. Entorn, una gernació de soldats van i vénen. El jove Marinello al mig està dret en mànegues de camisa, i fa fred. Es va passant la mà per la boca.

—Vostè hi anava amb el piquet que va executar el capellà?

El jove s'ho fa repetir.

—Sí.

Està desorientat, però qui no el conegués només veuria el seu morret pigat i els seus ulls astuts.

—Qui eren els altres?

—No ho sé.

—Ah, no? Vostè què va fer?

—Jo només vaig portar es rellotge a sa Quitèria.

—?

—Sa majordona. Li vaig donar de seguida, al Comitè, perquè ella hi era, allà.

—I després, al Comitè?

—Em varen donar es fusell i vaig fer guàrdia a sa porta.

—Qui te l'havia donat el fusell?

—...del Comitè. S'homo de sa Quima.

Parlen entre ells. Després:

—Així que et vares embrutar les mans en la mort del capellà?

—Sí senyor. Me les vaig embrutar de sang.

—*¡Cínico! Llevarlo. El otro.*

Entra l'home de la Quima, sorrut, crispat.

—Vostè era el Xef del Comitè?

—No. Jo no l'era. Jo era un de més.

—*Bueno.* Però vostè era del Comitè?

—Sí, senyor.

—I vostè tenia *mando*, no?

—No.

—Ja. Però vostè feia guardar la porta amb arma, no?

—...*Bueno.*

—Qui eren els del piquet que va assassinar el rector?

—Jo què sé. Eren de fora.

—Tots?

—Sí. Tots.

—*¡Mientes para tu cabeza!* Un milicià ha confessat que hi era.

—Com diu? No és possible. No és pas possible.

—I la mort del director de la fàbrica?

—No res. En això sí que res. No hi tinc res a veure. Ah, a veure! Un moment, un moment! El noi del piquet del rector és un noi pigat, un xicot de pèl roig?

—I és clar que sí.

L'home es mareja. Es porta les mans a la cara:

—No. Aquest, no; aquest, no.

—*Llévenlo. Piquete de ejecución.*

S'emporten l'home que crida i es desespera. Els insulta tots en el seu bell català salat de la costa. Ningú no pot entendre els blasmes.

És negra nit. La Quitèria s'aparta del cavall que ve al galop pel camí del cementiri. Atura en sec i en descavalca en Segimon del Mas.

—Quitèria, els han morts! Els han morts!

—I sa Quima?

—És horrible. Aneu-hi. Ajudeu-la. A mi m'ha esgarrapat i diu que em vol matar. És inútil. Jo no puc fer-hi res. M'odia.

—En donareu comptes, Monet; en donareu comptes.

—Quitèria, per Déu!, que jo he fet tard. El Marinello l'hauria pogut salvar; n'estic segur. L'altre, en dubto. Diu que es Marinello ha plorat tota l'estona. Diu que encara plorava quan ha caigut. Quitèria, és per tornar-se boig. Un ha hagut de sortir del piquet, i encara no podia. N'han haguts de sortir dos del piquet per aguantar la pobra Quima. Quitèria, m'heu fet arribar massa tard. La Miquela m'ha avisat massa tard.

En Segimon plorava. La Quitèria el mirava amb compassió. En Segimon s'estava tornant realment boig. Només deia:

—Aquella taca de sang creixia com es vi «des senatxo». En aquests pobles petits que tots ens coneixem, sempre s'ha de portar un pot de sargantanes sobre la consciència.

IV

Des de la mitja penombra de la cuina la Quitèria veia els gestos agitats, en contrast amb les veus baixes. Contrallum de les cortinetes de les vidrieres, el senyor alcalde tenia els ulls fora del cap, amb una estranya reverberació. El contrallum de la finestra, d'altra banda, li subratllava també cada expressió de les mans. El rector nou, mossèn Claudi, restava més aviat capficat i escoltava més que no parlava. A la Quitèria ja li resultava feixuc i es deia pels seus dintres: «A aquest ximple des Monet des Mas, s'alcaldia li ha pujat es fums as cap, ximple més que ximple!»

Finalment els dos homes es varen alçar i varen sortir al defora. La Quitèria s'atançà als vidres i els veia assenyalant enlaire amb el dit, davant la porta de l'església. S'ho mirava reculada un tros endintre, no fos cas que la veiessin que espiava. Però allà, contrallum de les cortinetes enlluernades on se projectava el vermell de sang dels geranis, hauríeu vist la Quitèria cada vegada més redreçada. I que en tenia de raó!

Entrà el senyor rector tot sol:

—Escolteu, Quitèria. Hi havia un potet de pintura vermella que havia quedat de repintar la franja de la cuina.

—Sí, senyor, sí. He estat jo.

—Però vós només heu donat la pintura.

La Quitèria callava enfurrunyada, tota capdreta i desviant l'esguard.

—No ho voleu dir?

—Mai de sa vida.

Però tot seguit la Quitèria afegia amb una transició en la veu:

—Qui ho hagi fet, senyor rector, és que jo li he fet fer.

I encara amb una transició en la veu, aquesta vegada més radical:

—Bé, senyor rector, però com si em confessés, eh? Ho han fet ses nenes grans de Doctrina. És que es pobretó des Marinello i es quòndam de sa pobretona no són uns mots de Déu com ets altres?

—I vós no la sabeu, oi, la pasterada que heu cuinat, santa cristiana?

—Jo he pensat, pobra de mi, que si a sa iglésia hi ha escrits es morts de sa guerra, hi han de ser tots: Sí o no? O és que sa iglésia no és de tots?

—Quitèria, però els qui manen són uns altres. I, en una guerra, hi ha els qui guanyen i els qui perden. Sí o no?

—Senyor rector, i perdoni, i sa Quima i es de ca's Marinellos, que hi han de venir a missa, sí o no?

—El que és de política, vós Quitèria, no en copseu ni un borrall, fa?

—Ni falta que em fa, senyor rector, i perdoni. Però és que hi tenien culpa es pobretó des meu fill i es caret de sa pobretona, o és que varen fer santament d'estossinar-los com a bestiar?

—Verge Santíssima! I haver-ho de fer un diumenge abans de missa major! Vós no ho sabeu, és clar, que estan tots reunits a l'Ajuntament disposats a saber tot seguit qui ha escrit els dos noms a la làpida. Ells ho veuen com un sabotatge.

—Doncs jo ho veig com una veritat grossa com s'evangeli i més grossa que s'epístola. Vet-ho aquí!

La Quitèria callava, enterca com un exèrcit en ordre de batalla. Mossèn Claudi s'arronsà d'espatlles. Prengué capell i manteu i sortia. Encara se gira un moment, però ara ja somreia.

—Ja podeu encomanar-me a la Mare de Déu del Carme. Que m'envii galledes d'aigua freda per apagar els set focs del purgatori.

Mossèn Claudi, camí de l'Ajuntament, remugava:

—Aquests que parlen d'ànimes senzilles! Poc que me n'he trobada mai cap al confessional.

La Quitèria es fregava les mans. Donà el volt a totes les finestres de la casa. Ara mirava cap a les cases blanquíssimes del carrer de marina, després cap a les casetes del barri de Puiget o cap al carrer major i la plaça, o fins i tot cap als tocoms del Mas. De tots cantons havien pogut llegir escrits a la porta de l'església tots els morts de la guerra: Tots.

Baixà a l'hort i, triades ben triades i tretes les massa obertes

i les resseques de la xardor, encara es cobrà un pomellet de roses. Entrà. De passada, es posà la mantellina al cap. Baixà els esglaons. Travessà la plaça per davant del portal.

Féu el camí sota una llum que es menjava les pedres. Féu ginyolar la reixa del cementiri. Amb les seves passes curtes i una mica rossegants al solellet dels arbres, anà cap a la tomba de mossèn Aleix. Es persignà. Resà un parenostre i, en ésser al rèquiem, beneí amb la mà. Després, primmiradament esponjà amb els dits el pom, perquè les roses quedessin vaporoses. S'havien eixamorat una mica. Collocà el pom al peu de la creu. En prengué una amb cura i anà cap a la tomba del caretó del Marineño. La deixà al peu del nínxol i resà un altre parenostre. Tornà al pom a cercar-ne una altra i la portà a «s'homo de sa Quima, sa pobretona», que no anava a missa, però era un bon cristià i honrat, i bon greu que li havia sabut la mort de mossèn Aleix, al cel sia. Trafiquejà unes quantes vegades d'una tomba a l'altra. Se sentia cruixir la sorra humida a l'ombra del gran tell raconer. Reculà. Prengué encara una altra rosa, mentre deia baixet:

—Ja vinc, ja, senyor Josep de sa Fàbrica, que poc que ho sóc jo d'aquestos que es recorden d'uns morts i no es volen recordar des altres.

Una cruixidera petita i aspra en la pau del cementiri acompanyava la sortida de la Quitèria. Ja arran mateix de la reixa brodada contra el blau turgent, en emergir de l'ombra espessa i vegetal, un raig de llum ferí el cabell blanquíssim de la Quitèria. Un somriure bla li aureolava el rostre, on els ulls grisos multiplicats rera els vidres gruixuts de les ulleres expressaven una gran fatiga. Fou llavors, davant aquesta figureta de cera que caminava rítmicament amb els seus passos petits, malaguantant-se damunt les seves cames massa enterques, que se'm distancià tot, com si tot fos remot, remot, viscut o previscut en una infantesa remotíssima.

En efecte, a casa meva, damunt el piano, hi havia la petita piràmide de fusta del tic-tac. Nosaltres li donàvem corda i el fèiem funcionar. Però sempre anava al ritme que li havia acordat l'últim

que se n'havia servit. Poc en sabíem nosaltres de canviar-li el ritme. Li donàvem corda i l'agulla pèndula oscil·lava sempre al mateix ritme, sense desviar-se'n mai: tic-tac, tic-tac, tic-tac.

Llavors, amb els ulls de quan era infant, vaig veure una petita nina de drap negre que marxava al ritme d'un metrònom vivent. Era trista o alegre, aquesta visió? No sabia dir-ho. Anava al ritme que li havia imprès mossèn Aleix i, durant molt de temps, almenys, marxaria a un ritme estrany, a un ritme fora del món, potser com el ritme dels massa vells o dels infants. Almenys l'Església del país trigaria molts anys a retrobar el ritme de la Quitèria de les veritats «grosses com s'Evangeli». Llavors, ella ja seria morta, també.

Josep Junyent

Des de Girona, amb un pam de nas

Sí, sí; així és com han quedat tots aquells gironins que es pensaven que el primer nomenament de bisbes afectaria la nostra Seu. Prou vàrem posar atenció a la ràdio i a la «tele» aquell dissabte d'abril en què en varen anunciar cinc de cop; però a nosaltres, cap!

Ara diuen que a la propera «fornada» és segur que ens en tocarà algun. Potser perquè, més tard o més aviat, suposem que es recordaran de nosaltres. De moment hi ha opinions per a tots els gustos. Mentre uns afirmen que no ens varen designar pastor per-

què Girona pesa molt davant del Vaticà i del Govern, altres creuen exactament el contrari: això és, que no comptem per res, menys encara que Cuenca o Tarazona. El fet és que qui més qui menys s'ha quedat ben bé amb un pam de nas.

De tota manera, anem tirant

Algú em deia que no entenia per què fem tanta xerinola sobre aquest tema.

«No veus que tot va tirant igual», m'observava.

I, en part almenys, tenia raó. Sí; la vida segueix també per aquí. Hem fet sermons quaresmals, seleccionant els «predicadors» d'acord amb la postura del rector. Estem fent la comunió primera i «la solemne», tal com és costum entre els gironins. Ensenyem la doctrina als marrecs, des de la del Ripalda i Astete fins a la del catecisme holandès, també d'acord amb les «aficions» del rector. Enterrem els morts si bé en algun lloc, com a Olot, s'ha repetit una mica el *follón* de Cardedeu o Santa Coloma de Gramenet. Sembla que un rector oferia millors serveis que la «competència». On hem arribat, Senyor? Ja només falta posar un rètol a la porta que digui com a la rambla: *«Más barato y más rápido que al lado.»*

És cert, doncs, que per Girona la vida segueix; que no tot és negatiu. Encara ens hi fem. No caldria sinó!

En perspectiva, «una santa obrera»

Això sí que és una bona notícia. Acaba de cloure's a nivell diocesà el procés de beatificació de la Lliberata Ferrarons, noia obrera d'Olot que morí el 21 de juny del 1842. Aquest procés ha durat no menys que trenta anys. Va ser començat en temps del bisbe Cartañà i s'ha tancat precisament ara que som orfes de pastor.

El resultat ha estat una maleta

plena de documents, testimonis i papers, degudament segellats, timbrats i signats per la Comissió. La maleta ha sortit ja cap a Roma. Ara veurem què en faran allà... El principal actor d'aquesta obra ha estat mossèn Andreu Bachs, el secretari que, com tots els secretaris, ha fet gairebé de tot per no dir que ho ha fet tot...

La Lliberata és una «santa bascant *in*», si es mira bé. De família pobríssima, a set anys ja anava a captar de porta en porta. A vuit, entrava en una fàbrica de teixits fins a 23 en què caigué malalta i morí poc després. Va aprendre de llegir amb l'ajuda d'una companya de treball i va organitzar unes reunions de noies obreres que avui en diríem cercles, o revisions de vida.

En fi; sembla que seria un bon model per al nostre poble de Déu. Ara només falta que allà, a Roma, pensin igual.

Tenim bisbe!

No; no es tracta que jo tingui fil directe amb la Nunciatura o amb el Palau de Santa Creu de Madrid. Es tracta simplement que, amb motiu d'una multa de 25.000 pessetes posada pel Governador de Girona a un vicari de la ciutat per haver fet una «glossa» massa personal a la lectura pública de la nota del doctor Jubany sobre els fets del Besòs, el mateix doctor Jubany va replicar amb una altra nota pública dient que «l'autoritat civil, mentre vigeixi el Concordat, no és competent per

a imposar aquestes sancions». Aquesta segona nota es va llegir a gairebé tots els temples de Girona el dia 29 d'abril. Dic gairebé a tots, perquè sembla que hi hagué algun rector, o similar, que no ho va creure oportú. És allò del «*contraste de pareceres...*»

Sabem, però, que en alguna paròquia, en acabar la missa alguns seglars es varen interessar pel contingut i un d'ells va comentar: «Home, gràcies a Déu que tenim bisbe i va d'acord amb els capellans!»

I, per últim, tenim «capellans nous»

Sí; en aquests primers mesos de l'any la collita ha estat bona. Dos o tres joves han deixat posar-se les mans al damunt i han entrat a formar part del nostre presbiteri.

He sentit alguns capellans que s'estranyen d'aquestes notícies. Seria un mentider si diguéssim que jo no me n'estranyo, també. Per què? Home, senzillament, per allò que diuen els castellans que «*el horno no está para bollos*».

Doncs, per aquí, el nostre forn, el nostre seminari en aquest cas, segueix produint *bollos* i, a més, *macos* de veritat. O sigui, que tenim capellans nous, cosa que avui no passa pas cada dia, ni a cada bisbat. I bona falta que ens fan perquè, sobretot els joves, necessiten joventut. Els que passem de quaranta anys ja ens atabalen massa els esgarips de les guitarres i les fresses dels tocadiscs.

I aquí acabo per aquesta. Esperem que per la propera el nas ja no ens faci un pam, sinó que el tinguem en la seva mesura necessària. És a dir que, per la propera, ja us puguem parlar de la rebuda feta al nou Pastor. *Fiat!*

Pere Madrenys

Crònica de Mallorca

A la fi, quan ens preparàvem a festejar l'entrada triomfal de Crist a la nostra Setmana Santa, dia 14 d'abril, rebérem la nova del nomenament per

a la nostra Seu del qui, des de febrer de l'any passat, era Administrador Apostòlic de la diòcesi.

Com la cosa més natural del món, va ser rebuda aquesta notícia per la immensa majoria no polititzada de la diòcesi. Per cert que de tots els nomenaments —cinc— que ens atorgà la roda de la fortuna (o del que vulguem dir de l'entrunyellat complicadíssim Vaticà-Madrid) del dia 14, el nostre fou el qui demostrà un acostament major entre la Seu i el titular. Don Teodor Ubeda, en efecte, desenganyant-se d'una «tradició» eclesiàstico-valenciana, s'esforça per compenetrar-se amb el poble, parlant la nostra llengua i apreciament l'expressió cultural autòctona; encara que... molts de mallorquins s'esforcin per parlar-li en castellà!

El començament del nou servei episcopal és un punt d'esperança. Sempre sol ésser-ho, però aquesta vegada creïm que l'esperança es recolza en bons fonaments. Si hom sap ajuntar les forces, si es duu a terme una més àmplia comunió eclesial, si —a la fi— se segueix una línia clara de pensament i actuació d'acord amb una imatge més evangèlica, més dinàmica i més conciliar de l'Església que no sols fa declaracions sinó que es compromet a l'acció, podrem començar tots plegats una nova etapa de l'Església de Mallorca, que tanta falta ens fa després d'uns pontificats ben poc encarnats en el nostre poble i d'un magre postconcili que hem arrossegat tants d'anys.

Més que felicitacions i entrades triomfals, el que cal ara és l'ofrena lleial d'una col·laboració eficaç i assenyada.

Els immigrants de temporada

El dia 2 d'abril el bisbe Teodor publicà una «Reflexió cristiana sobre l'arribada massiva de treballadors de temporada a Mallorca» que, com les oronelles, arriben a la nostra illa amb la primavera, quan s'inicia el treball hosteler.

Després d'exposar algunes característiques del grup humà d'aquests immigrants (necessitat i dret a la immigració, la seva aportació al creixement de la indústria turística, base de l'economia mallorquina; manca de preparació cultural i professional, greus dificultats en arribar a Mallorca), passa a voler il·luminar la nostra actitud cristiana davant aquests germans nostres.

Per això proposa: prendre consciència de la realitat; una acollida sense discriminacions; ajuda efectiva; no a qualsevol casta d'exploatació.

La carta, com és natural, va dirigida als mallorquins i se n'havien d'oferir les pistes de reflexió a les misses del diumenge 8 d'abril.

El document arribà a darrera hora i sembla que algunes parròquies l'ignoraren. Segurament els vingué de nou aquesta reflexió. Però la declaració del bisbe ha tingut un cert ressò.

Un comentari crític aparegué a «Última Hora» (13 abril 73) signat per Llorenç Capellà. Diu que és falsa la impressió que es té de confondre el mallorquí amb l'empresari, l'exploataador, l'usurer; el pobre foraster és l'assalariat, l'exploat. I no és ben bé així. Pensa

l'articulista que cap mallorquí no es pot desentendre del reclam episcopal a la comprensió envers els forasters; si bé la manca de comprensió és mútua: *«precisamente el mallorquín, como integrante de un pueblo, podría hablar de incomprendiones...»*, Ara, la crida a la justícia s'hauria de matisar. *«No todo mallorquín es empresario, ni todo asalariado es inmigrante... Sería más preciso dirigir la pastoral a los empresarios instalados en Mallorca. El mallorquín, aunque en menor escala, también es trabajador temporero y está sometido a una situación laboral idéntica a la del inmigrado... El problema laboral no es un problema entre pueblos; es un problema entre empresarios y asalariados.»*

La revista «Lluc» al número de maig publica un altre comentari de Carmel Bonnín, sacerdot prou coneixedor del món immigrat que treballa a hosteleria. Remarca l'accentuada inquietud de don Teodor per aquest món dels immigrants i l'intent d'agafar la línia del darrer document episcopal sobre Església i comunitat política. Lamenta que el llenguatge sigui encara massa poc del món treballador i que, si bé a la segona part és concret i ataca el besó del problema, a la part final trobem unes paraules massa generals i una mica enlairades.

C. Bonnín pensa que els mallorquins hem estat aspres en la nostra acollida —és un fet general a les comunitats receptores—; admet la crítica de Ll. Capellà que a l'hora de parlar de relacions la-

borals, la qüestió es mou entre assalariats i empresaris, no entre forasters i mallorquins, però subretxa el fet que els mallorquins a les empreses ocupen llocs de privilegi, mentre els immigrants s'han de carregar els oficis més baixos: «ells no descobreixen tan fàcilment el poder ocult del capital estranger ni l'envitricollat de l'explotació però sí se'n tem, i ben aviat, dels qui fan el trist paper d'amos o de cans dels amos».

També falta a la carta pastoral —segueix C. Bonnín— una denúncia del desemparament legal a què estan condemnats a viure els treballadors de temporada.

Finalment esmenta l'esmena a la totalitat que alguns han volgut fer: «es mira malament el fet que un bisbe que no ha dit res en defensa del poble mallorquí de la seva situació que pateix per falta del reconeixement de les seves peculiaritats com a país, s'hagi pronunciat sobre els immigrants que, al cap i a la fi, no són de ca nostra». Respon C. B. dient que això és una reacció comprensible, però trista, del qui sofreix tant les nafres pròpies que es tanca enfront de la tragèdia del veí o del germà. «I això que personalment em semblaria molt bé un pronunciament, episcopal o no, sobre la situació del nostre poble. Seria el primer d'adherir-m'hi.»

Finalment, reclama qualche cosa més que un escrit: una opció de la nostra Església per a actuar com a tal en el món dels immigrants. «Pens en la possibilitat que don Teodor sia més conscient del problema que la matei-

xa base, que ho té davant els nasos. I això, que sempre és trist, avui seria endemés com a perdre el tren de la història que, tots plegats, hem de fer a Mallorca.»

Com veïm, aquest problema viu de la immigració ens pot dur molt enfora. També en això seria molt bo que la nostra Església, jerarquia i base, prenguéss una opció sempre més conscient i radical, sense oblidar cap punt de la realitat total del nostre poble: sense tancaments ni parcialitats.

Pasqua dels joves

Els joves que es trobaren el passat desembre per reflexionar amb els germans Gianni i Robert de Taizé, volgueren celebrar junts la Pasqua a Santa Llúcia de Manacor. Ja al principi de la Quaresma es reuniren per planificar la celebració pasqual. Del dijous sant a la matinada del diumenge de Pasqua s'interrogaren sobre l'esclavatge present en ells i en el món, sobre l'alliberació que ens

porta el Crist mort i ressuscitat i com podem comunicar-la als altres. Fou una experiència molt allixonadora que va formant un grup de joves que s'han pres ben seriosament la seva preparació per al Concili dels joves (Taizé, 1974).

Temple ecumènic

El dilluns de Pasqua, el Vicari General de la diòcesi inaugura una església oberta a totes les confessions cristianes, a la nova urbanització de Canyamel (Capdepera). Encara que foren convidats tots els pastors protestants residents a l'illa, només un —de l'església evangèlica alemanya— hi assistí. A la seva homilia digué que el nou temple hauria de ser un refugi per a la predicació de tot allò que respiri Resurrecció. Tant de bo que vagi progressant més entre nosaltres, malgrat ressentiments antics, el nou esperit ecumènic: per als qui vivim aquí i per als qui ens visiten.

Pere Llabrés

Solsona: «El meu país és un roc»

No gaire res de nou, amics. Els solsonins anem fent; anem engreixant el cos del pecat, per dir-ho amb una frase paulina. Tothom sembla que estigui a l'espera de... no sé què. Com us referia en la meua crònica anterior, no paren de bufar certs aires d'optimisme, aires que topen, però, contra la indiferència, el recel, el desengany... Sort que ben aviat, si Déu vol, amb el túnel del Cadí ja no hi haurà Pirineus que hi valguin!

D'ençà de Pasqua que el senyor bisbe és a Oriola, el seu poble natal, a fer salut; tornarà, segons rumors, a mitjan juny. Els vicaris episcopals, mentrestant, treballen i sofreixen com uns condemnats, baldament els fruits del seu esforç no siguin, de moment, molt visibles. Són de plànyer, d'admirar i d'agrair; us ho repetixo.

En el número corresponent al mes d'abril el nostre *Boletín Oficial* publica, en català, una circular del prelat força innovadora i pràctica sobre la renovació de les llicències ministerials, la qual, amb els canvis soferts, havia quedat com en suspens, pendent de sentència. Reconeix, d'entrada, que la legislació ha esdevingut bon xic anacrònica en aquest punt; es proposa, tanmateix, de salvar-ne l'esperit dictant unes normes provisionals en espera que «el nou dret canònic doni una fórmula més d'acord amb els

temps postconciliars». Concretament, disposa: «Després d'haver-hi pensat i d'haver consultat els nostres més propers col·laboradors, els vicaris episcopals, hem decidit que d'ara en endavant, per a la renovació de les llicències s'hagi d'acreditar l'assistència a les reunions arxiprestals i comarcals.»

Això té la seva història. Hi ha gent que, pel que sigui, només fan acte de presència a les susdites reunions quan figuren temes econòmics a l'ordre del dia; potser, i encara, hi arribarien a assistir d'anar-hi el prelat en persona, per quedar bé, si més no. Alguns arxiprestats o sectors pateixen molt agudament d'aquest mal amb la consegüent desmoralització; són pocs, poquíssims, els qui aconseguen de reunir-se més o menys periòdicament en un clima de pregària, d'estudi i de germanor. Està vist que els capellans som la gent de més mal ferrar. Quan més ens convindria d'unir-nos, de reunir-nos, és quan més ens separem, ens dividim. Déu ens ajudi! Mireu, fins que no siguem capaços d'anar a fer una costellada tots junts, bisbe inclòs, no gaudirem de bona salut apostòlica. A la comarca del Llobregat s'han començat a celebrar unes trobades bimestrals, preparades pel consell presbiteral de zona i presidides pel vicari episcopal si no pel bisbe, que concentren dos o tres arxiprestats alhora i consten de

dues parts ben definides: pregària i reflexió pastoral. És un intent.

Mossèn Josep Pleixats i mossèn Lluís Solsona han pres part, com a delegats diocesans, a l'assemblea de la «Mutual del Clero Español» que va tenir lloc a Madrid a primers de març; portaven la representació del 99 dels 152 mutualistes de la diòcesi. Es veu que van fer forrolla; tanta, que mossèn Pleixats va ser elegit per unanimitat entre Lleida, Urgell i Solsona (Barcelona, com és sabut, en té de propi), vocal de la tarraconense i li va venir ben prim, amb els seus 1.850 vots obtinguts, de no sortir membre de la permanent. Llavors sí que l'hauríem feta grossa: l'ex-fondista de cal Llois de Berga donant lliçons de culinària clerical a «la capital del reino»!

S'ha confirmat la notícia que corria temps ha: a partir del juliol Vic i Solsona, els dos bisbats catalans potser més afins, s'uneixen per editar un full parroquial conjunt. A veure què en sortirà. Amb aquest motiu es projecta de renovar la direcció solsonina de la publicació a base d'un equip de gent que es vagi fent de mica en mica responsable de tots els mitjans de comunicació social. A veure, també, què en sortirà perquè de fam i de feina tothom en fuig. Si s'aconseguia un dia d'integrar el full i el butlletí oficial o bé un altre d'eminentment pastoral, disposaríem d'uns instruments que, a distint nivell i a manca d'altres, podrien fer una tasca que ara no fan.

L'arxiprestat de Navàs ha llançat una enquesta titulada «Sarment». És el número 1 d'una sèrie que malda per anar suscitant l'interès i el diàleg dels feligresos sobre diverses qüestions. Aquesta, versa sobre emigrants, església, parròquia, capellans, missa, homilia, etc. Deu preguntes en total. No res, un començament.

I el tro final. Fins a la Torre de Merola (que, com sabeu, és el mirador del cronista) han arribat ressons de les conferències que s'han donat darrerament a Tàrraga i a Cervera, organitzades per aquella vicaria pastoral i dictades la majoria d'elles per professors de la Facultat de Teologia de Barcelona, secció de Sant Pacià. Les de Cervera han resultat particularment sonades: la primera, perquè la va impartir l'abat Cassià Just; la segona, perquè els nombrosos assistents es van haver d'acollir, com en els temps medievals del dret d'asil, sota les espaioses naus del temple de Santa Maria per tal com el permís per a seguir-la de diàleg havia estat denegat per l'autoritat governativa. Déu tot ho fa bé: de resultes, no sols hi va haver diàleg, intens i extens per cert, sinó que el conferenciant de torn, mossèn Joan Carrera, va tenir al davant, als primers bancs, uns espectadors d'excepció delerosos com ningú d'escoltar la paraula... no de Déu, sinó dels homes. Les xerrades que dèiem n'han portat una altra de cua: l'acusació d'heterodòxia de què alguna d'elles ha estat objecte per part d'algú mal informat. Mireu que titllar d'herè-

tic un teòleg tan de pedra picada com mossèn Ramon Sala, ja és prou!

Haureu trobat estrany l'encapçalament d'aquest escrit. M'explicaré. El seu autor, J. V. Foix, és originari dels Torrents de Lladurs, prop de Solsona, on són datats alguns dels seus impecables poemes. D'aquesta manera tan modesta com simbòlica m'he volgut sumar, en nom del meu bisbat, als homenatges que arreu

han estat dedicats al poeta de Sarrià amb motiu dels seus vuitanta anys. M'hauria pogut valer d'algun altre vers d'ell com aquell que diu: «Com qui torna i se'n va i esquiva el mas»; només que llavors hauria donat massa feina als possibles exegetes de les intencions ocultes del cronista. Amb el vers escollit ja n'hi ha prou: «El meu país és un roc.» Sí, el nostre bisbat és un cap de roc que (tant de bo!) «fulla, floreix i grana».

Climent Forner

Urgell, a vol de colom

Aquest període comprèn la Quaresma tota sencera, fins a maig ben començat. (Quines ganes de «desmar» els infants de primera comunió i quedar lliures!)

Doncs, com pertot arreu, cicles de conferències i catequesi d'adults. Cert desvetllament, entre el clergat, de conferenciants fins avui inèdits. Això «a la base». I més d'un delegat fa també de pare predicador, a l'estil d'avui: novíssim. I el Bisbe, en aquesta nostra orografia agressiva, s'ha mogut amunt i avall, per no ser menys.

Les religioses es mouen, per zo-

nes. Van organitzant els seus aplecs ecumènics, inèdits també. I, ací i allà, prenen part, qui en l'animació litúrgica, qui en l'acció catequètica i una en el Secretariat diocesà de Catequesi. I les de clausura de Puigcerdà (i Tarragona) envien escrits a les publicacions diocesanes.

I també se somou un incipient Secretariat d'Acció Caritativa i Social. Va assumint i eixamplant la tasca i el nom de l'antiga Càritas, perquè trobàvem que el poble senzill no sabia pronunciar gaire bé aquesta paraula.

Els laics remeten a «Església d'Urgell» els seus comentaris al

«Documento». Els escrits són pluralistes.

Aquell dia tretze hi hagué vaga als col·legis de l'Església.

A l'homilia de la Missa Crismal el Bisbe va dir coses interessants destinades a tot el clergat diocesà. Els en remetia una còpia a cada un.

També, per part del Bisbe, una detinguda visita pastoral a l'arxiprestat d'Artesa. De la seva carta a «Església d'Urgell»:

Avui us parlaré de la visita pastoral a l'arxiprestat d'Artesa. Són 24 pobles de petites dimensions, fent una corona a l'entorn del centre comarcal, on resolen gran part dels seus problemes humans.

A tot arreu la sensació d'una acollida càlida i fervorosa. Rosires de persones alegres i serenes, amb aquesta naturalitat i aquest seny que dona la vida del camp. En contrast, quasi a tots els llocs cases deshabitades i en ruïnes, testimonis d'un passat. Aquestes parets ruïnoses pesen com una amenaça, separen, indiquen una emigració que segueix.

"Si no ens traguessin l'Escola...", "si no ens faltés l'aigua al poble..." —hi ha pobles que a la vora del Segre es moren de set—, "si alguna industrieta ens donés feina..." Indicadors d'unes noves necessitats i d'una moral en crisi. Els serveis públics (mestre, municipis, metge, sacerdot...) reculen cap al centre comarcal. L'organització moderna exigeix i possibilita dimensions més amples i aquestes comunitats, per contra, es fan més petites.

Així i tot, fent ús de reserves mil·lenàries, la gent del camp treuen forces per crear les seves solucions de supervivència. Són comunitats molt "maques", les que he visitat. Tenen sentit de col·laboració i de fraternitat, serenitat i maduresa; comprensió i paciència. Aquests valors espirituals d'estimació i d'unitat són el gran tresor. Vaig palpar en això els valors fonamentals cristians que han passat a llur vida. Així és com s'afanyen uns a pavimentar els carrers, d'altres a posar il·luminacions públiques, i d'altres, fins i tot —cosa sorprenent—, a fer i conservar les carreteres. Això passa a Alós de Balaguer i a Baldo-mar.

Que no ho sabíeu? Tenim pobles que, si volen carretera, se l'han de fer i mantenir. L'administració pública no hi arriba. Per això són de terra i tenen clots. Quan els tocarà el torn de sentir-se part completa de la comunitat nacional?

Doncs bé; aquí hem fet la visita. Ha estat una aproximació; el millor que he pogut, durant nou dies. Una convivència. Hem dialogat llargament. En molts pobles hem fet un berenar tots junts. Tothom ha tingut ocasió d'expressar-se, de comprovar que pertany a l'Església i que hi pot dir alguna paraula.

Hem celebrat assemblees públiques. Els problemes que han omplert el diàleg han estat:

—L'educació cristiana. La joventut.

—La Fe. Com alimentar-la i fer-la madurar.

—Les relacions de l'Església i de l'Estat.

—El Sagrament de la Penitència.

—La presència i actuació del sacerdot al poble...

No solament assemblees. Hem fet reunions amb grups, amb institucions, contactes amb famílies. Hem tingut, especialment, enraonades amb els responsables de l'acció pastoral: els sacerdots i les religioses. No ha estat una visita d'inspecció. Ha predominat tot-hora, això sí, la reflexió crítica de tota mena de problemes i de la presència i actuació que allí hi té l'Església.

A cada poble hem celebrat l'Eucaristia i hi hem administrat la Confirmació. Aquí és on la visita ha trobat la seva més alta expressió i la garantia que la fe, l'esperança i la caritat cristianes ens mantindran units en l'Església de Jesucrist.

I una altra cosa —fa canviant de tema i en to familiar—. Això per a informar-vos. Ja fa temps que treballo a favor dels objectors de consciència. Suposo que sabeu que són aquells que es resisteixen per motius de consciència quasi sempre religiosos, a prendre les armes a les mans i a fer el servei militar. Acceptarien, però, de fer altres serveis socials reglamentats.

Aquesta reglamentació, a Espanya s'està estudiant, però no acaba de sortir. Mentrestant, els objectors, mancats d'una protecció legal, fan cap a les presons. Els imposen penes dures i llargues.

Hi ha moltes persones que es cansen d'esperar una solució justa.

El darrer Sinode de bisbes va fer un document sobre "La justícia en el món". Allí, hi diu: (111-2): "Ha de ser afavorida, a més, l'estratègia de la no violència, i cada nació ha de reconèixer i regular, mitjançant les lleis, l'objectiu de consciència."

Jo tinc amistat amb d'altres persones que s'interessen pel problema i anem sensibilitzant ambients, i intentem, fins i tot, interessar-hi la Conferència Episcopal.

La VIII Plenària del Consell del Presbiteri, al Sant Crist de Balaguer, ha estat interessant. La Comissió d'Economia informa el Consell i després, per escrit, la resta del presbiteri i el poble sobre un tema tan vidriós com «Seguretat Social i retribució del clergat». L'escrit a «Església d'Urgell», parlant de cèntims, la gent l'entén. Us sembla poc?

El canonge doctor Ramon Canut, president del nostre «Montepio», estudia i treballa l'afer de la Seguretat Social del clergat. És un treball benemèrit. I l'assumpte comença a ésser —a escala espanyola— un xic vergonyós. Fa onze anys que hi entén una Comissió de Bisbes.

També el Consell tractà el Decret *Immensae caritatis*. Determini: el Bisbe participarà als rectors i sacerdots responsables la facultat que ell té d'autoritzar en cada cas l'administració de l'Eucaristia per ministeri de laics. També el Consell demana al Bis-

be que elevi a la Conferència de Bisbes Espanyols el desig que sigui autoritzada als fidels la Comunió a la mà.

Mossèn Fermí Casal, teòleg, nomenat recentment rector d'Andorra. No creieu que és una bona notícia?

La *Guia de l'Església d'Urgell* apareix publicada pel Bisbat. Profusió de mapes, gravats i dades estadístiques. És curiós en aquesta publicació el fet d'incloure-hi la relació nominal de tots els religiosos i religioses del Bisbat. A més, com que surt totalment

redactada en català i conté el nomenclàtor de tots els pobles, fa un gros servei a la toponímia de la nostra ruralia.

Ah! I no ho sabeu?... «El traspass de Picasso l'hem sentit com una pèrdua pròpia. Monstre sagrat, a la vegada prop i lluny del poble. Genial trasbalsador de l'art. Pintor universal. Nosaltres el volem recordar amb l'epítet, senzill, que ell mateix es donà en una carta a l'escultor Casanoves, quan després de la seva signatura, hi afegeix: *dit "el Pau de Gòsol"*.» («Església d'Urgell», 12-S.)

Antoni Fortuny

València: conflicte a l'escola diocesana d'assistents socials

Erigida canònicament per l'arquebisbe Marcel·lí Olaechea el 7 de maig de 1958, en una època en què l'Església de València intentava fer-se present en la promoció social del poble, i encarregada de bon començament a la Institució Xavieriana, l'Escola Diocesana d'Assistents Socials ha viscut, aquests darrers anys, una sèrie d'esdeveniments conflictius.

El maig de 1965 l'Escola comença a ésser reconeguda oficialment pel Ministeri d'Educació i

Ciència; a partir d'aquest moment per a cursar-hi estudis caldrà el títol de batxillerat superior. Aquesta disposició afavoreix la disminució de matriculats, amb el consegüent dèficit econòmic, en una escola la finança de la qual depenia totalment de l'alumnat.

El curs 68-69, les xavierianes presenten un informe al senyor Arquebisbe i demanen que la situació sigui normalitzada per contracte escrit. En no rebre contesta, la Institució com a tal es reti-

ra de l'Escola; hi resta només, a títol personal i per un temps, la directora. Aleshores la jerarquia nomena, per primera vegada, un delegat episcopal.

S'inicia així una nova etapa de participació de professors i alumnes en la direcció de l'Escola. En surt la proposta de tramitar ajudes econòmiques d'entitats locals, amb el consentiment del vicari capítular, doctor González Moralejo. Passat un mes, però, el delegat episcopal se'n desdiu perquè don Jesús Pla, vicari general, creia més convenient estudiar altres solucions.

El curs 69-70 es constitueix una comissió integrada pel delegat episcopal, la directora, un representant del professorat i altres representants d'entitats socials: es proposa la constitució d'un «patronat social», a través del qual les entitats patrocinadores participaren en el desenvolupament econòmic de l'Escola i en la seua direcció. L'Arquebisbat, pel seu costat, només admetia col·laboració econòmica, però no en la direcció. Aquí s'acabà tot i la comissió es desintegrà.

El mes de gener del 71 les xaveries abandonen definitivament l'Escola que passa a dependre directament de l'Arquebisbat, el qual designa nova directora sense demanar terna a la Junta rectora, tal com estatuïen les normes del Centre. Mentrestant el problema econòmic s'accentua: el curs 71-72 el dèficit supera el mig milió.

En un dels pocs contactes personals amb la Junta rectora, el vi-

cari general don Jesús Pla, ara bisbe auxiliar, es queixà perquè les poques assistents que surten de l'Escola queden poc vinculades a la diòcesi, elles que haurien de ser netament i altament cristianes. Se li va fer veure el caràcter subsidiari d'aquest ensenyament a càrrec de l'Església i que la formació de persones responsables i professionalment competents ja pot considerar-se una tasca netament i altament cristiana. El bisbe insistí tanmateix que la jerarquia pretenia de mantenir el centre directament vinculat a la seua tasca pastoral, de manera que qui no estiguera d'acord amb el seu caràcter confessional devia abandonar-lo. La Junta demanà que s'aprovara d'una vegada el reglament i que s'hi inclogueren els principis i estatuts que la jerarquia creguera convenient, però per escrit. Una vegada més, la seua demanda quedà sense resposta.

Al cap d'uns mesos, l'Arquebisbat anuncia la decisió de tancar progressivament l'Escola a causa del dèficit econòmic i perquè el seu personal no manifestava prou clarament la seua vinculació a la diòcesi. Sobremanera sorpresos, professors i alumnes convocaren una reunió, a la qual cridaren un notari per tal que tot el tractat quedara escrit en acta. En saber-ho, el bisbe es negà a assistir.

Dos dies després, representants de professors i alumnes visitaven el delegat del Ministeri d'Educació, el qual els informà que una escola reconeguda no podia ser clausurada sense presentar expedient. Visitaren, doncs, el bisbe, el

qual digué ben clar que de cap manera pensaven tancar l'Escola: solament pretenien reduir el dèficit econòmic no admetent alumnes al primer curs; si feien promesa de portar-se bé, l'Escola continuaria de manera normal.

El curs 72-73 començà amb la dimissió de la directora, l'acomiadament de dues professores i la notícia que el «Centro de Estudios Universitarios San Pablo» es fa càrrec de l'Escola. El seu delegat suspèn l'obertura acadèmica. Al cap d'un mes, nova comunicació: el «Centro» deixa de fer-se'n càrrec: l'Escola torna a dependre directament de l'Arquebisbat.

Davant d'aquests fets, l'assemblea d'alumnes i professors dirigeix un document al senyor Arquebisbe: sol·licita explicacions d'aquesta manera de procedir, lamenta la demora en l'aprovació del Reglament i demana que s'iniciïn ja les classes. Al cap de pocs dies, convocats els alumnes al Palau, un vicari episcopal els comunica que l'Arquebisbe està disposat a admetre'ls a classe amb les següents condicions: acceptar la nova direcció i el professorat que el Bisbe nomena; acceptar les normes acadèmiques i les orientacions de l'Arquebisbat (que mai

no havien estat redactades); firmar un document en el qual es comprometen a acceptar les anteriors condicions.

La situació d'atur continua, malgrat les reunions que professors i alumnes celebraven a les aules fins que, per manament del Bisbe, foren canviats els panys. El 6 de gener s'anuncia a tots els alumnes l'obertura de les classes per al dia 8, sense que els professors reberen cap comunicació.

El dia 10, tot el personal afectat presenta recurs a la Delegació provincial del Treball. El judici a Magistratura, anunciat per al 6 de febrer, fou suspès davant el comunicat rebut de l'Arquebisbat, segons el qual l'Arquebisbe, acollint-se a l'article 16,1 del Concordat, allegava la manca d'autorització de la Santa Seu per a ésser demandat davant un tribunal laic.

Últimament l'Escola va obrir les portes amb nou professorat més clerical (quasi no resten seglars) i... «aquí no ha pasado nada», com deia a un periodista don Jesús Pla.

El conflicte, és clar, no és pas encara acabat. Els professors afectats mantenen els recursos reglamentaris. I a esperar, malgrat el sentiment de tots que «con la Iglesia hemos topado».

Antoni Signes

Crònica de Vic

Un company, en acabar de donar la primera repassada a l'últim número de «Quaderns», em diu: «Aquesta vegada no hi ha res de Vic.» «Doncs, mira, el culpable en sóc jo» —li faig. «Perquè...» i venien després totes les justificacions que ara no fan al cas. Ací va, doncs, el que he pogut recollir des d'un extrem de la diòcesi.

Consell del presbiteri

Va seguint puntualment la seva marxa. No hi ha dubte que disposa, en l'actualitat, d'un secretariat tècnic eficaç. De l'última reunió tinguda al santuari de La Gleva convé destacar:

—una adhesió al bisbe Ramon amb motiu d'un article aparegut a la revista madrilenya «Fuerza Nueva». Malgrat que les adhesions avui no es portin gaire en segons quins àmbits, la faig constatar perquè és expressió d'un sentiment real de tots aquells que vam tenir la paciència de llegir l'article en qüestió. El qual és de veritat injuriós i de mal gust;

—els conflictes laborals sorgeixen en diferents llocs industrials del bisbat. L'Església, a nivell ciutadà o comarcal ha de parlar, informar, orientar... Per això un dels temes a debatre en el Consell era: «Com creieu que s'hauria de constituir una Comissió Assessora de cara als problemes socials?» Les opinions abunden: que si una comissió diocesana; que si unes comissions comarcals integrades en els respectius consells pastorals; que si potenciar i

fer més confiança a les que ja existeixen en algun lloc; que si una llista de persones expertes en la matèria a les quals poder anar, quan calgui, a cercar assessorament. En resum, que la solució a adoptar es deixa a mans dels qui van presentar la ponència a l'Assemblea diocesana de preveres;

—segueix la informació de dues ponències més: «Problemes i valors humans del sacerdot» i «Com crear un clima d'orientació i formació doctrinal, intel·lectual i pastoral»;

—s'informa que la tanda d'exercicis espirituals per a preveres que, anyalment, s'organitza, s'ha encomanat, aquest any, al bisbe Campmany. Serà a La Gleva del 27 d'agost a l'1 de setembre.

XXV anys d'exercicis espirituals premilitars

Nota simpàtica d'aquesta commemoració és la trobada que es va realitzar el dia 13 de maig a Vic de tots aquells que, ara fa vint-i-cinc anys, van passar per la primera tanda d'exercicis espirituals premilitars. Al programacircular consta la llista dels qui «ens han precedit a la Casa del Pare», tant directors de tanda com assistents.

Jornada sacerdotal

Dimarts sant. Missa crismal a la catedral. Xerrada del pare

Roig, jesuïta de la Cova de Manresa, sobre «la pregària»; interessant i, teològicament, molt reeixida. Llàstima que ho fes en castellà. Finalment, xerrada del bisbe Ramon amb el seu sistema típic de les fitxes, vull dir, temes variats. En acabar, col·loqui; més aviat tendint cap a fracàs: 150 capellans entre trenta i setanta anys; temes variadíssims (des del catecisme escolar fins a la predicació social)...

seu treball no suposa identificació amb cap ideologia concreta. Esverada general: «Què voleu dir?»; «A veure, a veure, torneu-ho a llegir»; «Sí, sí perquè això s'ha d'aclarir...» I no puc dir si tothom va aconseguir d'aclarir-ho. El que pot molt ben passar a més d'una assistent, arran d'això, quan faci el contracte amb una Junta de Càritas, és que se li demani quelcom més que nom i cognoms...

Assemblea diocesana de Càritas

Dia 5 de maig a la Cova de Manresa. Uns 70 assistents. El consiliari diocesà, en una llarga xerrada, marca les diferents etapes que ha seguit aquesta institució d'Església; constata la mala premsa que avui té en diferents sectors i indica com cal avançar en un sentit ampli de servei. Treball per grups i plenari. Dues tendències ben marcades: uns han creat una Càritas potent econòmicament i en organització; fins i tot els organismes civils els han confiat la seva responsabilitat en aquest camp. Altres són molt conscients del caràcter de suplència de Càritas i més aviat empenyen els organismes civils que carreguin amb llurs responsabilitats.

Assisteix a l'Assemblea un grup d'assistents socials que treballen a les diferents Càritas. A l'hora del resum, entre altres coses, volen aclarir que elles pertanyen a Càritas únicament com a professionals del servei social, que el

Tensió a Manresa

Çada any, pels volts de la Setmana Santa, hi ha anades i vingudes. Enguany, diverses detencions a la ciutat. Malestar en algunes famílies. Homilia col·lectiva el Diumenge de Rams. La Comissió de pastoral obrera, incansable malgrat tot, fa un esforç d'informació objectiva i redacta una circular que és repartida a la sortida de les misses.

I més coses

Sí, hi hauria d'haver més coses. I hi són. El que passa és que s'han d'anar a cercar al seu cau... però el mesos passen volant. I a més hi ha, col·lectivament, una por, un complex, una modèstia... (ni sé com dir-ho), en donar a conèixer experiències, activitats, intents. A nivell de bisbat ja passa. El director del nostre «Full Diocesà» (ja no és «Hoja») també se'n queixa.

Salvador Bardulet

D'ACÍ I D'ALLÀ

Els bisbes de la Conferència episcopal tarraconense han fet dues reunions (20-21 de març i 2-4 de maig), que van donar lloc al sòlid comunicat de premsa. A més, n'han aparegudes tres d'altres: sobre els problemes del sector escolar (març); amb motiu de la Instrucció romana sobre la comunió sacramental (29 de març); amb ocasió del Primer de Maig.

1. Els bisbes reafirmen «el valor de l'educació cristiana» i «el dret de l'Església a realitzar l'educació de la fe a l'escola, tenint present la realitat socioreligiosa del país». Diuen: «Ens trobem en una situació conflictiva. Una sèrie de fets fonamenten seriosos temors per al futur de les escoles no estatals (...) En concret desitgem que siguin arbitrats els mitjans necessaris perquè es pugui realitzar el més aviat possible la gratuïtat de tot l'ensenyament bàsic, d'acord amb el dret dels pares de família.» Afegeixen: «Els col·legis de l'Església realitzen, a més, un valuós servei pastoral que ha d'ésser ofert a tothom sense distinció. Això només serà possible quan s'estengui a tots els centres l'aportació estatal que ha de sustentar la gratuïtat.»

En una paraula, un esforç per fer-se presents en un camp conflictiu, però llastat pel confusionalisme de sempre. Ho posa prou de manifest el fet de demanar l'aportació estatal perquè els col·

legis de l'Església puguin exercir un servei pastoral. I les paraules sobre la formació religiosa cristiana que s'imparteix a les escoles: «és una actuació pastoral de l'Església, realitzada dins la institució escolar, de cara a l'educació cristiana»; «cal que els qui imparteixin aquests ensenyaments tinguin present aquest caràcter eclesial, mantenint-se totalment fidels a la doctrina de l'Església i oferint simultàniament el testimoniatge de la seva vida cristiana i de la seva inquietud evangèlica». Tanmateix, els bisbes demanen que l'Administració s'apressi a «reglamentar la situació peculiar d'aquests professors»...

2. Sobre la comunió sacramental, hom va remarcar amb hilaritat l'irrealisme volgut («nosaltres no som d'eixe món?») d'una frase com aquesta: «Si un dia hi ha autorització per a rebre l'Eucaristia a la mà, cal que els fidels ho facin (...) parant el palmell...» Però, ¿no és una pràctica que esdevé cada dia més habitual?, ¿i no la segueixen també els nostres mateixos bisbes? Per què, doncs, aquests condicionals, que són com una desautorització vergonyant?

Recordem, per si algú encara ho ignora, que els nostres bisbes no són competents per a autoritzar la comunió a la mà: ells prou que ho farien; però ha de passar a votació de la Conferència epis-

copal de Madrid. I, ai las!, després de dues vegades encara no ha obtingut el quòrum. Mentre esperem, doncs, que els altres bisbes de l'Estat espanyol ens vinguin a llevar els escrúpols, sempre serà bo de tenir present la norma que ens donen, a l'avançada, els bisbes catalans.

3. El tercer comunicat «Amb motiu del Primer de Maig», vol posar en relleu un doble aniversari: el XXV de la Declaració universal dels drets de l'home i el X de l'encíclica *Pau a la terra*. Els bisbes hi fan un elenc general de «Drets dels treballadors», recollits en ambdós documents, i acaben: «En el camp local s'han aconseguit moltes coses, tant en el pla del reconeixement legal com en el de les realitzacions pràctiques (...) Amb tot, ens cal reconèixer que alguns articles de la Declaració de l'ONU i de la *Pacem in terris* són encara, actualment, més que realitzacions pràctiques, metes envers les quals es camina vençant moltes dificultats i resistències de tota mena».

Al darrer apartat, els bisbes subratllen que es tracta, doncs, d'una exigència actual: «Certa accentuació dels conflictes laborals que, sovint, ens vénen a exposar directament els treballadors mateixos, buscant un suport moral, ens fa pensar que aquella promoció dels drets humans encara no ha trobat els camins suficients de realització en el nostre àmbit laboral (...) Les tensions es multipliquen perillosament entre nosaltres. Davant de fets recents i do-

lorosos, una nota del Cardenal Arquebisbe de Barcelona recordava, dies enrera, el nostre deure urgent d'intentar, per tots els mitjans conformes amb l'Evangeli, que la justícia sigui una realitat en el món del treball.» I acaben: «Voldríem que aquestes paraules nostres fossin rebudes com un signe del nostre desig de comprendre cada dia millor els sofriments, els esforços i les esperances de tots vosaltres, amics treballadors. Com un estímul per als militants cristians a restar fidels a la fe i alhora a les exigències de la justícia. Com l'expressió del nostre desig d'accentuar la presència de l'Església en el món del treball.»

La «Nota del Cardenal-arquebisbe de Barcelona sobre els esdeveniments de Sant Adrià de Besòs», en els quals va morir un obrer a causa d'un tret disparat per la força pública, ha estat objecte de molts comentaris.

En efecte, s'esperava que la «nota», datada el dia 4 d'abril, sortís als diaris del dia 5; però no va aparèixer fins l'endemà. I, segons sembla, va perdre una frase i li va ésser canviat un adverbi, si hem de comparar el text donat pels diaris amb un altre que ha arribat a la nostra redacció i que duia el timbre de l'Arquebisbat. En l'endemig, el senyor Arquebisbe, encara a la clínica, va rebre la visita del cardenal Tarancón i del senyor Governador civil de Barcelona.

Ens limitem a transcriure el

text tal com va publicar-lo el Butlletí oficial del Bisbat del mes d'abril (pp. 214-215).

«La prensa de hoy nos ha sorprendido con la noticia dolorosa de un choque sangriento entre un grupo de obreros y las fuerzas de **orden público en el vecino municipio de San Adrián del Besós**. En este enfrentamiento ha hallado la muerte un obrero y otros obreros y policías han resultado con heridas de diversa consideración.

«Lo ocurrido es grave y manifiesta con elocuente evidencia que las relaciones sociales —especialmente en el campo laboral— todavía no están suficientemente fundamentadas en la verdad, la justicia, el amor y la libertad.

«Ante tales hechos, este Arzobispado declara lo siguiente:

»1. Expresamos nuestro dolor ante lo ocurrido y nos unimos al luto y a los sufrimientos físicos y morales de todos los afectados, de sus familiares y compañeros.

»2. Por principio hay que rechazar la violencia: "la violencia no es evangélica ni cristiana" (Paulo VI). Pero no se puede condenar con ligereza la violencia sin analizar con seriedad sus causas. **Hay situaciones injustas que oprimen e impiden el libre ejercicio de los derechos más elementales.**

»3. Ciertos choques y violencias podrían ser evitados si las reformas necesarias llegaran a tiempo. La justicia es una condición ineludible para la paz.

»4. En la lucha por la justicia —a pesar de las tensiones y conflictos explicables en el dinamis-

mo de la vida social— el cristiano debe optar normalmente por los caminos evangélicos de la persuasión, el derecho y la moral. Así lo hizo aquel gran apóstol de la no-violencia, Lutero King, que murió víctima de la violencia hace hoy, exactamente, cinco años. Sin embargo, es imprescindible que las aspiraciones a la justicia, a la promoción humana, a una mayor responsabilidad en todos los ámbitos de la vida social, encuentren un camino eficaz y pacífico para su inmediata realización entre nosotros.

»5. La sangre vertida ayer no puede dejarnos en una indolente indiferencia. Debe ser un recio al-dabonazo sobre nuestras conciencias y ayudarnos a descubrir la parte de responsabilidad que tenemos en este pecado colectivo de la injusticia social, el cual, —en mayor o menor grado— a todos nos alcanza.

»6. También es muy de desear que se arbitren medios técnicos idóneos para la actuación policial ante cualquier enfrentamiento. En toda contingencia, estos medios deben ser proporcionados, para evitar consecuencias irreparables.

»7. Hacemos un llamamiento a la serenidad. Serenidad en los gobernantes, en las fuerzas de orden público, en los obreros, en los ciudadanos todos.

»8. Sólo así se evitará que estas tensiones del momento presente desencadenen la espiral de la violencia, muy difícil de controlar una vez disparada y cuyas

últimas consecuencias nadie puede prever.

»Barcelona, 4 de abril de 1973.

El Cardenal-arzobispo.»

Aquesta nota va ser objecte de lectura i comentari públic en moltes esglésies el diumenge següent. I també ho ha estat de comentaris privats, de matisos diferents. I, posteriorment, de part de la premsa de Madrid.

El dia primer d'abril, una setantena de representants, enllaços i responsables de grups de laics, van trobar-se a Barcelona en el primer ple de la «Xarxa de grups laicals de l'Església catalana». El tema era l'evangelització.

Evangelitzar comporta sempre un més gran arrelament en el context històric concret: en el temps i en l'espai. Així aparegué en les tres comunicacions que introduïren el tema: la Parròquia de Santa Maria Magdalena de Lleida, el Secretariat d'Universitaris Cristians i el Consell diocesà de la HOAC de Manresa-Vic.

Un qüestionari permeté de recollir les tendències dels grups en ordre a l'evangelització: accions que hi contribueixen, pistes, convicció que avui no pot fer-se separada de l'esforç per construir un home lliure i just.

El treball continuà cap a la recerca del testimoni col·lectiu: se'n reconegué la necessitat però se'n constata la dificultat mentre hi hagi grups eclesials poc acollits i la tendència a un «parallelisme». Només la Conferència episcopal

catalana pot fer l'obra d'integració. Qui sap si la Xarxa podria servir de pont en vistes a un retrobament. En tot cas, caldria potenciar els grups de tipus coordinador que ja existeixen.

Finalment, s'acordà de proposar a la Conferència episcopal catalana que, per encetar el diàleg, vulgui designar un bisbe perquè es reuneixi amb el ple de responsables de la Xarxa.

Com ja han dit als diaris, Josep Parnau i Joan Fuster, el culte del beat Ramon Llull ha quedat suspès per una decisió romana. La nota era donada pel Butlletí oficial del bisbat de Tarragona (abril, p. 131):

«Nota sobre el Calendari litúrgic conjunt de les diòcesis catalanes. El President de la Sagrada Congregació per al Culte Diví, en una carta del 14 de març passat adreçada a l'Arquebisbe de Tarragona, President de la Conferència episcopal tarraconense, comunica que la Sagrada Congregació per a les Causes dels Sants ha disposat la suspensió del culte del beat Ramon Llull que, en el Calendari litúrgic recentment aprovat, s'esqueia el dia 27 de novembre, fins que s'hagi dut a terme la revisió dels seus escrits.»

Una notícia així no sabem ben bé si ha de provocar hilaritat o indignació. A Mallorca, el *beat* no ha necessitat aprovació, fins ara. En tot cas, en Ramon, molt abans que el pare Díez Alegria, no va sotmetre els seus nombrosos es-

crits a la censura romana, per bé que la disciplina jesuítica no era la seva. Esperem, doncs, que aquesta «suspensió» sigui al més transitòria possible i que la revisió dels escrits lul·lians sigui coronada ben aviat, després de set segles de vanes esperances. Els temps postconciliaris no deixaran de ser més favorables al «foll d'amor». Posats a esperar, esperem també que els nostres bisbes, que han rebut un comunicat de tan altes i sagrades congregacions, tindran interès a tirar endavant tot aquest «procés» i a procurar que es faci en terres catalanes —qui sap si la Facultat de Teologia de Barcelona o el Centre d'Estudis Eclesiàstics de Mallorca podrien encarregar-se'n—, no fos cas que a la docta perspicàcia dels revisors romans s'escapés el geni lingüístic i espiritual del més gran escriptor de la nostra llengua.

Enguany els membres del Secretariat d'Universitaris Cristians ens hem aplegat a Castellnou de Bages (Santpedor) per celebrar les festes pasquals. Érem cent cinquanta universitaris que, en un clima de serenor, intentàrem de copsar la força alliberadora de l'esdeveniment pasqual de Jesucrist.

Aquesta trobada (de Dijous Sant al Diumenge de Pasqua) tingué «un caire de reflexió, d'interiorització personal, de celebració i de pregària», tal com suggeria la presentació del *dossier* que es redactà per aquest motiu. En ell, s'hi troba «una breu explicació de

les celebracions d'aquests dies i un material de treball que ajudi a calar fons en el misteri del Crist». El Dijous Sant insistia en el tema de la solidaritat com a expressió de l'amor de Jesucrist. El Divendres centrava la reflexió a l'entorn de la creu, el fracàs, la mort... El Dissabte era una preparació de la Vetlla: un donar raó de l'esperança que hi ha en nosaltres, seguint l'expressió de Pere (1 Pe 3, 15).

En definitiva, les celebracions, la convivència, la reflexió arrelada al món en què vivim avui i ara, el clima de festa... i de lluita... foren les coordenades d'aquesta Trobada de Pasqua-73, que s'inscriu dins de la «tradició» instaurada fa quatre anys, i que ha tingut lloc a la comarca de Lleida, Santa Maria de l'Estany, Vallbona de les Monges i, ara, Castellnou de Bages. — S. P.

Els dies 23-25 d'abril es féu a Las Rozas (Madrid) una reunió de consiliaris de la JEC. Després de la forta crisi dels anys 66/68 sembla que hi ha una certa reanimació de grups en diversos punts de la península.

A la reunió hi assistia el nou consiliari nacional Jesús Pérez (Oviedo) i diversos consiliaris de Madrid, Còrdova, Salamanca i Oviedo, per JEC-universitària, i d'Hellín i Toledo, per JEC-mitjà (batxillerat superior i COU). Com a invitats hi assistirem el pare Antoni Serramona C. O. i mossèn Salvador Pié, que aportàrem la

nostra experiència en el Secretariat d'Universitaris Cristians de Barcelona. La reunió fou dirigida per don Fernando Urbina.

Es constataren diverses realitats similars i la necessitat de retrobar una pedagogia de la missió en el món jove i universitari. La recerca de formes catecumenals i l'especificitat de la fe en el compromís alliberador, foren dos dels punts més qualificats d'aquesta reunió. — S. P.

Mossèn Bonaventura Pelegrí, treballa a la HOAC i a la JOC durant els seus anys d'estada a la seva diòcesi de Lleida, d'on és fill.

Després, ja a Amèrica Llatina, fou consiliari de la JEC i del MIEC (moviment internacional d'estudiants catòlics) de tot aquell continent. Ara, ha estat cridat a Friburg de Suïssa per fer-se càrrec de l'assessoria mundial de «Pax Romana» en la seva secció d'estudiants (MIEC). Són coneguts els seus treballs sobre metodologia dels moviments universitaris cristians. — S. P.

Aquests dies de Setmana Santa nombrosos han estat els joves catalans que han anat a viure-la a Taizé, saltant la barrera dels Pirineus i endinsant-se per la nostra estimada Europa.

Aquest monestir evangèlic s'ha convertit en alt lloc de pelegrinatge de joves de tot arreu. L'any vinent s'obrirà el «Concili dels joves».

Un full multicopiat n'expressa les primeres grans línies: «Abans de l'obertura del "Concili dels joves", en aquesta nova etapa de preparació hem de viure una intuïció: arribar a ser signes de contradicció segons l'Evangeli ens porta a ser, al mateix temps, incansables cercadors de comunió (...)

»Els cercadors de comunió amb Déu i amb els homes se senten immediatament immersos en una tensió: lluita i contemplació. Dues actituds que semblen oposades o rivals i que es revelen l'una al cor de l'altra, l'una engendrant l'altra, tot alternant-se incessantment (...) Lluita i contemplació per arribar a ser homes de comunió.»

Fa alguns anys, un grup d'amics ens instal·larem a Tarragona amb un objectiu precís: realitzar un estudi exploratori de sociologia religiosa. El marc geogràfic del treball fou també concret: el barri de Torreforta (...) Des d'aquell mes de setembre de 1967, el curs de la investigació ha donat moltes tombades. El treball exploratori i lliure es féu més sistemàtic i de Torreforta passàrem a Bellvitge.»

L'estudi s'ha convertit ara en un llibre, *Crepuscle de creences* que ha publicat Antoni M. Güell a Editorial Laia, de la introducció del qual són les ratlles que hem transcrit.

Per fer cap-i-cua, transcrivem unes de la Conclusió: «La religió, en el nostre cas el cristianisme, ha estat utilitzada en les se-

ves funcions socials. La població estudiada —conscientment o inconscientment— ha assimilat aquests aspectes no cristians del missatge fins a confondre l'escòria amb el metall. Creiem que depèn de tots (...) que la situació canviï.»

El Servei de Colònies de Vacances ha editat un llibre que pot ser de molta utilitat ara que s'acosta l'estiu.

Es tracta d'una *Guia de les cases de Colònies*, on són aplegades totes les dades útils que ha estat possible de reunir sobre cases, allotjaments, condicions, etc. Podeu trobar-lo al despatx del Servei, Cucurulla, 1, 1.er, 2.ª - Barcelona.

Ha arribat a la nostra redacció un fullet de 16 pàgines multicopiades, pulcrament imprès i datat a Àvila, el mes de gener, titulat «Cristianos por el socialismo».

«Ens hem aplegat més de 200 cristians, provinents de les diverses províncies d'Espanya —obriers industrials, pagesos, estudiants, sacerdots, religioses i intel·lectuals— per reflexionar sobre el sentit de la nostra fe des d'una opció de classe.»

Després d'una Introducció, el text, distribuït en 56 punts numerats, es divideix en tres parts: 1. Punt de partença de la nostra opció socialista. 2. Procés i reinterpretació de la fe des de l'opció socialista. 3. La nostra actitud davant l'Església oficial espanyola.

Del 2 al 6 de juliol tindrà lloc a Heerlen (Holanda) el «VII Col·loqui europeu de parròquies», per al qual han estat reservades 30 places al grup català.

El tema d'enguany serà: Comunitats en construcció; experiències i previsions. El comitè internacional es va reunir els dies 6 i 7 de maig per ultimar els preparatius. Va participar-hi mossèn Mateu Terrats.

Si algú hi està interessat, hauria de posar-se en comunicació de seguida amb mossèn Josep Maria Vidal Aunós, de la parròquia de Sant Medir (Tel. 243 17 23).

Hem rebut des de Calama (Xile), datada l'1 d'abril, la crida d'un sacerdot barceloní, Joan Capell.

Estimats tots,

Aquesta crònica vol tenir un to de crida, de *llamado*, com diuen els xilens, objectiva en el seu planteig, però vital en el seu desig.

Després d'un any i mig de treballar en una experiència concreta, a un equip de sacerdots de diferents nacionalitats, se'ns demana, per part d'una Universitat alemanya, que allarguem per tres anys més aquesta experiència. Tindrem l'ajuda interdisciplinària i tècnica, fins i tot monetària, per part d'homes com Metz, Ranher, Hofmann, etc. per ajudar-nos a trobar una nova manera de «fer Església» partint de la nostra praxis.

La nostra experiència es fonamenta en una hipòtesi de treball

que surt d'una anàlisi de la situació concreta en què es troba la nostra Església.

L'Església d'avui passa per una profunda crisi d'identitat (quina és la seva missió avui en el context històric en què viu i que a la vegada sigui eficaç). A partir de la situació històrica que ens toca viure, busquem una metodologia que faci possible que l'Església trobi la seva pròpia identitat, capaç d'institucionalitzar, organitzar i simbolitzar.

La idea fonamental té com dues etapes: a) recerca cristiana de nous valors socials (alliberació en el sentit integral) per mitjà d'una comunicació renovadora en el nivell tècnic: institucional, organitzador, simbòlic; b) transmissió i adaptació d'aquesta experiència dins les respectives diòcesis d'origen (si un vol).

I aquí va la meua crida: Jo sé que hi ha companys que conscientment o inconscientment estan sofrint aquesta problemàtica i també cerquen; m'agradaria molt que dues o més persones volguessin unir-se a nosaltres per continuar aquesta experiència aquí a Calama, i seguir-la després d'una manera compromesa i definitiva a casa nostra.

M'agradaria rebre resposta dels qui, en principi, sintonitzin amb aquest planteig, per entrar en un diàleg més profund o veure la seva possible integració en l'equip. Tenim l'ajuda total del bisbe de Calama, Joan Lluís Isern, que s'ha fet seva aquesta experiència.

Bé, espero amb impaciència la vostra resposta.

Barcelona

Després de la informació que donava el darrer número de «Quaderns», hem de dir que el Bisbat s'ha anat mantenint en una situació de pausa, en la línia que ja hi era apuntada.

Tanmateix, el senyor Arquebisbe ha anat enviant setmanalment unes breus comunicacions, a través de la premsa, sobre el tema de la Penitència quaresmal.

A més, el seu obligat descans a la clínica no va impedir que els fets de Sant Adrià arribessin al seu coneixement i motivessin una nota seva.

Finalment, el diumenge dia 29 d'abril, ens assabentàvem per la premsa del nomenament del doctor Joan Bada Elias com a delegat diocesà d'ensenyament.

La nota de l'Oficina de Premsa de l'Arquebisbat hi donava un gran relleu: «La Delegació diocesana d'ensenyament constitueix un dels organismes fonamentals de l'Arquebisbat (...) El nou delegat diocesà ha de realitzar, doncs, una àmplia labor de coordinació i integració de les diverses iniciatives i serveis existents i de promoció d'aquells que les exigències pastorals aconsellin crear en el futur (...) En ordre a una mi-

llor realització d'aquest servei el delegat passarà a formar part del Consell episcopal o equip assessor de l'arquebisbe en la direcció pastoral de l'arxidiòcesi (...) Amb aquest nomenament es continua la labor de posada al dia dels organismes de l'arxidiòcesi, confiant un important sector pastoral a un jove sacerdot barceloní...»

Si les coses són així, ¿vol dir que ens trobem en vigílies d'importants canvis? Com aquestes pàgines ja han anat dient, això és precisament el que fa falta: no el canvi pel canvi, sinó el canvi en vistes a la constitució d'un equip de govern diocesà coherent i a l'elaboració d'un veritable programa. Són molts els qui creiem que es tracta d'una necessitat cada dia més inajornable, ja que ens trobem a les acaballes del segon curs d'interinitat (el doctor Jubany era nomenat bisbe de Barcelona el dia 4 de novembre de 1971). Aquest nomenament, fet públic només uns quants dies abans que el bisbe es reincorporés a la seva tasca, sembla anunciar-ho.
J. T.

Darrerament, sembla que s'hagi tornat als «bons» temps de la crema i els insults contra institucions eclesiàstiques.

Així —i deixant de banda el que va passar en algunes parròquies de Sabadell el mes d'abril—, la nit del dissabte al diumenge de Pasqua (29 d'abril) van ésser assaltats els locals d'Agermanament del carrer de la Diputació: a més

d'endur-se diverses coses, van ésser cremats llibres i documents i pintades inscripcions insultants i subversives.

Pocs dies després —la nit del divendres al dissabte 5 de maig— un incendi era provocat, també, segons van dir els diaris, després del corresponent peritatge tècnic, als locals del «Servei de Catequesi» que el Sector pastoral de Sant Gervasi té al convent de les Reparadores i on treballa en permanència mossèn Frederic Bassó.

Al cap de no gaire, apareixien a les parets de l'església de Sant Andreu, grans rètols insultants. No és cosa nova, això d'empastifar les esglésies. En aquest cas, potser els rètols eren més grossos i les expressions més intencionades. Però els veïns de Sants i de la Bordeta us poden parlar de les periòdiques pintades a Santa Maria i a Sant Medir. I tants d'altres, també.

A veure si aquest cop i tractant-se de cremes, les denúncies presentades arribaran a fer llum sobre els responsables d'aquests actes.

Les parròquies de l'anomenat «Sector pastoral de Sant Gervasi» són objecte d'una mena de polèmica pública a través del vehicle d'expressió que són les «Cartes al director» dels periòdics locals.

La causa són unes normes establertes sobre enterraments i funerals. No és pas que siguin més «espectaculars» que les que ho han estat a llocs com Verdum, Santa Coloma de Gramenet, Vila-

franca o algunes parròquies de Terrassa, posem per cas. Però ja és sabut que les qüestions religioses semblen afectar més vitalment determinades capes de la nostra societat. I són ben conegudes les que habiten en aquell sector.

Per a acabar-ho d'adobar, fins el rector de Sant Gregori —la coneguda rotonda del carrer de Ganduxer— ha entrat en aquest plet: ell farà els enterraments «com sempre», diu. I mossèn Joaquim Gomis —secretari del Sector—, que també ha pres part en aquesta correspondència, recordava que l'«equip sacerdotal» de la parròquia —nomenat pel bisbat— està d'acord —com hi està el Consell pastoral de la mateixa parròquia— amb les orientacions generals del Sector.

També a Cardedeu hi ha un cert moviment, si hem de creure el cronista que envia informació a la premsa diària. I no cal dir a Olot —on això dels enterraments presenta diverses modalitats, amb contraoferta de part d'un rector— segons ens diu la crònica que publiquem del bisbat de Girona.

En una paraula, el problema de la «sacramentalització» ha arribat a la plaça pública, desplaçant-hi el de les processons de Setmana Santa, que només duren un any, i el de les primeres comunions, que són cosa d'un mes.

El Centre Francesc Eiximenis va organitzar els dies 23-25 de març una Sessió d'estudi sobre «L'Església catalana dels anys 80».

Cinc ponències van desenrotllar-s'hi, seguides de col·loqui: Canvis de l'Església universal (José Abreu Vale del Secretariat internacional de Pax Romana), Nous camins de l'Església espanyola (José Jiménez Lozano), Anàlisi de l'Església catalana actual (Casimir Martí, Josep Boix i Llorenç Gomis), Visions profètiques de l'Església del demà (Cassia M. Just, Josep M. Argemí i Josep M. Ballarín), L'Església catalana dels anys 80 (Josep M. Tototaus, Pere Lluís Font i Jaume Llorés).

Aquesta sessió havia estat precedida d'una primera part el mes d'octubre del 72: «La Catalunya dels anys 80.»

El Centre d'Estudis Francesc Eiximenis, entitat afiliada a la Lliga espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, fa cosa d'un any i mig que va reprendre les seves activitats amb una nova orientació, centrada entorn d'aquests eixos: responsabilitat d'Església, vocació intel·lectual i arrelament al país. En aquesta línia ha començat a promoure un seriós moviment d'estudi i investigació de professionals i universitaris cristians.

El 28 d'octubre el doctor Jubany aprovava l'entitat com a associació autònoma d'acord amb uns nous estatuts. El mes de desembre, el Centre d'Estudis Francesc Eiximenis era admès com a membre titular nacional al Moviment internacional d'intel·lectuals catòlics Pax Romana.

El «Grup cristià de promoció i defensa dels drets humans» va celebrar el primer d'abril una Jornada d'Estudi sobre el document episcopal «L'Església i la comunitat política».

Tres ponències van centrar la reflexió dels assistents, abans de les reunions de grup i la posada en comú i el colloqui final: valoració positiva i crítica del document de cara a l'acció; La independència Església-Estat segons el document; La situació de l'estat espanyol en referència als drets humans segons el document.

El 24 de març al vespre, va tenir lloc l'Assemblea de comunitats cristianes de Sabadell entorn de la situació de l'ensenyament.

Després d'una presentació dels fets, a càrrec de diverses persones vinculades a diverses institucions d'ensenyament i d'un treball per grups entorn d'un qüestionari, l'acte es va cloure amb una conferència del senyor Antoni M. Badia Margarit, professor de la Universitat de Barcelona.

Menorca

«Dissabte, dia 10 de març, a dos quarts de cinc del capvespre i al Seminari de Ciutadella, va quedar constituït el Consell diocesà de Pastoral, so-

ta la presidència del senyor Bisbe.» Ho explica una àmplia relació multicopiada, que signa Sebastià Taltavull i Anglada, secretari provisional, i que ens serveix per a redactar aquestes notes.

El procés que hi comporta diversos moments, entre els quals podem destacar aquests: Jornades de Pastoral, dirigides per monsenyor F. Boulard (1969), publicació de l'estudi socioreligiós realitzat per ISPA (1969), treballs del Consell del presbiteri, formació de tres grups de laics (a Maó, Alaior i Ciutadella), constitució del Consell de laics (1972), formació de Consells parroquials.

Componen aquest nou Consell diocesà, 2 membres nats, 3 representants del Consell presbiteral, 3 dels arxiprestats, 14 de comunitats parroquials, 3 dels religiosos, 3 de les religioses, 8 de les associacions, 12 designats pel Bisbe. En resum, 48 membres: 2 de nats, 34 d'elegits i 12 de designats, 10 capellans, 9 religiosos i 29 seglars.

Una Comissió permanent ha estat designada pel Bisbe d'entre els 18 que van tenir més vots. Entre els temes a tractar van ésser escollits, de preferència: pastoral de joventut, pastoral de sagraments, vocacions i seminari, catequesi d'adults.

En començar, el senyor Bisbe exhortava els membres del Consell «a donar un pas decisiu i compromès: el d'una pastoral de Cristiandat a una pastoral Missionera».

I, en acabar, i durant la cele-

bració pública de l'eucaristia a la catedral, els membres del Consell expressaven el seu compromís: «Volem servir l'Església de Jesús manifestant amb sinceritat els nostres punts de vista dient les coses pel seu nom amb la intenció d'ajudar els germans. Ens comprometem a exposar amb senzillesa d'esperit, malgrat les nostres limitacions, tota la veritat justament, no sols els aspectes blancs, sinó també els negres (...) Volem estar oberts, amb netedat d'esperit, a tots els suggeriments honestos del Poble de Déu...» Abans de la benedicció final, un dels membres laics adreçava la seva paraula a la comunitat reunida i feia ressaltar, especialment, la missió del laic dins l'Església i la corresponsabilitat de tots dins el poble de Déu.

El Consell celebrarà 2 o 3 sessions plenàries l'any.

Solsona

La humilitat priva el nostre cronista solsoní de donar compte d'una altra efemèrides poètica.

A part de deixar constància, com ho fa, del vuitantè aniversari de J. V. Foix, bé val la pena que en deixem, també, de l'aparició d'*Arundeta. Versos perversos*, llibre de poemes de Climent Forner, pulcrament editat per Torrell de

Reus, amb xilografies de Gelabert, on retrobem aquelles «Sàtires santes», un tast de les quals ja havia estat permès a l'avançada als seus amics.

València

Les Comunitats Cristianes del Port de Sagunt han fet una crida, a través de la seva publicació periòdica «Voz», a tots els cristians de la ciutat, per replantejar-se la pràctica sacramentària, deslligant el fet social-legal de la celebració religiosa, per tal que la gent no es senti obligada per les pressions socials a rebre els sagraments.

Després d'un temps de reflexió, l'equip de sacerdots de totes les parròquies del Port ha pres la determinació de portar a la pràctica aquesta reforma en la celebració litúrgica dels enterraments. Ja s'han manifestat les oportunes disposicions perquè hom traslladi els seus difunts directament al cementiri, i després, de la manera més convenient, acordada directament entre els familiars i els sacerdots —si els familiars ho creuen oportú— se celebrarà un acte religiós incloent l'Eucaristia o d'altres celebracions de la Paraula.

Quant al casament, també han donat una informació bastant detallada dels tràmits i reunions que avui es fan necessaris per a celebrar amb més responsabilitat

bració pública de l'eucaristia a la catedral, els membres del Consell expressaven el seu compromís: «Volem servir l'Església de Jesús manifestant amb sinceritat els nostres punts de vista dient les coses pel seu nom amb la intenció d'ajudar els germans. Ens comprometem a exposar amb senzillesa d'esperit, malgrat les nostres limitacions, tota la veritat justament, no sols els aspectes blancs, sinó també els negres (...) Volem estar oberts, amb netedat d'esperit, a tots els suggeriments honestos del Poble de Déu...» Abans de la benedicció final, un dels membres laics adreçava la seva paraula a la comunitat reunida i feia ressaltar, especialment, la missió del laic dins l'Església i la corresponsabilitat de tots dins el poble de Déu.

El Consell celebrarà 2 o 3 sessions plenàries l'any.

Solsona

La humilitat priva el nostre cronista solsoní de donar compte d'una altra efemèrides poètica.

A part de deixar constància, com ho fa, del vuitantè aniversari de J. V. Foix, bé val la pena que en deixem, també, de l'aparició d'*Arundeta. Versos perversos*, llibre de poemes de Climent Forner, pulcrament editat per Torrell de

Reus, amb xilografies de Gelabert, on retrobem aquelles «Sàtires santes», un tast de les quals ja havia estat permès a l'avançada als seus amics.

València

Les Comunitats Cristianes del Port de Sagunt han fet una crida, a través de la seva publicació periòdica «Voz», a tots els cristians de la ciutat, per replantejar-se la pràctica sacramentària, deslligant el fet social-legal de la celebració religiosa, per tal que la gent no es senti obligada per les pressions socials a rebre els sagraments.

Després d'un temps de reflexió, l'equip de sacerdots de totes les parròquies del Port ha pres la determinació de portar a la pràctica aquesta reforma en la celebració litúrgica dels enterraments. Ja s'han manifestat les oportunes disposicions perquè hom traslladi els seus difunts directament al cementiri, i després, de la manera més convenient, acordada directament entre els familiars i els sacerdots —si els familiars ho creuen oportú— se celebrarà un acte religiós incloent l'Eucaristia o d'altres celebracions de la Paraula.

Quant al casament, també han donat una informació bastant detallada dels tràmits i reunions que avui es fan necessaris per a celebrar amb més responsabilitat

el sagrament del matrimoni, no sense abans haver indicat de forma molt clara la facilitat que ja tenen aquells qui no desitgen celebrar l'acte religiós, per a passar solament pel contracte civil.

L'experiència de les parròquies suburbials de Barcelona que fa uns mesos començà aquesta reforma, ha trobat seguidors també a València, on ja s'han posat en marxa uns encontres a nivell de sacerdots, en els quals s'analitzen les actituds i participació dels cristians en els sagraments, i s'aprofundeix en la sacramentalitat com a manifestació i signe de la presència de Déu en nosaltres, si són o no vàlids els signes d'avui, i com caldria renovar-los.

Si aquestes reunions de sacerdots, rectors de parròquies, es consoliden, és possible que l'exemple de les parròquies del Port de Sagunt vagi seguint-se per alguns sectors de València ciutat i altres pobles.

Un nou Consell del Presbiteri ha quedat constituït, després que l'anterior ha acabat les seves funcions en arribar als tres anys que prescriu la reglamentació vigent.

És el tercer Consell. El primer exercí la seva tasca consultiva quan era a València, com a vicari capítular, el bisbe González Moralejo. El segon es constituí i es renovà amb la vinguda a València de l'actual arquebisbe García Lahiguera.

Segons les normes establertes, el Consell del Presbiteri és format

solament per preveres, que són elegits sota els següents conceptes i pels següents organismes:

- 1 pel Cabildo Metropolità de Canonges;
- 15 per les quinze zones en què està dividida la diòcesi;
- 2 elegits pels professors i superiors del seminari;
- 1 elegit pels consiliaris diocesans;
- 1 elegit pels professors de religió d'instituts i col·legis;
- 1 pels delegats de pastoral;
- 1 pel personal de la Cúria;
- 1 pels capellans d'hospitals i de cases de religioses;
- 3 per les ordres i instituts religiosos;
- 5 per votació lliure de tota la diòcesi;
- 3 designats directament pel Prelat. En aquesta ocasió han estat designats un jesuïta, un salesià i el delegat diocesà del clergat.

En les votacions efectuades per les zones es constatà una desganada prou general, significada pel baix percentatge de votants. En algunes zones, no sobrepassaren pas el trenta per cent. Cal no oblidar, que fa uns dos anys dimitiren sis membres del Consell anterior, en veure que les principals decisions pastorals de la diòcesi no eren pas consultades.

Malgrat la desgana apuntada, especialment entre la gent jove, també hem de reconèixer que una de les característiques a ressaltar en el personal que ha sortit elegit ha estat —cosa inexplicable— la joventut d'un tant per cent

prou important. Esperem que aquesta joventut aportí la sava necessària per a poder renovar estructures que no sempre han estat en comunió amb la base.

Ha causat consternació en cercles clericals de València la notícia de la suspensió «a divinis» d'un sacerdot de la Companyia de Jesús: el pare Ramiro Reig, capellà ben compromès en el món del treball i íntimament lligat a la pastoral universitària.

Sí, la notícia ens ha sorprès perquè ningú no esperava que l'Església encara creguera necessari utilitzar aquests «anatemes», i encara ens ha sorprès més, saber que la condemna s'hagi carregat sobre les espatlles del pare Ramiro Reig, ja que tots el considerem incapaç de fer quelcom que desdiguí del seu sacerdoci i que no vagi pas encaminat a una evangelització autènticament cristiana.

Els motius que han provocat aquesta mesura de l'arquebisbe de València, segons els rumors que corren per ací, han estat els següents:

- alguns treballs publicats en revistes com «Iglesia Viva», etc.;
- la seva col·laboració en les conferències sobre l'Eucaristia que donaren el pare Llanos i altres amb motiu del passat Congrés Eucarístic;
- les orientacions «heterodoxes» que marquen la seva in-

fluència en algun col·legi universitari;

- les eucaristies celebrades en comunitats de base, sense el corresponent permís del bisbe.

Considerem supèrflu fer cap comentari. La notícia és massa eloqüent de per si... Així marxa l'Església de València... - A. S.

Sabem que, sense arribar a la «suspensió», el nostre corresponsal valencià també ha fet parlar a la seva ciutat de Xàtiva, d'una parròquia de la qual és rector.

Ha estat, en efecte, l'únic rector que ha «escandalitzat» tota la ciutat no assistint a les processons de Setmana Santa, ni acompanyant el pas de la «Santa Cena», que correspon a la seva parròquia dels Sants Joans.

Les raons les donava ell mateix al «Full parroquial»: «Les desfílades penitencials de Setmana Santa han perdut la motivació de conversió interior i d'autèntica professió de fe i s'han convertit en un espectacle folklòric i festiu, més o menys carnavalesc que, al màxim, aconsegueix d'entusiasmar la gent amb un dubtós fervor sentimental-religiós.

Sembla que els capdavaners de la «Hermandad de Cofradías» han fet arribar al Govern civil un exemplar d'aquest «Full parroquial».

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Joan Argenté (advocat i escriptor, Badalona), Jaume Barallat (ex-rector d'Ager i membre de l'equip sacerdotal de Sant Gregori de Barcelona), Josep Bigordà (professor de la Facultat de Teologia de Barcelona), Josep Castaño (membre de l'ACO, Barcelona), Josep Junyent (director de «Quaderns»), Carles Martí (membre del Moviment Familiar Rural, Tarragona), Casimir Martí (professor de la facultat de Teologia de Barcelona), Modest Reixach (cap del Departament d'Estudis Sociològics del bisbat de Vic) i Josep Torrella (rector de Sant Sebastià de Pomar, Badalona).

CORRESPONSALS:

Climent Forner (Solsona), Antoni Fortuny (Urgell), Pere Llabrés (Ciutat de Mallorca), Pere Madrenys (Girona), Antoni Signes (València), Josep M. Totosa (Barcelona), Salvador Pie (Barcelona).

Durant aquest mig any hem rebut unes 350 noves subscripcions. Esperem que podrem augmentar encara més el nostre tiratge. Donem les gràcies a tots els qui ens heu prestat ajut i heu col·laborat amb nosaltres. La nostra aspiració consisteix a millorar la capacitat de servei a l'acció pastoral d'avui en els Països Catalans.

Tema del pròxim número:

LA CATEQUESI D'ADULTS

Qüestions actuals sobre la catequesi d'adults.

Mètodes i tècniques

Panorama de les catequesis d'adults a Catalunya

Monografies: entorns rural i urbà

Bibliografia pràctica

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep Junyent.

Redacció i administració: Rivadeneyra, núm. 6, 4.ª - tel. 231 14 00 - Barcelona-2.

Preu de subscripció: 250 ptes. l'any. Número solt: 60 ptes.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n - Santa Eulàlia de Ronzana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1).

Amb censura eclesiàstica.